

**YARATICI DRAMA YÖNTEMİ İLE
KELİME HAZİNESİNİ GELİŞTİRME**

Mahmut Arpağ

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
DRAMA VE EĞİTİM ANA BİLİM DALI**

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

TEMMUZ, 2018

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU

Bu tezin tüm hakları saklıdır. Kaynak göstermek koşuluyla tezin teslim tarihinden itibaren tezden fotokopi çekilebilir.

YAZARIN

Adı : Mahmut
Soyadı : ARPAĞ
Bölümü : Drama ve Eğitim

İmza :

Teslim tarihi :

TEZİN

Türkçe Adı: Yaratıcı Drama Yöntemi ile Kelime Hazinesini Geliştirme

İngilizce Adı: Vocabulary Development Using Creative Drama Method

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

Yazar Adı Soyadı: Mahmut ARPAĞ

İmza:

JÜRİ ONAY SAYFASI

Mahmut ARPAĞ tarafında hazırlanan “Yaratıcı Drama Yöntemi İle Kelime Hazinesini Geliştirme” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği / oy çokluğu ile Gazi Üniversitesi Drama ve Eğitim Ana Bilim Dalı’nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Prof. Dr. Gıyasettin AYTAŞ
Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, Gazi Üniversitesi

Başkan: Doç. Dr. Gökhan DUMAN
Okul Öncesi Eğitimi Ana Bilim Dalı, Gazi Üniversitesi

Üye: Dr. Öğr. Üyesi Serdar ODACI
Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Hacettepe Üniversitesi

Tez Savunma Tarihi: 03/07/2018

Bu tezin Drama ve Eğitimi Ana Bilim Dalı’nda Yüksek Lisans tezi olması için şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Prof. Dr. Selma YEL
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

TEŞEKKÜR

Araştırmanın her aşamasında fikirleriyle bana rehber olan, araştırma boyunca benden desteğini esirgemeyen danışman hocam Sayın Prof. Dr. Gıyasettin AYTAŞ'a ve beni yaratıcı drama ile tanıştıran Sayın Doç. Dr. Ömer Tuğrul KARA'ya teşekkürlerimi sunmayı borç bilirim.

YARATICI DRAMA YÖNTEMİ İLE KELİME HAZİNESİNİ GELİŞTİRME

(Yüksek Lisans Tezi)

Mahmut ARPAĞ
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
Temmuz, 2018

ÖZ

Bu araştırmanın amacı, yaratıcı drama yönteminin ilköğretim ikinci kademe 6. sınıf öğrencilerinin kelime hazinesini geliştirmedeki rolünü ve önemini ortaya koymaktır. Bu amaca ulaşabilmek için araştırmada ön test-son test kontrol gruplu yarı deneysel model ile tarama modeli kullanılmıştır. Araştırma, 2017-2018 eğitim-öğretim yılında Ankara ili Haymana ilçesinde bulunan bir ortaokulda öğrenim gören 6. sınıf öğrencileri ile gerçekleştirilmiştir. Sürecin başında araştırmanın uygulanacağı deney ve kontrol grubu belirlenmiştir. Deney grubu öğrencilerine uygulanmak için yaratıcı drama yöntemi ile kelime hazinesini geliştirme etkinlikleri hazırlanmıştır. Yaratıcı drama yöntemi ile kelime hazinesini geliştirme etkinlikleri uzman görüşü alınarak gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Hazırlanan uygulama etkinliklerinin her biri öncelikle Ankara ili Haymana ilçesinde iki farklı devlet okulunda eğitim gören yetmiş iki 6. sınıf öğrencisine uygulanmıştır. Uygulama esnasında yaşanan aksaklıklar veya uygulamada görülen eksiklikler giderilmiştir. İlköğretim ikinci kademe 6. sınıf öğrencilerinin kelime hazinelerini belirlemek için uygulama kâğıdı hazırlanmıştır. Uygulama kâğıdı deney ve kontrol grubu öğrencilerine ön test olarak uygulanmıştır. Ön test uygulamasından sonra kontrol grubu normal eğitim-öğretim sürecine devam ederken deney grubuna ek olarak yaratıcı drama

yöntemiyle eğitim-öğretim yapılmıştır. Araştırma kapsamında atölye çalışmaları sekiz hafta boyunca 80 dakikalık sekiz oturumda gerçekleştirilmiştir. Toplamda deney grubu öğrencileriyle 10 saat 40 dakika atölye çalışmaları yapılmıştır. Sekiz hafta sonunda deney ve kontrol grubu öğrencilerine uygulama kâğıdı son test olarak uygulanmıştır. Verilerin toplanmasında; öğrencilerin kelime hazinelerini belirlemek için uygulama kâğıtları, atölyeleri değerlendirmek için öğrenci görüşleri kullanılmıştır. Verilerin analizinde Simple Concordance Program 4.09 yazılımı kullanılmıştır. Araştırma sonunda hem deney grubu öğrencilerinin hem de kontrol grubu öğrencilerinin kelime hazinelerinin geliştiği ancak yaratıcı drama yönteminin kullanıldığı deney grubu öğrencileri lehine kelime hazinelerinin gelişmesi noktasında anlamlı derecede fark olduğu tespit edilmiştir. Araştırmanın bulgularından hareketle sonuç ve öneriler bölümünde bu araştırma verilerine bağlı önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler : Türkçe Eğitimi, Kelime Hazinesi, Kelime Sıklığı, Yaratıcı Drama.
Sayfa Adedi : XIX+188
Danışman : Prof. Dr. Gıyasettin AYTAŞ

VOCABULARY DEVELOPMENT USING CREATIVE DRAMA METHOD

(M.S. Thesis)

Mahmut ARPAÇ

GAZI UNIVERSITY

GRADUATE SCHOOL OF EDUCATIONAL SCIENCE

July, 2018

ABSTRACT

The aim of this study is to set forth the role and importance of creative drama method in the vocabulary development of elementary school second level 6th grade students. In order to achieve this a screening model was used with quasi-experimental model including pretest-posttest control group. The research was performed with 6th grade students that receive education in a secondary school in Ankara province Haymana district in the academic year of 2017-2018. In the beginning of the process, experiment and control group on which the research to be applied was determined. Vocabulary development activities were prepared with creative drama method to implement on the experiment group students. Required adjustments were made by taking expert view in the vocabulary development activities with creative drama method. Each of the implementation activities prepared were primarily applied on the seventy two 6th grade students that receive education in two different state schools in Ankara province Haymana district. The inconveniences experienced during the implementation or the lacking seen in the application were removed. Application paper was prepared for the determination of the vocabulary of elementary school second level 6th grade students. Application paper was applied as pretest to experiment and control group students. Following the pretest

application control group continued their normal educational process whereas experiment group, in addition, received education by creative drama method. Within the research atelier works were performed in eight sessions of 80 minutes each for eight weeks. In total 10 hours 40 minutes of atelier works were done with experiment group students. At the end of eight week experiment and control group students were applied the application paper as posttest. In the collection of data; application papers to determine the vocabulary of students, student views to evaluate the ateliers were used. In the data analysis Simple Concordance Program 4.09 software was used. At the end of research it was established that the vocabulary of both experiment group students and control group students developed however it was determined that there is a significant difference in vocabulary development in favor of experiment group students on whom creative drama method was applied. By the findings of the research in the conclusion and suggestions section suggestions based on these research data were made.

Keywords : Turkish Education, Vocabulary, Word Frequency, Creative Drama.

Page Number : XIX+188

Supervisor : Prof. Dr. Gıyasettin AYTAŞ

İÇİNDEKİLER

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU	i
ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI.....	ii
JÜRİ ONAY SAYFASI	iii
TEŞEKKÜR	iv
ÖZ.....	v
ABSTRACT.....	vii
İÇİNDEKİLER	ix
TABLolar LİSTESİ.....	xvi
ŞEKİLLER LİSTESİ	xvii
SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ.....	xix
BÖLÜM I.....	1
GİRİŞ	1
Problem Durumu.....	2
Araştırmanın Amacı	3
Araştırmanın Önemi	4
Araştırmanın Sınırlılıkları	5
Araştırmanın Varsayımları.....	5
BÖLÜM II	6

KAVRAMSAL ÇERÇEVE.....	6
Dil.....	6
Dil Gelişimi Tanımı ve Önemi.....	6
Dil Gelişimi Kuramları	7
Bilişsel Kuram.....	7
Davranışçı Kuram	7
Sosyal Etkileşim Kuramı.....	8
Psiko-linguistik (Biyolojik) Kuram.....	8
Dil Gelişimindeki İlkeler.....	8
Dil Edinim Süreçleri.....	9
Okul Öncesi Dönemde Dil Gelişimi	9
Konuşma Öncesi Dönem	9
<i>Yeni Doğan Dönemi (Ağlama) (0-2 Ay).....</i>	<i>9</i>
<i>Gıgıldama (Cıvıldaama/Agulama) Dönemi (2-4 Ay).....</i>	<i>10</i>
<i>Mırıldanma Dönemi (4-6 Ay).....</i>	<i>10</i>
<i>Mırıldanma Tekrarı Dönemi (6-10 ay)</i>	<i>10</i>
Konuşma Dönemi.....	11
<i>Ses-Sözcük Dönemi (10-12 Ay)</i>	<i>11</i>
<i>Tek Sözcük Dönemi (12-18 Ay).....</i>	<i>11</i>
<i>İki Sözcük (Telegrafik) Dönemi (18 Ay -3 Yaş).....</i>	<i>11</i>
<i>Üç ve Daha Fazla Sözcüklü Cümleler Dönemi (3-5 Yaş)</i>	<i>12</i>
<i>Gramer Kullanım Dönemi.....</i>	<i>13</i>
Okul Dönemde Dil Gelişimi	14
Dil Edimi ve Gelişimine Etki Eden Etmenler	15
Cinsiyet	16

Sağlık.....	16
Biyolojik Etmenler.....	16
Zekâ.....	17
Yaş.....	17
Aile	18
Sosyoekonomik Durum	18
Ana Dil.....	18
Ana Dil Eğitiminin Önemi.....	19
Kelime.....	21
Kelime Sıklığı.....	22
Kelime Hazinesi	22
Aktif Kelime Hazinesi	24
Pasif Kelime Hazinesi.....	25
Kelime Hazinesinin Geliştirilmesi ve Önemi	26
Türkçe Öğretim Programında Kelime Hazinesi	27
Kelime Hazinesini Geliştirmede Kullanılan Yöntem ve Teknikler	28
Dinleme Yöntemi	28
Konuşma Yöntemi	29
Okuma Yöntemi.....	29
Yazma Yöntemi.....	29
Soru- Cevap Yöntemi	30
Kelime Defteri Yöntemi	30
Sözlük Kullanma Yöntemi.....	30
Anahtar Kelime Yöntemi.....	31
Otuz Kelime Üzerine On Artı Yöntemi	31

Gösteri Yöntemi.....	31
Dil Bilgisi Yöntemi.....	31
Ön Öğretim Yöntemi.....	32
Semantik (Anlamsal) Harita Yöntemi	32
Metin Analizi Yöntemi	32
Metnin Gözden Geçirilmesi	32
Dikte Yöntemi	32
Cümle Tamamlama Yöntemi	33
Bağlamdan Yararlanma Yöntemi.....	33
Sadeleştirme ve Karşılaştırma Yöntemi	33
Bilgisayar ve Çoklu Ortam Teknolojisi Yöntemi	33
Kasete Çekme Yöntemi	34
Sözcük Oyunları Yöntemi.....	34
Zihinsel İmaj Yöntemi.....	34
Anlam Analizi Yöntemi.....	34
Yaratıcı Drama Yöntemi.....	34
Serbest Çağrışım Tekniği.....	37
Çağrışım Akıcılığı Tekniği.....	37
Kelime ve Kavram Havuzundan Seçerek Konuşma ve Yazma Tekniği	37
Zıtları Bulma Tekniği.....	37
Şema Hazırlama Tekniği.....	38
Bulmaca Tekniği.....	38
İnceleme Tekniği.....	38
Yaratıcı Dramanın Temel Öğeleri (Bileşenleri)	38
Grup / Katılımcılar	38

Konu / Düşünce.....	39
Mekân	40
Yaratıcı Drama Lideri / Eğitmeni / Öğretmeni	40
Yaratıcı Dramanın Aşamaları.....	41
Hazırlık-Isınma	41
Canlandırma	41
Değerlendirme-Tartışma.....	42
Araştırmada Kullanılan Yaratıcı Drama Teknikleri.....	42
Doğaçlama	42
Rol oynama.....	43
Anlatı tekniği.....	43
Dansla drama	44
Donuk imge	44
Eş zamanlı doğaçlama (Paralel Çalışma)	44
Geriye dönüş	44
Katılımcı liderlik (Öğretmenin role girmesi)	45
Manşet.....	45
Müzikle drama	45
Pantomim	45
Rol değiştirme	46
Rol içinde yazma	46
Rol kartları.....	46
İlgili Araştırmalar	47
BÖLÜM III.....	49
YÖNTEM.....	49

Araştırmanın Modeli.....	49
Evren ve Örneklem	50
Verilerin Toplanması	50
Verilerin Analizi	53
BÖLÜM IV	54
BULGULAR VE YORUM.....	54
Ön Test – Son Test Verileri ve Yorumları	55
Uygulanan Ders Planları ve Değerlendirmeleri	61
Birinci Oturum	61
Birinci Oturumun Değerlendirilmesi.....	64
İkinci Oturum Ders Planı	66
İkinci Oturumun Değerlendirilmesi	70
Üçüncü Oturum	74
Üçüncü Oturumun Değerlendirmesi	77
Dördüncü Oturum.....	78
Dördüncü oturumun değerlendirilmesi.....	81
Beşinci Oturum	82
Beşinci oturumun değerlendirilmesi.....	84
Altıncı Oturum.....	86
Altıncı Oturumun Değerlendirmesi	90
Yedinci Oturum	91
Yedinci Oturumun Değerlendirilmesi	95
Sekizinci Oturum.....	96
Sekizinci Oturumun Değerlendirilmesi.....	100
BÖLÜM V.....	103

SONUÇ VE ÖNERİLER.....	103
Sonuç	103
Öneriler	106
EKLER.....	115
EK 1: Deney Grubu Ön Test Kelime Listesi	116
EK 2: Kontrol Grubu Ön Test Kelime Listesi.....	121
EK 3: Deney Grubunun Son Test Kelime Listesi.....	126
EK 4: Kontrol Grubunun Son Test Kelime Listesi.....	132
EK 5: Yazılı Anlatım Uygulama Kâğıdı.....	137
EK 6: Deney Grubu Öğrencilerinin Ön Test Yazılı Anlatımları.....	138
EK 7: Kontrol Grubu Ön Test Öğrencilerinin Yazılı Anlatımları.....	150
EK 8: Deney Grubu Öğrencilerinin Son Test Yazılı Anlatımları.....	162
EK 9: Kontrol Grubu Öğrencilerinin Son Test Yazılı Anlatımları.....	173
EK 10: Öğrencilerinin Araştırmadan Sonra Yaratıcı Drama İle İlgili Görüşleri .	186

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. <i>Deney ve Kontrol Gruplarının Ön Test Kelime Haznesi Karşılaştırılması</i>	56
Tablo 2. <i>Deney ve Kontrol Gruplarının Son Test Kelime Haznesi Karşılaştırılması</i>	56
Tablo 3. <i>Deney Grubu İkinci Oturumda Canlandırmalarında Tanıttıkları Ürünler ve Bu Ürünleri Tanıtırken Kullandıkları Kişiyi Tanımaya Yönelik Özellikler</i>	72

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Kelime Hazinesi Kümesi.....	25
Şekil 2. Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin ön test-son test toplam kelime sayıları	57
Şekil 3. Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin ön test-son test farklı kelime sayıları.....	58
Şekil 4. Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin ön test-son test toplam kelime ortalamaları	59
Şekil 5. Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin ön test-son test farklı kelime ortalamaları	60
Şekil 6. Birinci oturum canlandırma aşaması 1. etkinlik	63
Şekil 7. Birinci oturum canlandırma aşaması 2. etkinlik	64
Şekil 8. İkinci oturum ısınma aşaması 1. etkinlik	67
Şekil 9. İkinci oturum ısınma aşaması 2. etkinlik	68
Şekil 10. İkinci oturum ısınma aşaması 3. etkinlik	68
Şekil 11. İkinci oturum canlandırma aşaması	69
Şekil 12. Üçüncü oturum ısınma aşaması 1. etkinlik	75
Şekil 13. Üçüncü oturum canlandırma aşaması 1. etkinlik	76
Şekil 14. Üçüncü oturum canlandırma aşaması 2. etkinlik	77
Şekil 15. Dördüncü oturumda kullanılan bazı şehirlerin resimleri	79
Şekil 16. Dördüncü oturumda çizilen kroki örnekleri	80
Şekil 17. Altıncı oturum ısınma aşaması 1. etkinlik.....	87

<i>Şekil 18.</i> Altıncı oturum ısınma aşaması 2. etkinlik.....	87
<i>Şekil 19.</i> Altıncı oturum canlandırma aşaması.....	88
<i>Şekil 20.</i> Altıncı oturum değerlendirme aşaması 1. etkinlik	89
<i>Şekil 21.</i> Altıncı oturum değerlendirme aşaması 1. Etkinlik	89
<i>Şekil 22.</i> Altıncı oturum değerlendirme aşamasında hazırlanan gazete haberleri	91
<i>Şekil 23.</i> Yedinci oturum ısınma aşaması 1. etkinlik gemi çizelgesi	92
<i>Şekil 24.</i> Yedinci oturum ısınma aşaması 1. etkinlik	93
<i>Şekil 25.</i> Yedinci oturum ısınma aşaması 3. etkinlik	94
<i>Şekil 26.</i> Yedinci oturum canlandırma aşaması 2. etkinlik.....	95
<i>Şekil 27.</i> Sekizinci oturum ısınma aşaması 1. etkinlik.....	98
<i>Şekil 28.</i> Sekizinci oturum canlandırma aşaması 1. etkinlik.....	99
<i>Şekil 29.</i> Sekizinci oturum canlandırma aşaması 2. etkinlik.....	100

SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ

&	ve
çev.	çeviren
Ed.	editör
MEB	Millî Eğitim Bakanlığı
MEGEP	Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi
s.	sayfa
TDK	Türk Dil Kurumu
vb.	ve benzerleri

BÖLÜM I

GİRİŞ

İnsan, yaşamı boyunca sözlü veya yazılı iletişimini dil sayesinde kurar. Bu iletişim kurma sürecinde dilin temel yapı taşlarını oluşturan kelimelerden yararlanır. İnsan kelimelerle düşünür ve düşündüklerini dile getirir.

Duygu ve düşünceler sözlü veya yazılı olarak dile getirilirken kullanılan kelime sayısı kelime hazinesini gösterir. Tanınan, bilinen ve kullanılan kelimelerin çokluğu, kelime hazinesinin zengin oluşu, daha çok düşünmeye ve düşüncelerin daha iyi aktarılmasına olanak tanır.

İnsan; tanıdığı her varlığı, bildiği her durumu, her olayı, aktardığı her duyguyu, her düşünceyi kelimelerle anlamaya ve anlamlandırmaya çalışır. Bu anlama ve anlamlandırma çabası, edinilen bilgilerin zihinde doğru sıralanmasını ve düzenlenmesini sağlar. İnsan, bazı bilgileri uzun süre belleğinde bulundurabilirken bazılarını ise kısa süre sonra hatırlayamamaktadır, onları unutmaktadır.

Yapılan araştırmalara göre insan; okuduklarının %10'unu, duyduklarının %20'sini, gördüklerinin %30'unu, hem görüp hem duyduklarının %50'sini, görüp duydukları ve söylediklerinin %80'ini, görüp, duyup, dokunup, söylediklerinin %90'ını hatırlamaktadırlar (Demirel, 2003, s. 51). Bu veriler eğitim ve öğretimde bilginin kalıcılığı ve etkili sunulması açısından oldukça önemlidir. Bilindiği gibi öğrenciler tek duyu organıyla edindikleri bilgileri kolayca unutabilmektedir ancak birden fazla duyu organıyla

algıladığı ve bizzat katıldığı etkinlikte edindikleri bilgileri daha az eksikle ve daha uzun süreli hatırlayabilecektir.

Yapılmış olan pek çok araştırma öğrencinin birden fazla duyusuna hitap etmeyen geleneksel yöntemlerin öğretimde etkililiğın ve öğretilenlerin kalıcılığının zayıf olduğunu ortaya koymaktadır. Aytaş (2008)'a göre geleneksel eğitim tekniklerinde öğreten sürekli aktif iken öğrenciler pasiftir. Bu durum öğrencilerde dikkat dağınıklığı oluşturur ve öğrenmeden uzaklaşırlar. Ancak öğrenciler bilgileri birinci elden alsalar bilgileri daha iyi öğrenirler. Bunun en iyi yöntemi de yaparak yaşayarak öğrenmektir.

Öğrencinin yaparak yaşayarak öğrendiğı yöntemlerden biri yaratıcı drama yöntemidir. Bu araştırmada yaratıcı drama yönteminin öğrencilerin kelime hazinesine etkisi incelenmiştir.

Problem Durumu

Birey; aileden başlayarak toplumsal çevreye doğru genişleyen öğrenme sonucu edindiğı ve hayatındaki her olayı, her durumu anlamlandırdığı bir ana dile sahip olmasıyla diğer varlıklardan ayrılır. Birey, günlük hayatta iletişimini sahip olduğu ana dili ile kurar. Ana dil; insanların duygularını, düşüncelerini, bilgilerini, amaçlarını, deneyimlerini ve kültürlerini yansıtır. Yaşananların, meydana gelen olay ve durumların geleceğe aktarılmasını sağlar. Bireyin bilişsel, duyuşsal ve toplumsal yönlerinin gelişmesine katkıda bulunur. İnsan yaşamının her anında yer alan ana dil, eğitim ve öğretimde üzerinde durulan bir husus olmuş ve öğretim programları bu husus çerçevesinde hazırlanmıştır.

2006, 2015, 2017 ve 2018 yıllarında hazırlanmış olan ve yapılandırmacı yaklaşımı temel alan İlköğretim Türkçe Dersi öğretim programları; öğrencilerin Türkçeyi, konuşma ve yazma kurallarına uygun olarak bilinçli, doğru ve özenli kullanmalarını sağlamayı; kelime hazinesini geliştirerek dil zevki ve bilincine ulaşmalarını; kendini ifade etme, iletişim kurma gibi temel becerilerini geliştirmeyi hedeflemektedir. Bu hedeflere ulaşmada ve kazanımların edinilmesinde dilin etkili kullanılmasını sağlayan kelime ve kelime edinimi önemli rol oynamaktadır.

Bir beceri dersi olan Türkçe dersiyle dil becerilerinin (dinleme, konuşma, okuma ve yazma) kazandırılması ve bu beceri kazanımlarının davranış boyutuna taşınması hedeflenmektedir. Dört temel dil becerisini destekleyen hatta bu beceriler için ön koşul sayılan edinçlerden biri de kelime hazinesinin geliştirilmesidir. Kelime hazinesinin

zenginleşmesi dil gelişimi için hayati önem taşımaktadır (Uluçay, 2016, s. 3). Kelime hazinesinin geliştirilmesi ana dili öğretimi sisteminin önemli bir parçasıdır ve dört temel dil becerisinin gelişimine katkıda bulunmaktadır. İnsan kelime hazinesine göre dinler, konuşur, okur ve yazar. Kelime hazinesi sayesinde anlama ve anlatma gerçekleşir. Kelime hazinesinin geliştirilmesi daha doğru ve iyi anlayan, kendini daha iyi ifade eden bireylerin yetişmesine önemli katkılarda bulunur.

Yapılan çalışmalarda (Göçen ve Okur, 2015; Kurnaz ve Çeçen, 2016) elde edilen sonuçlar ders kitaplarındaki kelime hazinesi geliştirme etkinliklerinin pek çok eksikliğin bulunduğunu ve bu etkinliklerin öğrencilerin kelime hazinelerini geliştirmede yetersiz olduğunu ortaya koymuştur.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, yaratıcı drama yönteminin ilköğretim ikinci kademe altıncı sınıf öğrencilerinin kelime hazinesini geliştirmedeki rolünü ve önemini ortaya koymaktır.

Yaratıcı drama yönteminin kelime hazinesini geliştirmedeki etkisi doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranacaktır:

1. Kelime hazinesinin geliştirilmesinde yaratıcı drama yönteminin uygulandığı deney grubu ile geleneksel yöntemlerin uygulandığı kontrol grubunun ön test puanları arasında anlamlı düzeyde fark var mıdır?
2. Kelime hazinesinin geliştirilmesinde yaratıcı drama yönteminin uygulandığı deney grubu ile geleneksel yöntemlerin uygulandığı kontrol grubunun son test puanları arasında anlamlı düzeyde fark var mıdır?
3. Kelime hazinesinin geliştirilmesinde yaratıcı drama yönteminin uygulandığı deney grubunun ön test – son test puanları arasında anlamlı düzeyde fark var mıdır?
4. Kelime hazinesinin geliştirilmesinde geleneksel yöntemlerin uygulandığı kontrol grubunun ön test – son test puanları arasında anlamlı düzeyde fark var mıdır?
5. Kelime hazinesinin geliştirilmesinde yaratıcı drama yönteminin kullanılmasına ilişkin öğrenci görüşleri nelerdir?

Araştırmanın Önemi

İnsanın eğitimi ve öğrenmeye olan ihtiyacı devamlılık arz etmektedir. İnsanın gelişim sürecinde belirli dönemlerde kazanması gereken kritik beceriler, alışkanlıklar ve davranışların zamanında kazanılması ve geliştirilmesi; mutluluğunun, kendisini ve çevresini anlamasının, fizyolojik ve psikolojik açıdan sağlıklı yaşayabilmesinin anahtarıdır (Maden, 2010, s. 5).

Genellikle 10-13 yaş arası dönemi kapsayan ortaokul dönemi; öğrencilerin kendi özelliklerinin farkına vardıkları, çevrelerini değerlendirdikleri, somut yaşantılarla öğrendikleri, iletişim becerilerini ve kelime hazinelerini geliştirdikleri önemli bir dönemdir. Bu dönem, öğrencilerin dil edinimi ve kelime hazinesinin gelişimi için kritik dönemlerden biridir. Özdemir (1983)'e göre, eğitimin değişik aşamalarında çocuğun dil çevrenini genişletme ve geliştirme ana dili öğretiminden beklenen bir sonuçtur (s. 29). Bu nedenle ana dili dersi büyük öneme sahiptir.

Ana dili dersi bir bilgi dersi değil, bir beceri ve alışkanlık dersidir. Alışkanlığın oluşması, becerilerin kazanılması ise yapmayı ve uygulatmayı gerektirir. Becerilerin kazandırılması ve geliştirilmesi için geleneksel öğretim yöntemleri yetersiz kalmaktadır.

Derslerde geleneksel öğretim yöntemleri tek başına yetersiz kaldığı için yaratıcı drama, bir öğretim yöntemi olarak kullanılmaya başlanmıştır. Bu yöntemin etkin kullanımı ile dil ve anlatım becerilerinin olumlu yönde geliştiği, öğrencilerin derse zevkle katıldığı, öğretmenin daha rahat sonuca ulaştığı görülmüştür (Aytaş, 2013). Yaratıcı drama birden fazla duyuyu harekete geçirdiği için en etkili öğretim yöntemlerinden biridir. Özellikle Türkçe derslerinde dil becerilerini geliştirmek, anlama ve anlatmayı daha etkin hâle getirmek için yaratıcı dramaya başvurmak gerekir (Aytaş, 2008, s. 15).

Yükseköğretim Kurulu veri tabanında yapılan taramaya göre kelime hazinesiyle ilgili yapılan çalışmalarda genellikle belirli kelimeler seçilerek bu kelimelerin öğrencilere kavratılması yolu seçilmiştir. Öğrencilerin kelime hazinelerini geliştirmek için sadece belirli kelimeler seçilmesi ve bu kelimelerin öğrencilere kavratılması yeterli değildir. Öğrencileri pasif kelime hazinesine sahip olmaktan aktif kelime hazinesine sahip olmaya taşımak gerekir. Öğrenci kelimeleri bilir ancak günlük hayatında kullanmazsa bilgi sahibi olduğu bu kelimelerin işlevselliği sadece anlama becerileriyle sınırlı kalır ancak öğrencinin bilgi sahibi olduğu kelimeleri anlatma becerilerinde de işlevsel kılmak gerekir. Bunun yolu

öğrencinin bilgi sahibi olduğu kelimeleri günlük hayatında kullanmasıdır. Bu yüzden kelime öğretiminde, kelime hazinesinin geliştirilmesinde kullanılacak yöntem ve teknikler öğrencinin sahip olduğu kelime hazinesini olabildiğince günlük hayatında kullanmasını özendirerek, kullandıracak, kullanmasını sağlayacak türden seçilmelidir. Bu sebeplerden hareketle araştırmada belirli kelimeler seçilerek öğrencilere öğretilme yolu seçilmemiş, farklı dinleme, konuşma, okuma ve yazma etkinlikleri ile farklı metin türlerinde uygulamalar yapılarak öğrencinin hem kelime hazinesi geliştirilmiş hem de sahip olduğu kelime hazinesinin aktif kelime hazinesi haline gelmesi sağlanmıştır.

Araştırmada, araştırmacı tarafından geliştirilen ve Türkçe eğitiminde kullanılabilecek uygulama örnekleri sunulmuştur. Bu uygulama örneklerinin yapılacak yeni araştırmalara örnek teşkil edeceği ve Türkçe eğitimi veren eğitimcilerin öğrencilerinin ilgi ve ihtiyaçlarına göre bu uygulama örneklerinden faydalanacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma;

1. 2017-2018 eğitim- öğretim yılı,
2. Ankara ili Haymana ilçesinde bulunan bir devlet okulunda öğrenim gören 6. sınıf öğrencileri,
3. Sekiz haftalık süreçte on altı ders saati ile sınırlıdır.

Araştırmanın Varsayımları

Araştırma kapsamında;

1. Örneklem olarak seçilen grupların evreni temsil ettiği,
2. Kontrol altına alınamayan değişkenlerin deney ve kontrol grubunu aynı oranda etkilediği,
3. Araştırmada kullanılan ölçme ve değerlendirme araçlarının öğrencilerin kelime hazinelerini doğru ölçtüğü,
4. Araştırmaya katılan öğrencilerin kendilerine yöneltilen soruları doğru ve içtenlikle cevapladıkları varsayılmıştır.

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Dil

Dil; duyguların, düşüncelerin, tutumların, değer yargılarının, yaşantıların, kültür birikimlerinin anlatılmasında ve aktarılmasında kullanılan araçtır. Dil, insanı diğer canlılardan ayıran en önemli unsurdur. İnsanlara özgü bir iletişim aracı olan dil; insanların deneyimlerini, duygularını, hayallerini, bilgilerini ve amaçlarını yansıtır. Yaşananların, meydana gelen olay ve durumların geleceğe aktarılmasını sağlar. Bireyin bilişsel ve toplumsal yönlerinin gelişmesine katkıda bulunur. Dil aynı zamanda kendini konuşan toplumun, hayatı algılayış ve yaşayış tarzına; bireylerin cinsiyetine, toplumsal statüsüne bağlı olarak şekillenir.

Dil Gelişimi Tanımı ve Önemi

Dil gelişimi; sembollerin, seslerin, sözcüklerin kazanılması, saklanması, dilin kurallarına uygun olarak kullanılması ve geliştirilmesini içine alan sistemdir. Çocuk dil sayesinde öğrenir. Dil gelişimi anne karnından itibaren başlar ve yaşam boyu devam eder. Çocukların dil gelişimini bilmek, onların dil gelişimini desteklemek için doğru adımların atılmasını sağlar ve aksaklık varsa giderilme imkânı sunar.

Dil gelişimi; çocuğun bilişsel, sosyal ve duyuşsal gelişim alanlarda gelişimini etkiler. Çocuğun konuşmada eksiklik, aksaklık yaşaması ve kendini bu konuda yetersiz hissetmesi

onun duyuşsal olarak gerilemesine neden olur ve arkadaşlarıyla iletişimine, etkileşimine de olumsuz etki eder. Dili kullanma yetisi iyi olan çocuk; kendini iyi hisseder, ifade güçlüğü yaşamaz, arkadaşlarıyla rahatlıkla iletişim kurar, arkadaşları tarafından rahatlıkla kabul edilir. Böylece hem kendini değerli görür hem de çevresiyle etkileşim içerisinde olur.

Dil Gelişimi Kuramları

Çocuktaki dil gelişimine yönelik farklı görüşler bulunmaktadır. Dil gelişimine yönelik görüşlerden birinin doğruluğu diğerinin yanlışlığını ortaya koymaz. Çünkü araştırmacılar dil gelişimini farklı boyutlarda ele almıştır ve araştırmacılar dil gelişimini kendi bakış açılarıyla açıklamaya çalışmıştır.

Bilişsel Kuram

Bu kurama göre dil gelişimi bilişsel gelişimle paralel şekilde ilerler. Piaget, dil ve düşünme arasında çok sıkı bir ilişki olduğunu düşünür. Piaget'ye göre dil bireyin biliş düzeyini yansıtır. Bu görüşe göre hem doğanın hem de yetişmenin dil gelişimine katkısı bulunmaktadır. Dil gelişiminde, biyolojik ve çevre faktörlerinin etkileşimini vurgulamakta ve bunların çocuğun dil gelişiminde aktif rol oynadığını ileri sürmektedirler.

Davranışçı Kuram

Bu görüşe göre insan doğduğunda boş bir levha gibidir. Her şeyi sonradan çevresinden öğrenir. Çocuk çevreden gelen sesleri zamanla sınıflandırır, şekillendirir ve benzer durumlarda aynı sesleri çıkararak aynı tepkileri verir. Çocuğun çevresindekilerin çocuğa verdiği tepkiler çocuk tarafından zamanla dile dönüştürülür. Bu görüşün savunucularından olan Skinner'e göre konuşma tıpkı diğer davranışlarda olduğu gibi koşullanma yoluyla kazanılmaktadır. Ödül ve ceza gibi pekiştireçler yoluyla dil gelişimi sürdürülür. Bebekler kendilerini istedik sonuca götüren sesleri tekrarlayarak dili kazanırlar. Bebekler sesleri tekrar ederken kullanılan dile yakın sesler çıkardığında çevrede bulunan kişiler tarafından gülümseme, karşılık verme, kucağa alma, oynama, ilgilenme gibi davranışlarla pekiştirilir. Bu pekiştirmeler sonucunda bebeğin aynı sesleri çıkarma olasılığı artar. Pekiştirilmeyen

davranışlar azalarak söner. Pekiştirmelerin yanı sıra bebeklerin sıklıkla duydukları sesleri ve sözcükleri tekrar etmeleri de dilin gelişiminde önemli yer almaktadır.

Sosyal Etkileşim Kuramı

Davranışçı yaklaşımın bir ileri boyutu olan sosyal etkileşim kuramına göre çocuklar çevrelerindeki insanların konuşmalarını duyar ve duydukları sesleri taklit eder. Anne ve babalar çocuklarına çeşitli nesneleri gösterip onları adlandırır. Çocuklar da bu adları ebeveynlerin söylediği şekliyle taklit ederler. Böylece çocuk anne ve babasını örnek alarak taklit etmesiyle ve anne-babanın dönütleriyle dil gelişimine başlamış olur.

Psiko-linguistik (Biyolojik) Kuram

Bu görüşe göre çocuk, dil kurallarını uygulamak için doğuştan getirdiği kapasitesi vardır. İnsanın konuşulanı edinebilecek nitelikte ve dil gelişimine yatkın bir nörolojik güçle doğduğu görüşünü savunur. Bu görüşe göre, çocuğun soyu, milleti ne olursa olsun içinde yaşadığı toplumun dilini öğrenebilir. Bu görüşün savunucularından olan Naom Chomsky'ye göre, çocuğun çevreyle etkileşimi sonucu doğuştan getirdiği dil yetisi kendiliğinden gelişmektedir. Bu süreçte çocuk, etkileşimde bulunduğu dilin özelliklerini zihninde hazır bulunan dilbilgisi kuralları ile eşleştirerek anadilinin yapısını öğrenir.

Dil Gelişimindeki İlkeler

Çocuğun dili öğrenmesi, kullanması ve çocuğun dil gelişimi için aşağıdaki ilkelerin göz önünde tutulması gerekir:

1. Dil gelişimi, çocuğun olgunluğu ile yaşantılarının bir düzen içinde olmasına bağlıdır.
2. Dil gelişimi çocukların bir şeyler söyleyebileceği ve çocukların bir şeyler söylemek için güdülendiği bir çevrede mümkündür.
3. Dil gelişimi, yalnız okul ya da aile içinde değil, çocuğun hayatının bütünü içinde düşünülmelidir.
4. Çocuğun konuşmasının, bir amaca ulaşmak için gerekli olduğu zamanlarda dil gelişimi daha iyi olmaktadır.

5. Dil gelişimi her yönüyle bireyseldir ve bireyin kendisine özgüdür.
6. Dil gelişiminin kritik dönemleri vardır. Bu dönemlerde yaşanan aksaklıkların ileri yaşlarda düzeltilmesi kolay değildir.

Dil Edinim Süreçleri

Dil edinimi anne karnından başlayan, hayat boyu devam eden ve süreklilik arz eden bir süreçtir. Bebekler hayatlarının ilk zamanlarından itibaren etrafındaki sesleri algılamaya, taklit etmeye ve zamanla anlamlandırmaya çalışırlar. Bu süreçte anadillerini kazanmaya başlarlar. Bebekler başta anne ve babalarından sonra yakın çevrelerinden daha sonra da yaşamlarına göre etkileşim kurdukları çevrelerden dillerini edinirler.

Dil edinimi, belli bir süreçle kazanılıp ömür boyu devam ettirilebilen bir mekanizma değildir. Dil, bebeğin en yakın çevresinden edinmeye başladığı ve ömür boyu geliştirerek sürdürdüğü bir süreçte edinilir. Bu dil edinim sürecinde her yaş aralığının kritik önem taşıdığı dil edinim kazanımları yer almaktadır.

Okul Öncesi Dönemde Dil Gelişimi

Konuşma Öncesi Dönem

Konuşma öncesi dönem; yeni doğan dönemi (ağlama), gıgıldama, mırıldanma, mırıldanmanın tekrarı dönemlerinden oluşur.

Yeni Doğan Dönemi (Ağlama) (0-2 Ay)

Bu dönemde bebeğin çıkardığı sesler ağlamaktan ibarettir. Bebeğin davranışlarının çoğu istem dışıdır. Bebeğin çıkardığı sesler tamamıyla fizyolojiktir. Ağlama dil gelişiminin ilk basamağını oluşturur. Yeni doğan bebeğin ağlaması dil gelişiminin normal seyrinde olduğunu gösterirken ağlamaması dil gelişiminde aksilik olacağının göstergesi olabilir.

Bu dönemin ilk yarısında çıkarılan sesler istemsiz, amaçsız ve daha farklılaşmamış iken ikinci yarısında farklılaşmaya başlar. Bu dönemin ikinci yarısından itibaren anne, bebeğinin ağlama nedenini belirleyebilir.

Gııldama (Cııldama/Agulama) Dönemi (2-4 Ay)

Bu dönemde bebek, ağlamalarına devam eder fakat ilk zamanlara oranla daha az ağlar. Ses üretimi büyük ölçüde refleksiftir. Keklik (2009, s. 64)'e göre; bebekler bu aşamada /s/, /k/, /g/ gibi yumuşak damak ve gırtlak seslerini çıkarabilirler; /a/, /o/, /u/ gibi ünlüleri uzatabilirler. Bebeğin çıkardığı bu sesler anlam yönünden incelendiğinde hoşnutluğunu ve hoşnutsuzluğunu belirten sesler olduğu görülür. Dünyanın her yerindeki bebeklerde görülür. Bu sesler öğrenilmemiş ve geneldir

Mırıldanma Dönemi (4-6 Ay)

Bu evre ses oyunları evresi olarak da bilinir. Çocuğun ses denemeleri, ünlü, yarı ünlü seslerle yüksek perdeli sıralamalar, tiz veya bas seslemeler içerir. Bu evrenin sonuna doğru (ba), (da) gibi ünsüz- ünlü sıralı mırıldanma başlar ancak bu mırıldanmaların zamanlaması yetişkinlerinkine kıyasla yavaştır. Ses değişimleri özellikle gırtlak ve gırtlak üstündeki anatomik yapının gelişimine bağlanır (Topbaş, 2006, s.74).

Mırıldanma diye adlandırılan seslerin örneğin, “ga ga ga ga” ya da “buh buh buh” gibi oluşması rastlantısal değildir (Bayhan ve Artan, 2007, s. 129).

Dördüncü ve altıncı aylar arasında, dilin kontrolü artar ve bebek dilini çeşitli yönlerde hareket ettirebilir. Bu aşamada /b/, /p/, /m/ gibi dudak seslerinin eklenmesi ile çıkardığı seslerin sayısı gittikçe artar. Başlangıçta refleksif olan sesler bu aşamada amaçlı hale gelmeye başlamıştır (Keklik, 2009, s. 65). Ayrıca beşinci ve altıncı aylarda ses taklidi görülür ve alıcı dil ve anlatıcı dil gelişmiş olur.

Mırıldanma Tekrarı Dönemi (6-10 ay)

Bu dönemde çocukta kelime algılama olayı başlar. Çok kullanılan sözcüklerin farkına varır. Seçilmiş, işitilen sesleri tekrar eder ve tekrarlama için uyarım olarak taklit yapar.

Altıncı aydan sekizinci aya doğru üretilen gerçek sözcükler çocuğun diline egemen olmaya başlar. Yedinci ve sekizinci aylarda çocuğun aynı hece kalıplarını birbiri ardına sıraladığı ve tekrarladığı görülür. Heceleme sözlü pratiktir, dile gerekli olan şekilli hareketlerin gelişmesi için temeli hazırlar (Yavuzer, 1995, s.71).

Çocuk 10. ayda farklı kelimeler arasındaki sesleri ayırt etmeye başlar. Ayrıca seçilmiş işitilen sesleri tekrar eder ve tekrarlanma için uyarım olarak taklit yapar. Çıkardığı sesler hece tekrarına doğru değişir ve daha çok çevredeki dilin niteliklerini kazanır. Ba-ba, ma-ma gibi ünlü-ünsüz tipi birleşimler en sık rastlanan yapılardır (Şahin, 2009).

Konuşma Dönemi

Bu dönem; ses- sözcük, tek sözcük, iki sözcüklü ifadeler, üç ve daha fazla sözcüklü ifadeler dönemlerinden oluşur.

Ses-Sözcük Dönemi (10-12 Ay)

Bebek anadilinin ses örüntülerinin farkına varır ve ses çıkarma sırasında bu sesler üzerinde daha çok durur. Çocuk ilk sözcüklerini söylemeden bu ses sözcüklerden pek çok sayıda geliştirebilir. Ses-sözcükler sadece tek bir ünsüz ve ünlüden veya sadece tek bir ünlüden bile meydana gelebilmekte ve bunları ilk sözcük denemelerinden ayırmak zor olabilmektedir (Temiz, 2002, s.25).

Tek Sözcük Dönemi (12-18 Ay)

Bebekler konuşulandan bir ahenk yakalar, kapasiteleri ve duyduklarıyla kendi konuşmalarını başlatırlar. Böylece konuşma dilinin ilk basamaklarını oluştururlar. Doğuştan sahip oldukları bilişsel yetenekleriyle sözcükleri sınıflandırır ve düşüncelerini dile dökerler. İlk sözcüklerini çevrelerinde işittikleri ile oluştururlar (Bayhan ve Artan, 2007, s. 132-133)

Tek sözcük devresinde, çocuğun tek heceli veya iki heceli dil yapılarından basit olanları ve çoğunlukla da çevresinde gördüğü somut varlıkların isimlerini söyleyebildiğini görmekteyiz: Baba, anne, kedi vb. (Çiçek, 2012, s. 119)

İki Sözcük (Telegrafik) Dönemi (18 Ay -3 Yaş)

Bir ile iki yaş arasındaki bir çocuk sözcükleri birleştirme yeteneğine sahiptir. Çocuklar sözcüklerin birbirleriyle olan ilişkilerini kavramaya başlar. Çocukların bu dönemde

kullandığı sözcüklerin çoğunu isimler oluşturmaktadır (Keskin, Ömeroğlu ve Okur, 2015, s. 83). Çocuk bu dönem az sayıda da fiil kullanır.

On sekiz ile yirmi dört aylar arasında sözcük dağarcığında genellikle bir patlama meydana gelir. “Anne ayakkabı”, “Araba gider.”, “Ben de atta” gibi çocuklar iki sözcüğü birleştirirler. İlk cümleler çoğunlukla ad ve fiillerin birleşmesinden oluşur. Edat, sıfat, zarf gibi diğer cümle öğeleri yoktur (Bayhan ve Artan, 2007, s. 136).

İki Üç yaş arası dönem çocuktan çocuğa dil gelişimi ve dilin kullanılması açısından büyük farkların gözlemlendiği dönemdir. Bu dönemde dil hataları sıklıkla görülmektedir ve çocuklar tek cümle ile anlatabilecekleri bir işi iki cümle ile anlatmaktadırlar. Büyüklük, küçüklük, öncelik sonralık, azlık, çokluk ve zıtlık durumlarını karşılaştırmak ve kavramakta güçlük çekerler (Keskin, Ömeroğlu ve Okur, 2015, s. 83-84).

Üç ve Daha Fazla Sözcüklü Cümleler Dönemi (3-5 Yaş)

İki sözcük döneminden sonra üç yaşına gelen bir çocuk artık üç sözcükten oluşan cümleler kurmaya başlar. Çocuğun kurduğu bu cümleleri önceki dönemlerdeki cümlelerden ayıran nokta, bunların artık daha karmaşık dil bilgisel kuralları içermesidir. Yani bu evreyle birlikte çocuğun dili gittikçe daha fazla oranda yetişkin dili formuna benzemektedir. Çocuklar bu dönemde konuşma dilinin temellerini kazanmış olurlar (Ahioğlu, 1999, s. 29).

İki buçuk ve dört yaşları arasında çocukların çok hızlı bir dil gelişimi vardır. 3 yaş çocuğu isimleri, fiilleri, sıfatları içeren üç ya da daha fazla sözcükten oluşan yönergeleri anlar ve kısa basit cümleler kurar. Üç yaşında da zamirleri sürekli olarak kullanmaya başlar (Baykoç, Dönmez ve Arı, 1992). Üç dört yaş arası dönemde çocuklarda ben merkezli konuşmaların yoğun olarak görülmektedir (Keskin, Ömeroğlu ve Okur, 2015, s. 84). Üç dört yaşındaki çocuk; dört beş sözcüklü diziler kurarak konuşur, basit bir sohbete katılır, basit ve sık tekrarlanan bir hikayede “Sonra ne oldu?” sorusuna beklenen cevabı verir, “nerede” ve “kim” ile başlayan sorular sorar, soru cümlesi için “-mi” ekini kullanır, “niçin” ile başlayan sorular sorar ve yetişkinin cevabını dinler, “nasıl” sorusuna cevap verir, geçmiş zamanla ilgili ifadeleri kullanır, nesnelerin benzer ve farklı olduğunu (özelliklerine ve fonksiyonlarına göre) söyleyebilir, gelecek ile ilgili olayları anlatır. (yapacağım, yapmak istiyorum, yapmam gerek), çoğul eklerini yerinde ve doğru kullanır, oluş sırasına göre iki olayı anlatır (Güven ve Bal, 2000).

Üç dört yaş döneminde; çocukların sözcük dağarcıklarının artması ile cümlelerinde kullanıldıkları sözcük sayısı artar, çocuklar daha karmaşık cümleleri kullanmaya başlarlar. Üç yaşındaki çocuklar bine varan bir sözcük dağarcığına sahip olmaktadır. Dört yaşında ise iki bine yakın sözcük dağarcığıyla çok sık soru soran, daha karmaşık cümle yapılarını kullanabilen bireyler olmaktadır (Dağabakan, 2008, s. 7).

Beş yaşındaki çocuk hep konuşmak ister. Yetişkinler gibi uzun cümleler kurmaya çalışır. Bilgisini arttırmak için sorular sorar. Söz gelişi, “Bu niçin böyledir.”, “Şu nasıl kullanılır?” gibi. Dilbilgisi kurallarına uygun konuşur. Olayları ve masalları konuların sırasını bozmadan anlatır (Yavuzer, 1998, s. 221).

Gramer Kullanım Dönemi

Çocuklar iki yaşından itibaren grameri yavaş yavaş kullanmaya başlarlar ancak gerçek anlamda gramer kullanımı sonraki yaşlardadır. Yavuzer (1995; 1998)’e göre dört yaşındaki çocukların sözel dünyası; mübalağa, böbürlenme, kasılma gibi aşırılıklar göstermektedir. Bu dönemde çocuklar, kaba ve ilkel kelimeleri kullanmaktan hoşlanırlar ve bu kelimeleri kullandıklarında anne-babalarının tepkilerini görmekten zevk alırlar. Konuşmaları anlaşılır.

Beş altı yaşlarında çocuğun, dili kullanımı bir yetişkin diline benzer. Sosyal etkileşimde konuşma artar ve konuşmanın anlaşılır biçimde olduğu görülür. Bu dönemde çekim kuralları ve kişi zamirlerinin çekimi de doğru kullanılır. Olayları sırasına göre anlatabilir. Çocukta, zaman kullanımı gelişir. Zamanı doğru kullanabilen çocuğun beş sözcüklü cümleler kurduğu gözlenir (MEGEP, 2013, s. 12).

Beş altı yaşlarındaki çocuk; günlük deneyimlerini anlatır, tekil çoğul ayırımına varır, kurduğu cümlelerde özneye uygun fiil kullanır, Anlamını bilmediği kelimelerin anlamlarını sorar, cümlelerinde bağlaçları kullanır, birleşik cümleler kullanır, konuşmalarında sözcüklerin olumsuz biçimlerini de kullanır.

Çocuk altı yaşında dili gramer kurallarına uygun kullanmaya başlamaktadır. Hız, sayı, zaman gibi kavramlar gelişmektedir. Çocuk düşüncelerini, öykülerini rahat olarak anlatabilmekte, kullandığı cümleleri değişik biçimlerde kurabilmektedir. Birçok sözcüğün anlamını anlayabilmekte ve cümlelerinde kullanabilmektedir. Bunun yanında çocuk konuşurken yanlışlar yaptığı zaman bunları fark edip kendisi düzeltebilmektedir (Karacan, 2000, s. 267).

Yapılan araştırmalar ilk altı yılın çocuklar için bütün gelişme alanlarında olduğu gibi dil gelişmesi açısından da en hızlı, en hassas yıllar olduğunu belirlemiştir. Çocukta zihin ve dil gelişmesi birlikte düşünüldüğünde ilk altı yıl oldukça önemlidir (Keklik, 2009, s. 119).

Çocukların büyük bir çoğunluğunun, dil edinme sürecinin önemli bir bölümünü, beş altı yaşlarına kadar edindiğı, dili ustaca kullanabilme becerilerinin ise beş on yaşları arasında öğrendiğı kabul edilmektedir (Yapıcı, 2004, s. 6). İlk altı yaş dil edinimi için önemli dönem olması nedeniyle bu yaşlar üzerinde yoğunlaşmaktadır. Ancak dil edinimi ve gelişimi süreklilik özelliğı taşıdığından ve özellikle kelime hazinesinin geliştirilmesi açısından okul çağı yaşları büyük öneme sahiptir.

Okul Dönemde Dil Gelişimi

Okul döneminde çocukların dil gelişimi hızlanmaktadır. Okuma- yazmayı öğrenmeye başlayan çocuklar dildeki kuralları da yavaş yavaş öğrenerek dili daha düzenli kullanmaya başlarlar. Yedi ile on iki yaşları arasında dil gelişiminin sistematik bir duruma geldiğı söylenebilir (Kurt, 2014, s. 28).

Çocuk yedi sekiz yaşına kadar eşya ile kavramı birlikte düşünür. Piaget'nin yaptığı araştırmaya göre beş altı yaşında çocuklar, hiçbir biçimde kelimeyi eşyadan ayıramaz. Eşyanın adlarını, eşyanın bir özelliğı gözüyle bakar, bu özellik doğrudan doğruya eşyadan çıkar. Yedi sekiz yaşlarında, adlar eşyayı yapanlar tarafından türetildiğini; dokuz on yaşlarında ise çocuk, eşyanın yaratılışına dokunmadan adın gelişigüzel herkes tarafından verildiğini düşünür (Keklik, 2009, s. 121).

Çocuklar yedi sekiz yaşlarında birlikte yaşadıkları yetişkin gibi konuşur. Sözcük sayısı ortalama iki bin kadardır. Sekiz yaşına geldiğinde sözcük sayısı üç bine ulaşır. Bu yaştan sonra dinleme süresi artar. Yaşadıkları olayları mantıklı bir şekilde anlatırlar. Telaffuzları düzgün, kelimeleri çeşitlidir (MEGEP, 2013, s. 12). Dokuz-on iki yaş çocuklar çift anlamlı kelimelerin komikliğine, on iki yaş sonrasında ise fıkranın yüzey yapısından değil derin yapısından aldıkları anlama yoğunlaşırlar (Maviş, 2006, s. 121).

Çocuklar bu dönemde dili etkili olarak kullanmakla birlikte soyut kavramları anlayamazlar. Soyut kavram ve deneyimlerin somut yollarla açıklanmaları gerekir (Biroğlu Şahbaz, 2013). Okul çağındaki çocuk zihinsel, duyuşsal açıdan ve dil açısından önemli düzeyde gelişim sağlar. Bunun yanı sıra düşündükleri ve merak ettikleri çeşitli becerileri

kazanmaya başlarlar. Sekiz yaşındaki çocuk nesneyi şekli, rengi ve işleviyle tanımlayabilir. Sözcükleri diledikleri gibi kullanırlar, yazı yazmayı öğrenirler, istedikleri şeyleri okuyabilirler.

Gürel, Temizyürek ve Şahbaz (2007)'e göre, çocuklar okul döneminde yazı diliyle daha yoğun bir biçimde karşılaşmaktadırlar. Dil kullanımında yaptıkları hatalar yavaş yavaş düzelmeye başlar. Bu dönemde sözel iletişim yeteneği gelişen çocuklar, çevresindekilere sürekli bir şeyler anlatmaktan hoşlanırlar. Okula başlamanın da yardımıyla benmerkezli konuşmalar yerini sosyalleşmenin göstergesi olan söz ve davranışlara bırakmaya başlamıştır.

Dil Edimi ve Gelişimine Etki Eden Etmenler

Dil edinimi; bir dil ile ilgili kazanması ve geliştirmesi gereken kazanımların, kelimelerin, cümlelerin ve yapıların birey tarafından kazanılması ve kullanılmasıdır.

Her dilin kendine özgü kuralları, eğilimleri, sorunları olduğu gibi bütün dilleri kapsayan ortak yasalar, eğilimler ve sorunlar bulunmaktadır. Kuralların öğrenilmesi bebeklik döneminden itibaren başlamakta ve yaşamın ilk yılından itibaren de belirgin olarak ortaya çıkmaktadır. Dil gelişimi her yaşta devam etmektedir. Dil gelişiminde bir önceki gelişim dönemi kendinden sonraki dönemi hazırlamaktadır. Genellikle çocuklar bir dönemi tamamlamadan diğerine geçememektedirler. Çünkü çocukların davranışları üst üste gelerek gelişme göstermektedir (Erdoğan, Şimşek Bekir ve Erdoğan Aras, 2005, s. 232-233).

Çocuk ana dilini kazanırken geçirdiği aşamalarda eğitimin destekleyici rolünden yararlanmaktadır. Çocuğun ilk dönemlerde konuşması için desteklenmesi, uygun ortamlar yaratılması, uyarıcılar sunulması ve etkinlikler düzenlenmesi onun dil gelişimini destekler ve dil gelişim kapasitelerini en üst düzeyde kullanmalarını sağlar. Bu nedenle dil gelişimine etki eden birçok etmen bulunmaktadır.

Cinsiyet

Erkek çocuklar kızlara göre konuşmayı daha geç öğrenirler. Hayatın ilk yıllarında erkek çocukların cümleleri daha kısa, gramer yapılarının ve telaffuzlarının kızlara oranla daha bozuk olduğu görülür.

Sağlık

Bireyin sağlıklı olması dil gelişimi açısından büyük öneme sahiptir. İşitme engeli olan bebekler 4-8 ay içinde diğerlerinden ayrılırlar, 4-18 ay içinde ise dil gelişimi tamamen aksar. Görme engelli çocuklarında diğer çocuklara göre daha geç konuşmaya başladıkları görülmüştür (İnce, 2006, s. 21).

Şiddetli veya uzun süren hastalıklar çocuğun dil edinimini olumsuz etkiler ve konuşmasını iki yıla kadar geciktirebilmektedir. Ayrıca sağlık problemlerinin olması bireyin çevresiyle olan iletişimini kısıtlamakta ve dilinin zenginliklerinden mahrum edebilmektedir. Bu durum bireyin kelime hazinesini de olumsuz yönde etkilemektedir.

Biyolojik Etmenler

Konuşmanın gerçekleşmesini sağlayan konuşma organlarıdır. Konuşmanın olabilmesi için diyafram, akciğerler, nefes borusu, gırtlak, ses telleri, damak, dil, küçük dil, dişler, burun ve dişlerin iş birliği; ayrıca doğru sinir akışı ve beyin işlevi gerekir. Bunlardan bir ya da birkaçında yapı ve işleyiş bozukluğunun olması konuşmanın akıcılığını olumsuz yönde etkiler (Erdem, 2013, s. 417).

Ses organlarında, konuşma organlarında, ses telleri, ağız yapısında sağlık problemi yaşayan ya da işitme problemi olan bireylerin dil gelişimi sağlıklı bireylere oranla farklılık göstermektedir. Bu engeller zaman zaman dil gelişimini engelleyecek boyutlara kadar gelebilmektedir (Turhan, 2010, s.27).

Bireyin ses organlarında herhangi bir problemin olması gecikmiş konuşmaya, bozuk konuşmaya ve kekeleyerek konuşmaya neden olabilmektedir. Bu sorunlardan birini yaşayan bireyin dil gelişimi aksar ve akranlarından daha geri kalmasına neden olabilmektedir.

Zekâ

Dil gelişimiyle zekâ arasında sıkı bir ilişki vardır. Erken konuşan çocukların zekâ düzeylerinin genellikle normal ya da normalin üstünde olduğu ve dilin zekâyâ bağlı olarak geliştiği görüşü kabul görmektedir. Dilin kazanılması, çocuğun bilişsel gelişimine dayanmakta olup zihinsel uyum süreçlerinin her biri algılama, kavram geliştirme ve dilin kazanılmasıyla yakından ilişkilidir (MEGEP, 2013, s. 13).

Zekâ düzeyi, özellikle de sözel zekâ düzeyi gelişmiş bireylerin dil edinimindeki başarısı yüksektir. Söz konusu bireyler geniş söz dağarcığı edinme kapasitesine sahiptir (Morgan, 2000, s. 113).

Dil zekâyâ bağlı olarak gelişir. Dil gelişimi ile zekâ paralellik göstermektedir. Bir bireye uygun ortam ve yeterli imkanlar sunulsa da o birey yeterli düzeyde zekâyâ sahip değilse dil gelişimi istenen seviyeye ulaşamaz. Birey normalin üstünde bir zekâyâ sahipse başka etkenlerde aksaklık olsa da dil gelişimini tamamlayabilmektedir. Ayrıca normalin üstünde zekâyâ sahip olan birey, dil edinimine etki eden diğer etmenlerde de herhangi bir engelle karşılaşmasa bu bireyin dil gelişimi akranlarından daha hızlı olur.

Yaş

Dil, yaşın ilerlemesine paralel olarak gelişir. Yaş büyüdükçe çocukların kullandıkları cümlelerdeki kelime sayısında artış olduğu görülür. Ayrıca yaş ilerledikçe Türkçe dil yapısındaki çeşitli özellikleri kullanma sıklığında ve daha karmaşık dil yapısına ait özellikleri kullanmada artış olduğu gözlemlenir.

Dil ediniminde ve gelişiminde kritik dönemler vardır. Bu kritik dönemlerde kazanılması ve geliştirilmesi gereken dil becerileri noktasında aksaklık yaşanırsa bu eksikliklerin sonraki yaşlarda giderilmesi kolay olmaz. Bazen bu dil becerileri eksikliklerinin giderilmesi imkânsız olabilmektedir. O yüzden bireyin kritik dönemlerde kazanılması ve geliştirilmesi gereken dil becerileri bireye uygun yaşta ve doğru dönemde kazandırılması ve geliştirilmesi gerekir.

Aile

Aile ile ilgili birçok etken çocuğun dil gelişimini etkiler. Aile bireylerinin sağlıklı olması, sosyoekonomik durumu, çocuğun kardeş sayısı, anne ve babasının eğitim durumu, ailenin kaçınıcı çocuğu olduğu gibi etkenler çocuğun dil gelişimini önemli derecede etkiler. Aile bireylerinin sağlıklı olduğu, sosyoekonomik durumlarının yüksek olması, kardeş sayısının az olması, ebeveynlerin eğitim durumunun iyi olması çocuğun dil gelişimini olumlu yönde etkiler, çocuğun dil edinimini zamanında sağlar ve dil gelişimini desteklemektedir. Aksi durumlarda ise çocuğun dil gelişimini olumsuz etkiler, kazanımların geç gerçekleşmesine veya bazı kazanımların eksik kalmasına neden olabilmektedir. Ayrıca ebeveynin çocuğa ilgi gösterip onunla ilgilenme derecesi de çocuğun dil gelişimini etkilemektedir. Diğer etkenler eşit olduğu durumda ilgili ebeveynin büyüttüğü çocuğun dil gelişimi ilgisiz ebeveynin dil gelişiminden daha hızlı olur.

Sosyoekonomik Durum

Sosyoekonomik durum, ebeveynlerin stres seviyesi ve evde bulunan eğitici oyuncakların sayısı gibi etkenleri belirleyerek çocuğun gelişimini dolaylı olarak etkilemenin yanı sıra çocuklara yöneltilen dilin miktarını, kalitesini ve kullanım şeklini de belirlemektedir (Demir ve Kuntay, 2013, s. 297-298).

Sosyoekonomik durumu iyi olan aile çocuğa dil gelişimi için uygun ortam, uygun eğitim imkânı sunabilirken sosyoekonomik durumu kötü olan aile bu imkanları çocuğuna sunamayabilir. Bu durum sosyoekonomik durumu iyi olan ailede yetişen çocuğun, sunulan imkanlar sayesinde, dil gelişimi sosyoekonomik durumu kötü olan ailede yetişen çocuğun dil gelişiminden daha iyi düzeyde olma ihtimali yüksek olur.

Ana Dil

Çocuk doğduğu ve içinde solumaya başladığı dil ortamını anasınıkiyle özdeşleyerek geliştirir. Algıladığı sesler; ses kalıplan, vurgulama, tonlama gibi dile özgü öğeler ananın dilinden kaynaklanır. Bunlar örüntülenerek başka bir deyişle dilsel edimlere dönüşerek çocuğun bilinçaltına yerleşmeye başlar. Böylece ana dilin altyapısı bilinçaltında kurulmaya başlar (Özdemir, 1983, s. 19-20).

Ana dil bir toplumun ortak dili ve en kuvvetli bağıdır. Birey ana dili sayesinde çevresiyle iletişim kurma, diğer insanların duygu ve düşüncelerini anlama, kendi duygu ve düşüncelerini başkalarına anlatma imkânı bulur. Bunlar olurken ana dil bireye sosyalleşme kapılarını da açmış olur. Ana dil sayesinde birey çevresiyle paylaşım içinde ve düşünce alışverişinde olur.

Ana dil, bireylere dilsel becerileri kazandırma, düşünme güçlerini geliştirme, toplumsallaşma sürecini destekleme gibi temel işlevlerin yanında, ülke ve dünya gerçeklerini kavrama ve değerlendirme becerilerini de kazandırmada etkilidir (Sever, 2004, s. 5-6).

Ana dilini edinmekte olan insan, küçükken tek tek sözcüklerden yola çıkmaktadır. Öncelikle temel söz varlığını edinmeye başlamakta sonra söz varlığını geliştirmektedir. Önce aile, sonrasında eğitim-öğretim ortamı, sosyal çevre ve iş yaşamında yaşadığı süre boyunca söz varlığı daha da gelişecektir (Aksan, 2006, s. 75). Bu gelişmede kuşkusuz en hızlı dönem çocukluk çağlarıdır. Belirli bir aşamadan sonra en önemli etkiyi sosyal çevre ve eğitim-öğretim ortamı oluşturmaktadır (Turhan, 2010, s. 16).

Ana Dil Eğitiminin Önemi

Bütün uygar milletlerde ana dil için saptanan dinlediğini, okuduğunu anlayabilmek; düşüncesini, duygusunu anlatabilmek; dilin kurallarını öğrenmek; kelime hazinesini geliştirmek; kendi ulusunun edebiyatını ve dünya edebiyatını tanıyıp bunlardan zevk almak, dil ve edebiyat yoluyla ulusal kültürünü ve insanlık kültürünü tanımak amaçları aynıdır. Ana dili eğitimi çok amaçlı olduğu için uygulaması da okuyup anlama, dinleyip anlama, sözle anlatım, yazı ile anlatım, dil bilgisi, sözcük çalışması, edebiyat sanatının kurallarını öğrenme, edebiyat eserlerini anlayıp değerlendirme gibi çok yönlü olmaktadır (Aytaş, Çeçen, 2010, s. 79).

Ana dil eğitimi ve öğretiminde her bilgi ve beceri tek tek yeri ve zamanı gelince en uygun yöntemle ve en doğal eğitim ortamları oluşturularak kazandırılmalıdır. Ana dili edinimi aile ortamından toplumsal çevreye doğru genişleyen bir kültür ortamında bireyin doğumundan itibaren kendiliğinden işleyen ve her şeye rağmen gerçekleşen bir süreçtir (Demir ve Yapıcı, 2007, s. 180).

Ana dil eğitimi başarılı bir şekilde gerçekleştirildiğinde insanlar arasındaki bağ kuvvetlendiren dil ve benlik bilinci gelişmektedir. Sosyal yaşantının ve eğitim-öğretim yaşantılarının başarıya ulaşmasında; iletişim becerileri kuvvetli, yaşamdan zevk alan bireyler yetişmesinde; bireylerin ilgi ve yetenekleri doğrultusunda mutlu bir yaşam sürmesinde ana dili eğitimi önemli bir rol teşkil etmektedir. Bu eğitimin öncelikli amacı anlama ve anlatma becerilerini, okuma, dinleme, konuşma, yazma gibi temel dil becerilerini geliştirmek; bireyin kelime hazinesini zenginleştirmek ve bireyin sosyal hayattaki yerini almasını sağlamaktır (Turhan, 2010, s. 18).

Öğrencileri hayata hazırlama işlevini gören okullarımızda verilen eğitimin niteliği, genelde öğrencilerin temel dil becerilerini kazanarak etkin bir biçimde kullanabilir olmalarına, özelde ise bu becerileri etkin kılan aktif kelime dağarcığının zenginleştirilmesi ve öğrenme-öğretme sürecinde kelime öğretimi uygulamaları büyük önem arz etmektedir (Göçer, 2009, s. 1029).

Sonuç olarak:

Ana dil bütün uygar milletlerde ortak amaç taşır, ana dil eğitimi aileden başlayarak çevre ile devam eder. Ana dil eğitimi bir dönemde kazandırılıp bitecek bir olay değil insan yaşamı boyunca devam eden uzun bir süreçtir. Bu süreç bazı becerilerin kazandırılması ve geliştirilmesi için kritik dönemler barındırmaktadır. Bu becerilerde ileriki zamanlarda aksaklık yaşanmaması için uygun zamanda ve doğru dönemlerde bireye kazandırılması gerekir. Ana dil eğitimi başarılı bir şekilde geliştirilen bireyler çevresiyle etkileşim içinde olur, sosyalleşir, dil gelişimini sağlar, diğer insanlarla uyum içinde olur, ilgi ve isteklerinin farkında olur, ilgi ve istekleri doğrultusunda yaşamını sürdürür, eleştirel bakabilir, dilinin zenginliklerinin farkında olur ve bu dil zenginliklerini hayatına taşır, ana dilini doğru ve etkili kullanır, yorumlama yeteneği gelişir, dil becerileri (dinleme, konuşma, okuma ve yazma) gelişir. Ana dil eğitimi başarılı bir şekilde gerçekleştirilmeyen bireyler yukarıda sayılan beceri ve kazanımlarda aksaklık yaşar ve eksiklik hisseder. Birey bu aksaklık ve eksiklikleri kolay kolay telafi edemez, belki hiç telafi edemez. Bireye bu kadar imkân sunan ana dil eğitimi şüphesiz büyük öneme sahiptir ve üzerinde durulması gereken çok önemli bir süreçtir.

Türkçe eğitiminin öncelikli amaçları; öğrencilerin dinleme, okuma, konuşma ve yazma becerilerini geliştirmek, onlara Türkçeyi doğru ve bilinçli kullanma duyarlılığı ve alışkanlığı kazandırmaktır. Bu amaçların gerçekleştirilebilmesi ilköğretimin birinci sınıfından, hatta

okul öncesinde ailede, başlayıp ömür boyu devam edecek etkili ve verimli bir Türkçe eğitimiyle mümkündür. Okuduğunu, dinlediğini tam ve doğru olarak anlamayan; duygu ve düşüncelerini tam, doğru, anlamlı ve etkili bir şekilde anlatamayan öğrenciler ana dilinin zenginliklerinden faydalanamaz, edebi ürünlerden mahrum kalır, bu ürünlerin estetik hazzına ulaşamaz.

Kelime

Dil düşünceyle iç içedir. Düşünceler dil yardımıyla ortaya konarak başkalarına iletilir. Düşüncelerin gelişmesini sağlayan temel unsur ise kelimelerdir.

Kelime, Türkçe Sözlük'te (2009, s. 1130); “anlamı olan ses veya ses birliği, söz” şeklinde tanımlanır. Sözcükler insanlar arasındaki sözlü ve yazılı iletişimi sağlayan temel yapı taşlarıdır. Kelimeler sahip oldukları özellikler bakımından araştırmacılar tarafından farklı şekillerde tanımlanmış ve sınıflandırılmıştır. Bazı araştırmacıların kelimeye yönelik tanımları şu şekildedir:

Ergin (2000, s. 95) sözcüğü, “manası veya gramer vazifesi bulunan ve tek başına kullanılan ses veya sesler topluluğu” şeklinde tanımlar.

Banguoğlu (2007, s. 144) kelimeleri, “bir veya birkaç heceden meydana gelmiş, her dile göre ayrı anlam birlikleri” şeklinde tanımlar.

Ediskun (1999, s. 87) kelimeyi, “anlamı ya da cümlede bir dil bilgisi görevi bulunan bir ya da birkaç heceli ses işareti” olarak tanımlamaktadır. Ediskun, sözcükte anlam aramanın şart olduğunu vurgulamaktadır. Ediskun’a göre sözcük, bir kalıp değil insan zihninin anlam verdiği bir yapıdır.

Gencan (2007, s. 88) kelimeyi, “anlamı olan ya da tümce kuruluşuna yarayan anlatım aracı” olarak tanımlar. Gencan sözcüğü iki nitelikte ele alır. Birincisi; duyularımızla anlaşılabilen, görülen, işitilen, dokunulan yön olarak tanımladığı dış yön. İkincisi, anlam. Gencan’a göre bu iki nitelik birbirinden ayrılamaz, sözcük de bu iki niteliği kavrayan dil varlığıdır.

Korkmaz (2007, s. 6) kelimenin; bir veya birden çok heceli ses öbeklerinden oluşan ve tek başlarına zihindeki belirli kavramlara karşılık olan somut veya soyut söz kalıpları, somut ve soyut kavramlar arasında ilişki kuran dil birimleri olduğunu belirtir.

Demirci (2015, s. 13) kelimeyi, “bir varlığa, olaya, harekete, duruma karşılık gelebilecek, onu gösteren veya onu temsil eden sözcük” olarak tanımlar.

Araştırmacıların farklı tanımları göz önüne alındığında kelimenin yapı, anlam ve işlevsel boyutunun olduğunu göstermekte ve farklı özellikler barındırdığını ortaya koymaktadır.

Duygu ve düşünceler kelimeler aracılığıyla ifade edilir. Kelimelerin doğru ve yerinde kullanılması, düşünceleri tam olarak karşılayacak nitelikte ve yeterlilikte olması, duygu ve düşüncelerin doğru bir şekilde aktarılmasını sağlamaktadır.

Kelime Sıklığı

İnsanların sahip oldukları kelime hazinelerindeki kelimelerin bazıları diğerlerine göre daha sık kullanılmaktadır. Anlama ve anlatma becerilerini oluşturan dil becerileri hedef kitleye göre kelime seçimini etkileyebilmektedir. Bireyin eğitim düzeyi, yaşı, kültür seviyesi, içinde yaşadığı çevre, okuma alışkanlığı, günlük ihtiyaçları ve kişisel yetenekleri kullandığı kelime sayısını etkilemektedir. Bu etkenler çerçevesinde bireyler dilde var olan bazı kelimeleri hiç kullanmazken bazı kelimeleri çok sık kullanmaktadır. Kelime sıklığı, dilde var olan kelimelerin bireyler tarafından kullanılma oranlarıdır. Kelime sıklığı çalışmaları da bireyler tarafından en çok kullanılan kelimeleri kapsamaktadır.

Kelime Hazinesi

Türkçe Sözlük (2009)’te kelime hazinesi, söz varlığı şeklinde tanımlanmıştır (s. 1130). Söz varlığı: “Bir dildeki sözlerin bütünü, söz hazinesi, sözcük hazinesi, vokabüler, kelime hazinesi.” (TDK, 2009, s. 1807).

Kelime hazinesi, sadece bir dilde birtakım seslerin bir araya gelmesiyle kurulmuş simgeler, kodlar, göstergeler olarak değil aynı zamanda o dili konuşan toplumun kavramlar dünyası, maddi ve manevi kültürünün yansıtıcısı, dünya görüşünün bir kesiti olarak düşünülmelidir. Örneğin; yeryüzündeki renkler aynı olduğu halde bunların adlandırılışı ve kapsamı dilden dile değişir, aylar dünyanın her yerinde aynı değeri taşıdığı halde adlandırılma yolları başka başkadır (Aksan, 2006, s. 7).

Baş (2010) kelime hazinesi ile söz varlığını aynı kavram olarak ele almaz. Kelime hazinesinin söz varlığının bir unsuru hatta en zengin unsuru olarak belirtir. Kelimenin biçimsel özelliğinden yaklaşılabilecek olursa, kelime hazinesi söz varlığına göre daha matematiksel hatta geometrik bir kavram olduğunu ifade eder. Söz varlığının ise bu geometrik şekli açtığını ve geometrik şekiller kümesi kurduğunu ifade eder (s. 140).

Kelime hazinesi, bireyin bildiği kelimeleri ifade etmektedir. Öğrencinin kelime hazinesini zenginleştirmek, bildiği kelimelerin sayısını artırmak anlamına gelmektedir. Ancak bilmek kelimesinin taşıdığı anlam belirginleştirilirse, kelime öğretiminin sınırları da belirginleşir. Herhangi bir kelimeyi bilmek, o kelimeyi doğru seslendirmek, doğru yazmak; konuşurken ve yazarken yerinde kullanmak; okuduğunda ya da duyduğunda da ne ifade ettiğini anlamak demektir. Bundan dolayı kelime öğretimi, kelimenin doğru söylenmesini ve yazılmasını; hangi bütün içinde ne anlama geldiğini öğretmeyi kapsamalıdır (Yangın, 2002, s. 17).

Bir dilin kelime hazinesi içinde kelimeler, kelime grupları, atasözleri ve deyimler yer almaktadır. Kelime hazinesi bu unsurlarla daha da zenginleşir ve böylece kültür aktarımında da etkili olur.

İlk olarak ailede başlayan kelime hazinesi, bebeklerde anlamsız sesler ile varlığını gösterir. Daha sonra anlamlı sözcüklere yerini bırakır, zihinsel gelişim ve yaş ilerlemesiyle de kelime hazinesi gelişmekte ve zenginleşmektedir. Bireyler yaşlarına paralel olarak kelimeler öğrenir ve kelime hazinelerini geliştirirler.

Söz konusu bu kelimeleri öğrenen bireyler çeşitli aşamalardan geçmektedir. Bu aşamaları Dale ve O'Rourke aşağıdaki şekilde belirtmektedir (Akyol, 2008, s. 199):

- Çocuk sözcüğü hiç görmemiştir.
- Sözcüğü duymuştur fakat ne anlama geldiği ile ilgili hiçbir bilgisi yoktur.
- Metin ortamı içerisinde karşılaşınca tanımaktadır, anlamı veya fonksiyonuyla ilgili açıklamalar yapmaktadır.
- Sözcüğü tam ve doğru olarak bilmektedir.

Kelimelere yabancı olan çocuk, zamanla kelimeleri tam anlamıyla edinir ve hayatında uygular.

Türkçe eğitiminde temel dil becerilerinin kazandırılması hedeflenmektedir. Dil becerileri anlama ve anlatma olarak ikiye ayrılır. Anlama, dinleme ve okumayı; anlatma ise, konuşma ve yazma becerilerini içine almaktadır. Bireyin dinleme ve okuma süreçleri anlama kelime hazinesini oluştururken bireyin kendini konuşarak veya yazarak kendini ifade ettiği kelimeler anlatmaya yönelik kelime hazinesini oluşturmaktadır. Budak (2000)'e göre; Türkçe eğitiminde hedeflenen dil becerilerinin kazandırılabilmesi için öncelikle bazı ön koşul edinim ve öğrenmelere ihtiyaç vardır. Bunlardan birisi de kelime bilgisinin geliştirilmesidir. Bu yüzden Türkçe eğitiminde de en önemli amaçlardan biri öğrencinin anlamlarını bildiği ve hayatında uyguladığı kelime hazinesini geliştirmektir. Dil becerilerine göre iki türlü kelime hazinesi vardır: Anlamaya yönelik (pasif/alıcı/edilgen) kelime hazinesi ve anlatmaya yönelik (aktif/üretici/etkin) kelime hazinesi.

Aktif Kelime Hazinesi

Bireyin tanıdığı, anlamını bildiği ve günlük hayatında kullandığı kelimelerden oluşan kelime hazinesidir. Kelimelerin kodlanmasında bellek ipuçları kullanır. Doğru ipuçları kullanılmış, doğru kodlanmış, yeri geldiğinde bellekten çağrılıp kullanılabilen kelimeler aktif kelime hazinesine girmektedir. Bu grupta olan kelimeler bireyin hayatını kolaylaştırmaktadır çünkü hem kelimeler tanınmakta hem anlamları bilinmekte hem istendiğinde bellekten çağrılabilmekte hem de günlük hayatta kullanılabilmektedir.

Aktif kelime hazinesi grubunda yer alan kelimelerin bazıları güçlü ipuçları ile bazıları ise zayıf ipuçlarıyla belleğe kodlanmıştır. Karadağ (2005)'a göre; güçlü ipuçları ile kodlanan kelimeler rahatlıkla konuşmada ya da yazmada ortaya çıkarken, ipuçları daha zayıf olan kelimeleri okumada ya da dinlemede tanıyabiliriz. İpuçlarının tamamen kaybolması durumunda ise kelimenin unutulmuş olması muhtemeldir.

Kelimeyi öğrenmek yeterli değildir. Kelimeyi öğrenmek kadar kelimenin güçlü ipuçlarıyla doğru şekilde kodlanması, anlamının bilinmesi, ihtiyaç duyulduğunda bellekten çağrılabilmesi ve günlük hayatta gerektiğinde kullanılabilmesi de önemlidir. Bu yüzden kelime hazinesi içinde aktif kelime hazinesi büyük öneme sahiptir. Çocuğa kelime öğretilmek ve çocuğun kelime hazinesi geliştirilmek istendiğinde çocuğun bu kelimeyi veya kelimeleri aktif kelime hazinesine ekleyecek şekilde kazanması sağlanmalıdır.

Çocuğa edindirilen kelime veya kelimeler aktif kelime hazinesine eklenecek şekilde değilse bu kelime çocukta kalıcı olmaz ve zamanla çocuk tarafından unutulabilir.

Pasif Kelime Hazinesi

Bireyin tanıdığı ve anlamını bildiği ancak günlük hayatında kullanmadığı kelimelerden oluşan kelime hazinesidir. Birey kelimeyi duyduğunda veya herhangi bir yazıda okuduğunda kelimeyi bilir ancak bu kelimeyi konuşurken veya yazarken kullanamamaktadır. Bu yüzden bu gruptaki kelimeler sadece anlama becerilerine yönelik kelimelerdir, bu kelimeler anlatma becerilerinde kullanılamamaktadır. Kelimeler hem anlamaya hem de anlatmaya yaramaktadır. Kelimelerin ve bu kelimelerin anlamları bilinmeden dinlenenler veya okunanlar anlaşılabilir. Bu yüzden pasif kelime hazinesi her ne kadar anlatmaya yönelik değilse de dinlenenlerin ve okunanların anlaşılması için işlevseldir.

Birbirinden farklı olan pasif kelime hazinesi ile aktif kelime hazinesi kelime sayısı da birbirinden farklıdır. Anlama düzeyinde olan pasif kelime hazinesi kelime sayısı çağrışımla anlama yapıldığı için sürekli olarak kullanma düzeyinde olan aktif kelime hazinesi kelime sayısından daha fazla olmaktadır. (Göğüş 1978; Yalçın, 2006). Bir dilin kelime hazinesi bireylerin aktif kelime hazinesi ve pasif kelime hazinesinden çok daha zengindir.

Şekil 1. Kelime Hazinesi Kümesi

Bireyin anlama dil becerisini işletirken pasif kelime hazinesini; anlatma dil becerisini işletirken ise, özellikle sözlü iletişimde, aktif kelime hazinesini kullandığını söylemek mümkündür (Karatay, 2007, s. 145). Karadağ (2005)'a göre pasif kelime hazinesinin kesin sınırlarını belirleyebilmek, aktif kelime hazinesini belirlemekten daha zordur. Bu belirlemeyi yapabilmek için her kelimenin tek tek test edilmesi gerekir (s. 23).

Çocuğun kelime hazinesi geliştirilmeye çalışılırken her kelimesinin tek tek test edilmesi gereken pasif kelime hazinesinin yerine aktif kelime hazinesini ölçmek, tespit etmek ve geliştirmek daha doğru olur. Çünkü çocuğun aktif kelime hazinesini ölçmek, tespit etmek daha kolaydır ve daha ekonomiktir; daha güvenilirdir ve daha doğru sonuçlar ortaya çıkarır. Ayrıca pasif kelime hazinesini geliştirmek sadece anlamaya yönelik becerileri geliştirirken aktif kelime hazinesini geliştirmek hem anlamaya hem de anlatmaya yönelik becerileri geliştirir. Bu yüzden yapılan çalışmalarla çocukların aktif kelime hazinesi geliştirilmeli hatta çocuğa pasif kelime hazinesindeki kelimeleri günlük hayatında kullanma olanağı sunularak bu kelimelerin çocuğun aktif kelime hazinesine kazandırılması gerekir.

Kelime Hazinesinin Geliştirilmesi ve Önemi

Bireyin dinlediğini ve okuduğunu anlaması, duygu ve düşüncelerini yazılı veya sözlü olarak anlatması kelimeleri doğru anlamlandırmasına bağlıdır. Kelimeleri doğru anlamlandırmayan bireyin ne anlama ne de anlatma becerileri geliştirilebilir.

İnsan, yaşamını ana diline göre sürdürür ve yaşantılarının her aşamasını ana diliyle ve ana dilindeki kelimelerle anlamlandırır. Kelime hazinesi orta veya yüksek düzeyde olan insanlar çevresini, hayatını, yaşantılarını, kültürel değerlerini doğru şekilde anlamlandırır. Yaşadığı veya tanık olduğu olay ve durumları anlamlandırabilir ve bu olay ve durumları diğer insanlara doğru, tam ve etkili şekilde anlatabilir. Kelime hazinesi düşük olan insanların ise anlama ve anlatma becerileri sınırlıdır. Olayları ve durumları anlamlandırma sorunları yaşar, bu olay ve durumları tam, doğru ve etkili bir şekilde anlatamaz. Kelime hazinesi gelişmiş insanlar çağa ayak uydurabilen, düşünme yeteneği gelişmiş, üretebilen, iletişim becerisi yüksek nitelikte bireyler olur. Kelime hazinesi gelişmemiş insanlar ise çağın gereklerine ayak uyduramayan, kendini geliştirmeyen veya geliştiremeyen, düşünme yeteneği gelişmemiş, çevresiyle olan iletişimi ve iletişim becerileri zayıf bireyler olur.

Bu yüzden çevresini ve yaşantılarını anlamlandıran, kültürel değerlerini doğru anlayan ve anlatan, olay ve durumları doğru, tam ve etkili şekilde anlayan ve anlatabilen, çağa ayak uydurabilen, düşünme yeteneği gelişmiş, üretebilen, iletişim becerisi yüksek nitelikte, kısacası anlama ve anlatma becerileri gelişmiş bireyler yetiştirilmek isteniyorsa ana dili eğitim programlarının amaçlarından biri olan kelime hazinesini geliştirme ilkesi yerine getirilmelidir. Kelime hazinesini geliştirmenin en doğru ve en verimli dersi ana dil eğitiminin yapıldığı derstir Türkçe dersidir. Bu denli önemli olan kelime hazinesi Türkçe Öğretim Programı'nda da önemli yer tutmaktadır.

Türkçe Öğretim Programında Kelime Hazinesi

Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığınca hazırlanan Türkçe Dersi Öğretim Programı (6, 7, 8. Sınıflar)'nda Kelime Hazinesini zenginleştirme yönündeki amaç ve kazanımlar şu şekildedir:

Dinleme becerileri ile ilgili bölümde öğrencinin: dinlediklerinin/izlediklerinin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarması; dinlediklerindeki/izlediklerindeki anahtar kelimeleri fark etmesi; kelimeler arasındaki anlam ilişkilerini kavrayarak birbiriyle anlamca ilişkili kelimelere örnek vermesi; aynı kavram alanına giren kelimeleri, anlam farklılıklarını dikkate alarak kullanması; tekerleme, sayısmaca, bilmece ve yanıltmacaları ezberlemesi/kullanması; şiir, türkü, şarkı türlerinde metinler ezberlemesi; dinlediklerinde/izlediklerinde geçen kelime, deyim ve atasözlerini cümle içinde kullanması; dinlediklerinden/izlediklerinden hareketle yeni öğrendiği kelimelerden sözlük oluşturma amaçlanmaktadır.

Konuşma becerileri ile ilgili bölümde öğrencinin: yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin yerine Türkçelerini kullanması; kelimeleri doğru telaffuz etmesi; yeni öğrendiği kelime, kavram, atasözü ve deyimleri kullanması amaçlanmaktadır.

Okuma becerileri ile ilgili bölümde öğrencinin: kelimeleri doğru telaffuz etmesi; metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarması; metindeki anahtar kelimeleri belirlemesi; kelimeler arasındaki anlam ilişkilerini kavrayarak birbiriyle anlamca ilişkili kelimelere örnek vermesi; aynı kavram alanına giren kelimeleri, anlam farklılıklarını dikkate alarak kullanması; okuduğu metinde geçen kelime, deyim ve

atasözlerini cümle içinde kullanması; okuduklarından hareketle öğrendiği kelimelerden sözlük oluşturması amaçlanmaktadır.

Yazma becerileri ile ilgili bölümde öğrencinin: yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin yerine Türkçelerini kullanması; yeni öğrendiği kelime, kavram, atasözü ve deyimleri kullanması amaçlanmaktadır.

Türkçe Öğretim Programı'nda kelime hazinesi ile ilgili belirtilen amaçların gerçekleştirilmesi için Türkçe eğitiminde birçok yöntem ve teknik uygulanmaktadır. Türkçe eğitiminde, öğrencinin kelime hazinesinin geliştirmek için kullanılan yöntem ve teknikler aşağıda verilmiştir.

Kelime Hazinesini Geliştirmede Kullanılan Yöntem ve Teknikler

Bir kelimenin öğrencinin kelime hazinesine kazandırılabilmesi için öğrencinin o kelimeyi tanıması, anlamını kavranması, anlamına uygun tepkide bulunması ve kelimeyi cümleler içinde kullanabilmesi gerekir. Bunun gerçekleşmesi için Türkçe eğitiminde birçok yöntem ve teknik kullanılmaktadır. Türkçe eğitiminde, öğrencinin kelime hazinesinin geliştirmek için kullanılan yöntem ve teknikler şu şekilde sıralanabilir:

Dinleme Yöntemi

İnsan anne karnında etrafında oluşan sesleri işitmeye başlar. İnsanın gelişmeye başlan ilk dil becerisidir dinleme. Bu sayede kelime hazinesinin oluşması ve gelişmesi için kullanılan ilk ve önemli bir yöntemdir.

Öğrenci evde anne, baba ve kardeşlerini; okulda öğretmenlerini, arkadaşlarını, sokakta ilişki içinde olduğu insanları, radyodan şarkı, türkü, haber dinler. Bu durum öğrencinin aslında günün bütün vakitlerinde dinleme gerçekleştirdiğini göstermektedir. Öğrencilere dinleme yöntemiyle birçok kelime kazandırıp onların kelime hazineleri geliştirilebilir. Öğrenci tanımadığı ya da tanıyıp da anlamını bilmediği kelime duyduğunda merak edecek ve o kelimeyi öğrenmek isteyecektir. Aile, öğretmen veya öğrencinin kelime hazinesini geliştirmek isteyen bilinçli kişiler öğrenci ile iletişim kurarken kurduğu cümleler içerisinde öğrencinin anlamını bilmediği ve öğrenciye kazandırılmak istenen kelimeler kullanır. Sonrasında bu kelimeler üzerinde çalışmalar yapılır.

Konuşma Yöntemi

Konuşma yöntemi, kelimenin aktif olarak kullanıldığı yöntemlerden biridir. Konuşma yöntemi ile öğrenci tanıdığı ve anlamını bildiğı kelimeyi kullanma imkânı bulur. Böylece bu yöntem sayesinde pasif kelime hazinesinde yer alan kelimeler aktif kelime hazinesine kazandırılmış olur. Öğrenci ne kadar sık konuşma etkinliklerine katılırsa kelime hazinesini o kadar çok geliştirir. O yüzden öğrenciye hazırlıklı ve hazırlıksız konuşma etkinlikleri yaptırılmalıdır.

Okuma Yöntemi

Kelime hazinesini geliştirmede en önemli yöntemlerden biri okumadır. İnsanlar türlü sebeplerden dolayı okumalar yapar. Bazen ilgi duyduğu bir yazıyı, bazen vakit geçirmek için, bazen bilgi edinmek için, bazen merak ettiği için, bazen başkalarına bir aktarmak için çeşitli metinler okur. Bu okumalar sırasında tanımadığı veya anlamını bilmediğı kelimelerle karşılaşmaktadır. Metni tam ve doğru anlamak için bu kelimeleri ve anlamlarını öğrenir. Bu sayede kelime hazinesi gelişmiş olur.

Öğrenci okuma sayesinde çok sayıda kelimeyle karşılaşmakta ve karşılaştığı bu kelimeleri tanıyıp anlamlandırabilmektedir. Öğrenciler okul içinde veya okul dışında okuyarak kelime hazinesini geliştirebilmektedir. Evde aile okulda öğretmenler öğrencinin okuma faaliyetleri içerisinde olmasını sağlayarak kelime hazinesini geliştirebilir. Okulda yapılan okuma faaliyetleri sınıf içinde veya sınıf dışında yapılabilir. Ayrıca farklı yöntemlerle ve türlerde okuma yapılabilir. Bu sayede hem öğrenci istekli bir şekilde okuyacak hem de öğrencinin kelime hazinesi gelişmiş olacaktır. Öğrenci okuma yöntemi sayesinde kelimeyi bağlam içinde öğrenmiş olur.

Yazma Yöntemi

Yazma yöntemi, kelimenin aktif olarak kullanıldığı yöntemlerden biridir. Yazma yöntemi de konuşma yöntemi gibi anlatmaya dayalı olduğu için öğrenci pasif kelime hazinesindeki kelimeleri aktif kelime hazinesine kazandırabilmektedir. Yazma yöntemiyle edinilen kelimeler bellekte daha uzun süre kalır. Ayrıca yazma yöntemiyle öğrenci estetik bir dil

kullanacağı için hem bu kelimeleri aktif kelime hazinesine kazandıracak hem de estetik haz alma duyusu ve estetik anlatım becerisi gelişmiş olacak.

Soru- Cevap Yöntemi

Soru – cevap yöntemiyle öğretmen, önceden düzenlediği birtakım sorularla öğrencinin zihninde var olan doğruları açığa çıkarmaya çalışır. Böylece doğrular öğrenci tarafından bulunur. Kelime öğretiminde ve kelime hazinesinin geliştirilmesinde öğrencinin kelimeleri bilip bilmemesini ve durum tespitinde kullanılabilen etkili bir yöntemdir. Soru-cevap yöntemiyle genellikle hatırlamaya ve kavramaya yönelik bir yöntemdir ancak bu yöntemde düşünmeyi, analiz ve sentez yapmayı gerektiren sorular da sorulabilir. Hem öğretmenin hem de öğrencilerin kullanabildiği bir yöntemdir.

Kelime Defteri Yöntemi

Öğrencilerin sınıf içinde veya sınıf dışında dinleme, konuşma, okuma ve yazma çalışmaları yaparken anlamını bilmediği ama etkinlik sırasında öğrendiği kelimeleri, bu kelimelerin anlamlarını ve örnek cümlelerini bir deftere yazmasıdır. Tutulan bu defter öğrencinin kişisel sözlüğü niteliğini taşır. Öğretmen tarafından belli aralıklarla bu defterdeki kelimelerden bazıları seçilerek etkinlikler yapılabilir. Böylece öğrenilen kelimelerin önüne geçilmiş olur. Öğrencinin yaş grubuna göre kelimelerin yanına kelimeyle ilgili resim de çizdirilebilir.

Sözlük Kullanma Yöntemi

Öğrencilere sözlük verilir veya öğrenciler kendileri sözlük getirir. Öğretmen öğrencilerin öğrenmesini istediği kelimeyi söyler veya tahtaya yazar, öğrenciler de bu kelimeyi bulmaya çalışır. Bu yöntemde sözlüklerden öğrenilen kelimelerin cümlelerde kullanılacağı etkinliklerle desteklenmesi gerekir. Öğrenciye sözlükten öğrendiği kelimeleri cümlede kullanılabılır, o kelimelerin yer aldığı metinler okutulabilir veya öğrencinin bu kelimeleri bağlam içinde görebileceği farklı etkinlikler yapılabilir.

Anahtar Kelime Yöntemi

Öğrencilere öğretilecek her yeni kelime için anahtar kelimelerin verilmesidir. Anahtar kelimeler ile öğretilecek kelime akustik bakımından birbirlerine benzer olmalıdır. Ses bakımından birbirine benzeyen kelimeler daha kolay öğretilir.

Otuz Kelime Üzerine On Artı Yöntemi

Öğretmen; öğrenci seviyelerine uygun otuz kelimeyi öğrencilere vererek, bu kelimelerle mektup, masal, hikâye, hatıra, haber vs. yazdırır. Bir kelime birkaç defa kullanılabilir. Her hafta kelime sayısı on tane artırılır. Her haftanın son gününde verilmesi daha faydalı olur. Bu yöntem uygulandığı öğrenciler yaşına göre yeterli sayıda kelime ile konuşur ve yazar hâle gelmiş olacaktır (Karakuş, 2000, s. 131-132).

Gösteri Yöntemi

Öğrenciye kelimenin karşıladığı varlık gösterilerek öğretilmesidir. Öğrenci gözüyle gördüğü kavramı daha kolay öğrenir ve daha uzun süre belleğinde bulundurur. Yangın (1999)'a göre, kavramın temel özellikleri kendi resmi vb. üzerinde gösterilerek sunulmalıdır.

Öğrenci gösteri yöntemiyle öğrendiği kelimeyi belleğinden çağırma gereği duyduğunda kelimeyi öğrendiği sırada kullanılan resim veya benzeri gösteri sayesinde daha kolay çağıracaktır. Gösteri yöntemi kelimenin öğrencinin pasif kelime hazinesine kazandırmaktadır ancak kelimeler öğretildikten sonra anlatma etkinlikleri de uygulanırsa öğrencinin kelimeleri aktif kelime hazinesine kazandırılmış olur.

Dil Bilgisi Yöntemi

Kelime öğretiminde dil bilgisi etkinlikleri ile kök ve eklerden yeni kelime oluşturma çalışmaları ile kelime hazinesi geliştirilebilir. Eklerle birlikte kelimelerde meydana gelen anlam değişimleri üzerinde durulur (Yıldız, Okur, Arı & Yılmaz, 2006, s. 332).

Ön Öğretim Yöntemi

Metin okunmadan önce öğrenciler, kendilerine öğretilecek kelimelerle karşılaştırılır. Öğrenciler karşılaştıkları kelimeleri öğrenir. Daha sonra metin okunur ve öğrenciler öğrendiği kelimeler sayesinde metni daha iyi anlar. Böylece ön öğretim yöntemiyle öğrencilerin kelime hazinesi geliştirilmiş olur.

Semantik (Anlamsal) Harita Yöntemi

Öğrencilere yeni kelimelerin anlamlarının bilinen diğer kelimelerle kategorize edilerek öğretimidir. Yeni kelimeler, bilinen kelimeler ile bağlantılı olarak benzerlikler ve farklılıkları tanımlanarak öğrenilir. Öğretilmesi hedeflenen kelimeler sık sık kategoriler içinde sunulur ve semantik harita her bir kelime için geliştirilir (Kurudayıoğlu, 2005, s. 43).

Metin Analizi Yöntemi

Öğrenciler metinlerden yararlanarak, ipuçlarını kullanarak yeni kelimeleri öğrenirler. Öğrendikleri kelime ve tanımlar gözden geçirilmeli hata varsa anında düzeltilmelidir (Gürsoy, 2013, s. 30).

Metnin Gözden Geçirilmesi

Öğrencilere metinlerin gözden geçirilmiş, onlar için tekrar düzenlenmiş şekilleri verilir. Bilinmeyen kelimelerin yerine kolayları yerleştirilir, kelime öğrenimini ve kavranmasını kolaylaştırmak için bilgiler eklenir veya metinde yer alan yeni kelimelerin listesi verilir (Kurudayıoğlu, 2005, s. 44).

Dikte Yöntemi

Öğretmen çeşitli çalışmalarla öğrencilere öğrettiği, genellikle yazımı bilinen kelimelerin yer aldığı bir metin hazırlar. Öğretmen bu metinde yer alan ve yazımı öğrenciler tarafından bilinmeyen kelimeleri tahtaya veya görünür yere yazar ve bu metni öğrencilere yazdırır.

Cümle Tamamlama Yöntemi

Öğretmen, öğrencilere öğretmiş olduğu kelimelerin yer aldığı cümleler veya bir metin yazar. Öğrettiği o kelimeleri yazmaz, o kelimelerin yerini boş bırakır. Yazdığı cümleleri veya metni öğrencilere vererek boş bıraktığı yerleri uygun kelimelerle doldurmalarını ister. Bu uygulama küçük yaş grupların yapılırken metindeki boşluklara gelecek kelimeler metnin üstünde verilebilir.

Bağlamdan Yararlanma Yöntemi

Öğretmen öğrencilerden metinde yer alan kelimenin cümledeki kullanımına ve metnin bütününe göre anlamını tahmin etmelerini ister. Öğretmen tahminleri dinledikten sonra kelimenin bağlam içerisinde doğru anlamını öğrencilere söyler.

Sadeleştirme ve Karşılaştırma Yöntemi

Öğrencilere, içinde yabancı kelimelerin yer aldığı bir metin verilir. Öğrenciler bu metni sadeleştirir, yabancı kelimelerden arındırır. Öğrenci seviyelerine göre metni öğretmen de sadeleştirebilir. Öğrenciler metnin ilk hali ile sadeleşmiş halini karşılaştırır. Böylece verilen yabancı kelimelerin anlamını ve yazımını öğrenmiş olurlar. Bu yöntem dilimizdeki yabancı kelimelerin öğretiminde ve dilimize daha yerleşmemiş yabancı kelimelerin Türkçe karşılıklarının öğretiminde kullanılması uygun olur.

Bilgisayar ve Çoklu Ortam Teknolojisi Yöntemi

Yazılım, internet veya görsel, işitsel araçlar kelime hazinesini geliştirmede kullanılabilir. Çok fazla içeriği sunulabilen ve öğrencilerin bireysel farklılıklarına hitap edebilen donanıma sahip olan bilgisayar ve çoklu ortam teknolojisi ile öğrenciye kazandırılan kelime öğrenci tarafından uzun süre unutulmaz. Öğretilen bu kelimeler farklı görsel ve işitsel öğelerle desteklendiği için bilinçte uzun süre saklanabilir.

Kasete Çekme Yöntemi

Öğrencilerin kelimeleri telaffuz ederken yaptığı hataları düzeltmek için öğrenciler konuşturulur. Öğrenci konuşurken konuşması kasete çekilir ve konuşması bittiğinde kendisine dinletilerek yaptığı hataları düzeltmesi sağlanır. Böylece öğrenciye kelime öğretiminde doğru yazım ve telaffuz da kazandırılmış olur.

Sözcük Oyunları Yöntemi

Öğrencilerin kelime hazinesini geliştirmek için öğretmenin seçtiği hem eğleneceği hem de öğreneceği çeşitli oyunlar oynatmasıdır. Kelimenin son harfiyle kelime türetme, verilen harfle kelime söyleme, verilen heceyle kelime söyleme bun oyunlardan bazılarıdır.

Zihinsel İmaj Yöntemi

Öğrenci öğrendiği kelimeyi belleğine kaydederken bu kelimeyi öğrenirken ilişkilendirdiği kişi, yer, durum, görsel veya işitsel öğelerden yararlanır. Bu sayede bu kelimeyi daha uzun süre belleğinde tutar. Öğrenci bu kelimeyi belleğinden çağırırken de bu öğelerden yararlanır. Bu yöntem kelimenin zihindeki imajıyla hatırlanmasına dayanır. Öğretmen, zihindeki imajına göre cümleler kurarak öğrencilere kelimeyi hatırlatmaya çalışır. Böylece öğrencinin pasif kelime hazinesinde bulunan kelimeler aktif kelime hazinesine kazandırılmış olur.

Anlam Analizi Yöntemi

Kelimelerin özelliklerine göre gruplandırılmasına dayanan yöntemdir. Bu yöntemle öğrencilerin kelime hazineleri geliştirilirken analiz etme gibi üst düzey becerileri de gelişir.

Yaratıcı Drama Yöntemi

Türkçe eğitimiyle; temel dil becerileri olan dinleme, konuşma, okuma, yazma becerilerinin ve bu becerilerin en önemli unsuru olan kelime hazinesinin geliştirilmesi amaçlanmaktadır. Aytaş (2008)'a göre, yaratıcı drama birden fazla duyuyu harekete geçirdiği için en etkili öğretim yöntemlerinden biridir. Özellikle Türkçe derslerinde dil becerilerini geliştirmek,

anlama ve anlatmayı daha etkin hâle getirmek için yaratıcı dramaya başvurmak gerekir (s. 15).

Yaratıcı drama, katılımcıların kendi yaşantılarından hareketle herhangi bir konuda yazılı bir metne bağlı kalmadan çeşitli teknikler kullanarak yaratıcı fikirlerini sunduğu canlandırmalar yapmalarıdır.

Yaratıcı drama, sadece çocukların ifade şekillerini değil kelime hazinelerinin gelişimini de destekleyen bir etkinliktir. Yaratıcı drama süreci içerisinde çocuklar daha önce bilmedikleri yeni bir konu ile karşılaşabilir. Bu ilk deneyim, çocukların süreç içerisinde ilk defa karşılaştıkları bu kelimeleri sık sık kullanarak yeni kelimeler öğrenmelerini sağlayabilir. Soyut kelimelerin öğreniminde de yaratıcı drama bir yöntem olarak kullanılabilir. Eğitimciler bu yöntemi kullanarak çocukların soyut kelimeleri ve kavramları hareketler yoluyla canlandırıp ifade ederek daha kolay öğrenmelerini sağlayabilir (McCaslin'den aktaran Aktaş Arnas, Cömertpay & Sofu, 2007, s. 9).

Çocuk, ilk olarak dramanın elemanlarını, temel kavramlarını ve sürecinde yer alan kelimeleri öğrenir. Daha sonra ise dramanın değişik etkinliklerinde rol alarak, duygular ve hareketler yoluyla kelimeler arasında ilişki kurar ve bu kelimeleri birleştirir. Böylece kelime hazinesinde artma görülür ve kendini çok daha kolay ifade eder (Uyar, 1995, s. 27).

Yaratıcı drama ile öğrenci dinler, düşünür, konuşur, okur ve yazar. Böylece dil becerilerinin hepsini geliştirme imkânı bulur. Farklı statülerdeki kişilerin rolüne bürünüp canlandırmalar yaptığı için farklı dil ve kelime biçimlerini edinmiş olur. Böylece kelime hazinesi gelişmiş olur.

Yaratıcı drama yöntemi, öğrencilerin kelimeleri doğru ve yerinde kullanmasını sağlayan, hem anlama hem de anlatma becerilerini geliştiren, beden dilini doğru ve etkili kullanmasını sağlayan etkili bir yöntemdir. Bu yöntemle öğrencinin kelime hazinesi geliştirilirken öğrencinin etkin katılımını ve etkinlikler sırasında istekli olmasını sağlar. Bu yöntem öğrencinin üst düzey becerilerinin gelişmesini sağlar.

İlköğretim çağında yaratıcı drama öğrencilere birlikte çalışma ve paylaşma duygusu kazandırır. Öğrenci kendini gerçekleştirmeyi öğrenip öz güven duygusunu güçlendirir. Yaratıcı drama etkinlikleri öğrencilerin yaratıcılığını ve üretkenliğini artırır, somut düşünceden soyut düşünceye geçmelerine yardımcı olur. Kendi dünyalarını tanıyan öğrenciler bağımsız düşünebilme yeteneklerinin farkına varırlar.

Yaratıcı drama çocukların hayal gücünü, sanatsal duyarlılığını, zihinsel kapasitesini geliştirir. Çocuğun kendisi hakkında beceriler elde etmesini sağlar, ilgi ve yeteneklerinin ipuçlarını belirler. Duygularını ayırt etme, uygun şekilde ifade etme becerisi kazandırır. Aynı zamanda hata yapma korkusu olmaksızın yeni davranışları geliştirir. Kelimeleri doğru ve yerinde kullanmasını, sözlü anlatımın gelişmesini, kelime dağarcığının zenginleşmesini sağlar. Oyun sırasında seyirci olmadığından, çocuk kendisini baskı altında hissetmez ve böylece sıkılma duygusunu yenmiş olur. Çocuk yaratıcı drama yoluyla iş birliğinin gerekli olduğunu öğrenir. Çeşitli sosyal farklılıklara rağmen birlikte oynamanın keyfine varır. İş birliği, paylaşma ve yardımlaşmayı yaşayarak öğrenir. Çevresindeki insanlarla daha etkin iletişimde bulunmayı, kendi duygu ve düşüncelerini başkalarıyla paylaşmayı öğrenir. Onların duygu ve düşüncelerine karşı daha anlayışlı olur. Yaratıcı drama yoluyla öğrenilecek her konu daha somut hale geleceğinden çocuk daha kolay öğrenir. Oyun sırasında çocukları gözlemleyen öğretmen, onların duygusal yapıları ve gereksinimleri hakkında önemli ipuçları elde eder. Bu yolla bazı duygusal sorunlarını daha kolay çözebilir. Yaratıcı drama sayesinde çocuklar karar verirler ve verdikleri kararları uygularlar. Böylece de kendi yaşantıları üzerinde etkin olarak kişisel güçleri gelişir. Çocukların ahlaksal değerleri keşfetmelerine yardımcı olur. Tanıma, tartışma ve değerlendirme becerilerini geliştirir. Edilgenlik yerine katılımcı olma, bağımlılık yerine bağımsız olma, başkalarına hoşgörülü olma niteliklerini kazandırır. Çocuklar arasındaki sert, kırıcı ilişkiler yerini; yumuşak, daha anlayışlı ilişkilere bırakır. Birbirlerine karşı sözel ifadeleri daha olumlu hale gelir. Çaba harcamayı, gücünden yararlanmayı, başladığı işi bitirmeyi ve bundan zevk almayı öğrenir. Bilgi edinme ve öğrenme isteği artar. Sınıfta yalnızlık hisseden çocuklar diğer çocuklarla kaynaşır, arkadaşlıklar kurarlar (Dirim, 2002, s. 54-55). Karmaşık olayları çok rahat anlarlar. Dikkat, algılama ve yorumlama gibi iletişim yeteneklerini geliştirirler. Olaylara eleştirel bakabilmeyi öğrenirler. Beden dillerini rahatlıkla kullanırlar. Bedenlerini tanırlar ve nerede ve nasıl kullanacaklarını bilirler. Temel dil becerilerini (dinleme, konuşma, okuma, yazma) geliştirirler. Rollerini veya canlandıracağı konuları düşünürlerken seçiciliği ve karar verme güçlerini arttırırlar. Zihinlerinde yeni kavramlar oluştururlar. Etkinlikler sırasında ilgi ve yeteneklerinin farkına varırlar. İçinde bulunduğu grubu yönetme ve yönlendirme becerisi kazanırlar (Kara, 2010, s. 53-54). Her yaştan katılımcı öğrenme sürecinin bir öznesi olarak yer alır, kendini sözlü ve bedensel olarak ifade edebilme olanağı içerisinde etkili bir iletişim ortamının içinde bulur. Özgür bir ortamda yaratıcılıklarını ve imgesel düşünme güçlerini özgürce kullanır

(Adıgüzel, 2014, s. 104). Yaratıcı dramada bireyler, kendi geçmiş yaşantılarında kazandıkları kavramların anlamlarıyla, anladıkları düzeyde etkin olarak karşı karşıya gelir. Bu yüzden, her yaratıcı drama etkinliği bireylere yeni yaşantılar ve yeni görüşler sağlar. Bu çeşit bir etkinliğin sonucunda bireyin kendini gerçekleştirme sağlanabilir (Üstündağ, 2006, s. 245). Yaratıcı drama etkinlikleri öğrencilerin yaratıcılığını ve üretkenliğini artırır, somut düşünceden soyut düşünceye geçmelerine yardımcı olur, bağımsız düşünebilme yeteneklerinin farkına varmalarını sağlar.

Serbest Çağrışım Tekniği

Bu yöntemde birçok kelime söylenir ve bu kelimeler tahtaya yazılır. Kelimeler söylenirken kelimelerin telaffuzu, tahtaya yazılırken ise yazımı öğretilir. Öğrenciler öğretilen kelimeyle ilgili kelimeler bulmaya çalışır. Tahtaya bir kelime yazılır ve öğrenciden bu kelimeyle ilgili kelimeler bulmaları istenir. Söylenen kelimeler de tahtaya yazılır. Kelimeler tahtaya yazıldıktan sonra birbiriyle ilgili olan veya öğretmenin belirleyeceği kelimelerle sözlü veya yazılı anlatım çalışması yapılabilir.

Çağrışım Akıcılığı Tekniği

Öğretmen öğrenciden söylediği veya yazdığı kelimenin eş ve zıt anlamlarını bulmasını ister.

Kelime ve Kavram Havuzundan Seçerek Konuşma ve Yazma Tekniği

Öğrenciye kazandırılması hedeflenen kelime hazinesi unsurlarından tahtaya, küçük kartlara veya küçük kağıtlara yazılarak bir kelime havuzu oluşturulur. Bu havuzdan rastgele veya işlenecek konuya göre seçilen kelimelerden kavram haritası oluşturulur. Bu haritadaki kelimeler arasındaki ilişkiye göre bir konuşma veya yazı çalışması yapılır.

Zıtları Bulma Tekniği

Öğretmen, öğrencilere bir kelime verir ve öğrencilerden bu kelimenin farklı harflerle başlayan en az iki zıt anlamını bulmalarını ister.

Şema Hazırlama Tekniği

Türkçede bulunan eş, zıt ve yakın anlamlı kelimelerle sesteş (eş sesli) kelimeler tespit edilerek bunlar için ayrı ayrı şemalar yapılabilir. Bu şemalar sınıfın duvarlarına asılır (Karakuş, 2000, s. 133).

Bulmaca Tekniği

Öğrencilerin çözmesi için seviyelerine uygun bulmaca hazırlanır. Öğrenci bulmacada sorulan kelimeleri bulmak için bu kelimeleri araştırır, başkalarından yardım alır, sözlüklerden faydalanır. Bulmacayı çözen öğrenci o kelimeleri öğrenmiş olur. Böylece kelime hazinesi gelişir.

İnceleme Tekniği

Öğretmen içinde yanlış anlamda kullanılmış veya yanlış yazılmış kelimelerin yer aldığı bir metin hazırlar. Bu metni öğrencilere verir ve bu yanlışları bulup düzeltmelerini ister.

Yaratıcı Dramanın Temel Öğeleri (Bileşenleri)

Yaratıcı drama; katılımcıların herhangi bir konuyu, bir düşünceyi kendi yaşantılarından yola çıkarak bir mekânda lider eşliğinde çeşitli tekniklerden yararlanarak canlandırmasıdır. Bu tanımdan hareketle yaratıcı dramanın bileşenleri şu şekilde sıralanabilir:

Grup / Katılımcılar

Yaratıcı drama uygulamalarına katılan bireylerin oluşturduğu topluluğa grup denir. Yaratıcı dramada çalışmalar grupla yapılır. Grup olmadan yaratıcı drama olamaz. Yaratıcı dramada seyirci yoktur. Seyreden bireyler aynı zamanda yaratıcı drama sürecine katılanlardır. Yani yaratıcı drama uygulamalarında grup hem katılımcı hem seyirci konumundadır. Yaratıcı dramada seyirlik amaç güdülmez.

Grup, gönüllü olabileceği gibi dersi zorunlu olarak alan bir sınıf da olabilir. Dramanın çıkış noktaları grubu oluşturan üyelerin, katılımcıların ya da öğrencilerin tüm tecrübeleri, birikimleridir. Drama çalışmalarındaki tüm sürecin gelişimi ve sonuçlanması tecrübelerin

yeniden gözden geçirilerek değerlendirilmesine dayalıdır. Yaratıcı dramada sürecin son noktasını grup üyeleri, katılımcılar, öğrenciler belirler (Adıgüzel, 2006, s. 23-24).

Grup, bir dersi zorunlu olarak alan katılımcılardan oluşabilir ancak yaratıcı dramanın ruhunda gönüllülük esastır. Ayrıca grubun etkinliklere gönüllü katılması sürecin daha verimli olmasını sağlar ancak grubun etkinliklere zorunlu katılması sürecin istenen, hedeflenen düzeyde verimli olmamasına ve süreçte çeşitli aksaklıklara neden olabilir.

En az iki katılımcıdan oluşan grubun; uygulanacak etkinliklere, konuya, çalışma ortamına, katılımcı özelliklerine, drama liderinin tercihin, yapılacak çalışmanın amacına, kazandırılmak istenen becerilere vb. birçok etkene göre katılımcı sayısında farklılık olabilir. Her ne kadar bazı araştırmacılar tarafından yaratıcı drama uygulamalarında ideal katılımcı sayısı belirtilse de uygulamanın amaçları, mekân, katılımcıların bireysel özellikleri, fiziksel ortam, ele alınacak konu, liderin özellikleri, uygulama zamanı, uygulama süresi gibi birçok etkenin süreci etkilediği yaratıcı dramada ideal katılımcı sayısı her çalışmada, her uygulamada farklılık gösterebilir.

Aslan (2009)'a göre drama çalışmaları dört yaştan itibaren her yaş grubu ile yapılabilir (s. 28). Ancak etkinlikler farklı yaş grubuna farklı şekillerde uygulanır. Aytaş (2008)'in de belirttiği gibi: Farklı yaş gruplarındaki çocuklara, aynı çalışmayı yaptırmak son derece yanlıştır. Çünkü her yaş grubunun kendine özgü anlama ve algılama düzeyi vardır (s. 21).

Konu / Düşünce

Yaratıcı drama sürecinde ele alınıp incelenecek duygu ve düşüncelerin tamamına konu denir.

Yaratıcı dramada konu herhangi bir olay, olgu, soyut-somut bir durum, bir gazete haberi, bir karikatür, edebiyatın tüm türleri, yarım bırakılmış herhangi edebi bir metin, bir ders konusu, bir yaşantı, anı, fotoğraf olabilir. Örneğin resim alanında çizgisel çalışmalar, iki, üç boyutlu biçimlendirme çalışmaları, sanat ve sanatçının tanımlanması, renk bilgisi, dikkat ve algılama gücünü geliştirici bellek eğitimi yapabilme, tasarım bilgisi, yakın ve uzak çevredeki sanat olaylarına ilgi duyuş, çeşitli sanatçı ve tasarımcıların eserlerini röprodüksiyon ve fotoğrafları ile bunlara ilişkin yazılı kaynakları biriktirerek görsel sanatlarla ilgili bakış açısı kazanabilme ve diğer konular yaratıcı dramada konu olabilir.

Bütün bu konular yaratıcı dramada konu olabilirken özel hayatlar ve evrensel değerlere ters düşen durumlar yaratıcı dramaya konu olmamalıdır (Adıgüzel, 2006, 2014).

Mekân

Katılımcıların lider eşliğinde yaratıcı drama etkinliklerini gerçekleştirdikleri ortamdır. Yaratıcı drama etkinlikleri sadece belirli bir mekânda değil açık veya kapalı neredeyse her mekânda yapılabilmektedir. Sınıfta, okul bahçesinde, müzede, spor salonunda, parkta, müzede, kütüphanede, alışveriş merkezinde vb. birçok mekânda yaratıcı drama etkinlikleri yapılabilmektedir. Yaratıcı drama etkinlikleri neredeyse her ortamda yapılabilmesine rağmen yaratıcı drama dersleri için veya yaratıcı dramanın bir dersin işlenişinde yöntem olarak kullanılması durumunda en uygun mekân, yaratıcı drama etkinliklerinin rahatlıkla uygulanabileceği ayrı bir salondur.

Yaratıcı drama etkinliklerinin uygulanacağı mekânın katılımcıların rahat hareket edebileceği genişlikte ve etkinliklerin uygulanabileceği niteliklerde olması gerekir. Mekânın hava sıcaklığı ve ışığı etkinlikleri uygulamaya elverişli olmalıdır. Mekân, etkinlikleri uygulamaya elverişli değilse etkinlikler öncesinde drama lideri tarafından mekânın eksikliklerinin giderilmesi ve etkinliklere hazır hale getirilmesi gerekir.

Yaratıcı drama mekânında araç-gereçlerin bulunma zorunluluğu yoktur ancak yaratıcı drama etkinliklerinde araç-gereç kullanılacaksa gerekli araç-gereçlerin yaratıcı drama uygulamalarından önce mekânda hazır olması gerekir.

Yaratıcı Drama Lideri / Eğitmeni / Öğretmeni

Yaratıcı drama eğitmeni ve yaratıcı drama öğretmeni olarak da adlandırılan yaratıcı drama lideri; yaratıcı drama ile ilgili eğitim almış, yaratıcı drama etkinliklerini planlayan, yaratıcı drama sürecini tasarlayan ve biçimlendiren, planladığı etkinlikleri uygulama sürecinde katılımcılara rehberlik eden bireydir.

Lider her şeyden önce drama tekniklerini ve oyunu iyi bilen, iletişime açık ve istekli, gerektiğinde tiyatronun tekniklerinden yararlanabilen, yaratıcı ve yeterli oyun dağarına sahip, grubun aynı zamanda üyesi olan, katılımcı, güven veren, doğal, çözümleyici kişidir (Adıgüzel, 2006, s. 23).

Yaratıcı drama lideri grupla uygulamalar yapmadan önce hedeflerini, yöntem ve tekniklerini, uygulamaların içeriklerini, uygulama değerlendirmelerini planlamış olmalı; mekânı uygulamalara hazır hale getirmiş olmalı ve gerekli araç-gereçleri mekânda hazır hale getirmiş olmalıdır.

Yaratıcı drama ile tiyatro çoğu insan, çoğu idareci, çoğu öğretmen ve çoğu öğrenci tarafından ayırt edilememektedir. Bu durum yaratıcı drama liderinin uygulamalar öncesinde ve sırasında çeşitli zorluklarla karşılaşmasına neden olabilir. Ancak tüm zorluklara rağmen yaratıcı drama liderinin bu disiplin ve yöntemi yaratıcı drama katılımcılarına en doğru şekilde edindirmesi gerekir.

Yaratıcı Dramanın Aşamaları

Hazırlık-Isınma

Isındırmak, birinin bir şeye alışmasını sağlamak ve onu alıştırmak için yapılır. Daha çok bedenin harekete geçtiği, duyuların eş zamanlı olarak yoğun kullanıldığı, içe dönük çalışmaların yapıldığı, güven kazanma, uyum sağlama gibi grup dinamiğini sağlamak için yapılan, kuralları diğer aşamalara göre belli ve daha çok lider tarafından belirlenen bir aşamadır. Bu aşamanın asıl amacı grubu diğer aşamaya hazırlamaktır (Adıgüzel, 2006, s. 25)

Her yaratıcı drama etkinliğinde ısınma aşamasının olması şart değildir ancak kullanılırsa sürecin başında yer alması gerekmektedir. Lider ısınma çalışmalarını tüm katılımcılara yaptırmalı, tüm katılımcıların katılımını sağlamalıdır. Isınma aşamasında yapılan etkinlikler genellikle grupla değil bireyseldir. Bu aşamada çoğunlukla oyunlardan yararlanılır. Çocuk oyunları veya lider tarafından türetilen oyunlar oynanır.

Canlandırma

Bir konunun süreç içinde biçimlenip ortaya çıktığı, belirlendiği, biçimlendirildiği ve diğer katılımcılara sergilendiği tüm oluşum çalışmalarını içeren aşamadır (Adıgüzel, 2014, s. 109).

Bu aşamada kurallar daha serbest, bireyler daha özgürdür. Belli bir konu ve tema etrafında bireysel yetenekler ortaya konur. Her bireyin ortaya koyduğu çalışma, ait olduğu gruba mal edilerek diğer üyelerin de bundan pay almaları sağlanır (Yalçın ve Aytaş, 2002, s. 25).

Canlandırma aşaması yaratıcı drama sürecinin en önemli aşamasıdır. Bu aşamada bütün katılımcılara sürece katılır, katılımcılar hayat tecrübelerini sunma imkânı bulur, doğaçlamalarını sergiler. Katılımcılar hayal güçlerini kullanarak yaratıcılıklarını ortaya koyar. Gerçek hayatta karşılaşılabileceği olay ve durumları önceden deneyimleme imkânı bulur.

Değerlendirme-Tartışma

Değerlendirme aşaması, yapılan etkinliğin sonunda tüm grup tarafından gerçekleştirilir. Katılan tüm öğrenciler hem kendilerini hem de etkinliğe katılan diğer arkadaşlarını değerlendirirler. Eleştirilerin öğrencinin şahsına değil role yapılması daha sonra yapılacak olan etkinliklerde öğrencinin katılımını sağlamak ve özgüvenini kırmamak açısından önemlidir (Önder, 2012, s. 121).

Yaratıcı drama çalışmaları sonunda katılımcılara sorular yöneltilerek veya türlü etkinliklerle katılımcıların duygu ve düşüncelerini paylaşmaları sağlanır ve konuyla ilgili kazanımları edinip edinmedikleri öğrenilir. Ayrıca alınan dönütler sayesinde etkinlikler geliştirilebilir ve eksik yanları düzenlenir.

Araştırmada Kullanılan Yaratıcı Drama Teknikleri

Doğaçlama

Doğaçlama, belirli bir ön hazırlık olmadan ve yazılı bir metne dayanmayan içe doğduğu gibi canlandırmalar yapmaktır. Doğaçlamalar önceden belirlenmediği için doğaldır ve kaynağını hayattan alır. Doğaçlamada her şey içten ve anlık gerçekleşir. Doğaçlamada katılımcılar hayat tecrübelerinden yararlanır. Doğaçlamalarda katılımcı, içinde bulunduğu bir durumdan yola çıkarak veya çevresinde gözlemlediği olay ve durumlardan hareketle canlandırmaya katılabilir. Hayatın kendisini ele alan doğaçlama, katılımcıların

beklenmedik bir olayla veya durumla karşılaştığında olay veya durumun çözümü için kısa sürede karar verme becerisi kazandırır.

Doğaçlama önceden belirlenmemiş, anlık canlandırmalar olsa da dramatik kurgunun bileşenlerini (rol, dramatik gerilim, odak, mekân, zaman, dil, hareket, atmosfer, semboller ve dramatik anlam) kullanır ve doğaçlamada bir olay örgüsü, yer ve dramatik gerilim olması gerekmektedir.

Rol oynama

Rol oynama, doğaçlama sırasında bir kimliği, bir başkasını veya başkalarının işlevlerini ya da yerini kabullenme, kişiliği üstlenme, canlandırma etkinliğidir. Rol oynama, doğaçlama tekniği ile birlikte eş zamanlı olarak kullanılır. Ancak her doğaçlama bir rol oynamayı içermesine rağmen her rol oynama bir doğalamayı içermeyebilir (Adıgüzel, 2014: 349).

Rol oynama sırasında rol oynayanların jest ve mimikleri diğer katılımcılar tarafından görülebilmesine dikkat edilmelidir, rol oynayanların her biri diğer katılımcılar tarafından görülebilmelidir, rol oynayanlar gereksiz devinimlerden kaçınılmalıdır, konunun amacından sapılmamalıdır, gereksiz bir şekilde başkasının sözünü kesmemelidir, rol oynamalar diğer katılımcılara ne çok uzak ne de çok yakın gerçekleştirilmelidir.

Rol oynama katılımcıların olayları, durumları ve yaşamı farklı bakış açılarıyla anlamalarını sağlamaktadır. Katılımcıların farklı rollere girerek empati kurma becerisini geliştirmektedir. Katılımcıları hayata hazırlar. Katılımcılara olayları ve durumları farklı açılardan değerlendirme imkânı sunarak daha doğru kararlar almalarını sağlar.

Anlatı tekniği

Bu teknikte katılımcılardan biri olayı anlatırken diğer katılımcı anlatılanı canlandırır.

Öztürk (2007)'e göre; anlatı tekniği, dil gelişimini, estetik eğitimi ve sosyal davranışları geliştirmek için olanaklar sunar (s. 127)

Dansla drama

Katılımcılara uygun müzik parçaları dinletilerek, özgürce, içlerinden geldiği gibi dans etmeleri sağlanır. Katılımcılar bütün bedenini kullanarak dansa katılabilir. Katılımcılar müziğin ritmi ile çeşitli hareketler yaratır. Bu hareketler daha önce öğrenilen dans figürleri değildir. Katılımcılar duygularını, düşüncelerini içlerinden geldiği gibi dans ederek yansıtırlar.

Donuk imge

Katılımcıların kendi bedenleriyle hareketsiz, sessiz, sözsüz görüntü oluşturmalarıdır. Donuk imge bir imge içerir, yansıtılan görüntünün imgesel bir anlamının olması gerekir.

Donuk imge tekniğinde katılımcılar bir çıkış noktasından hareketle imgeler oluştururlar. Katılımcılar bir araya gelerek imgeyi oluştururlar. Liderin yönlendirmesiyle her bir katılımcı imgesini bozmadan temsil ettiği şeyi söyler. Donuk imge; gruba bir konu verilip bunun donuk imge ile hazırlanmasının istenmesi, canlandırmanın başında ve sonunda verilmesi, canlandırmanın birkaç donuk imge ile verilmesi gibi biçimlerde uygulanabilir.

Donuk imge, ısınma aşamasında, ısınmadan doğaçlama aşamasına geçişte ve ön hazırlığı yeterli olmayan, birbirini yeni tanıyan gruplarda doğaçlama aşamasında kullanılabilecek bir tekniktir (Uysal, 2014, s. 86).

Eş zamanlı doğaçlama (Paralel Çalışma)

Katılımcılar ikili olarak küçük gruplar oluştururlar. Canlandırmalar bütün ikili gruplar tarafından aynı zamanda gerçekleştirilir. Bu teknik katılımcıların; hepsinin aynı anda aktif olmasını, izlenme endişelerinin ortadan kalkmasını, kaygısız bir şekilde canlandırma yapmalarını sağlamaktadır.

Geriye dönüş

Yaratıcı drama sürecinde rol kişilerinin; liderin, grubun ve yaratıcı drama sürecinin amacına göre saniyeler, dakikalar, günler veya yıllar önceki olayları canlandırmasıdır.

Bu teknik katılımcıların; bugün ile geçmiş arasında bağlantı kurmalarını, bugünkü davranışların geçmişten kaynaklanabileceğini görmelerini, davranışların ve rolün altındaki nedenleri görmelerini, bugün ile dün arasında karşılaştırma yapabilmelerini sağlar.

Katılımcı liderlik (Öğretmenin role girmesi)

Katılımcılara çeşitli yönergeleri vermek, katılımcıları yönlendirmek, çalışmayı dengelemek, katılımcıların amacın dışına çıkmasını engellemek gibi amaçlarla yaratıcı drama liderinin katılımcılarla birlikte yaratıcı drama sürecinde rol içinde olmasıdır. Katılımcı liderlik tekniğinde lider, katılımcıları yönlendirmekten ziyade onlardan biri olur.

Manşet

Grubun görsel olarak sunulan konuya uygun başlık, slogan, ya da sözel bir ifade tasarlamasıdır. Gruptan, yaptıkları çalışmayı bir iki sözcükle belirginleştirmesi, bir sahneyi sözcüklerle özetlemesi, bir başka grubun yaptığı çalışmaya uygun manşet hazırlaması vb. gibi etkinlikleri üretmesi istenebilir (Neelands ve Good'den aktaran Adıgüzel, 2014, s. 407).

Müzikle drama

Özellikle yaratıcı drama geçmişi olmayan katılımcılar için kullanılan ve genellikle yaratıcı drama sürecinin başında kullanılan tekniktir. Katılımcılara müzik eşliğinde yürüme çalışmaları yaptırılır. Bu teknikle gerçekleştirilecek çalışmalarda kullanılacak müziklerin canlandırma konularına uygun seçilmesi gerekir.

Pantomim

Söze hiç yer verilmeyen, herhangi bir olayı, düşünce ve duyguları kimi kez müzik ve dansla kimi kez çeşitli eşya eşliğinde kimi kez gövde ve yüz devinimleriyle yansıtan oyundur (Adıgüzel, 2014, s. 383).

Rol değiştirme

Yaratıcı drama çalışmaları sürecinde katılımcıların oynadıkları rolü değiştirmeleridir. Süreç devam ederken veya süreç tamamlandıktan sonra canlandırmanın kesilip katılımcıların eşleriyle rollerini üstlenerek süreci devam ettirmesidir. Bazı etkinliklerde katılımcılar birden fazla rolü oynayabilmektedir. Örneğin bir masal, bir fabl etkinliğinde katılımcılar hem dev hem de minik rolünü canlandırabilir. Katılımcılar bu sayede karşı tarafın bakış açısıyla bakabileceklerdir. Böylece katılımcıların empati kurma becerileri gelişecektir.

Rol içinde yazma

Katılımcıların kurgu içinde kahramanın rolüne girerek duygu ve düşüncelerini öznel bilgileri içeren günlük, mektup, gazete haberi, anı, şiir vb. türlerde yazılarıdır. Bu teknikte tüm katılımcılar aynı kahramanın rolüne girerek yazar.

Rol kartları

Yaratıcı drama sürecinde canlandırılacak kişilerle ilgili bilgilerin yer aldığı, içinde çatışmanın olduğu olayın verildiği, olayın geçtiği zamanın ve mekânın yazılı olduğu ve başlama noktasının belirtildiği kartlardır. Rol kartları sıklıkla iki veya üç kişi arasında geçen olaylarda hazırlanır. Katılımcılar kendi rol kartındaki bilgiler dışındaki ayrıntıları bilmezler.

Rol kartlarında bulunması gereken bazı zellikler:

Katılımcılara doğaçlama başlamadan önce gerekli bilgiyi sunmalıdır.

“Siz” diliyle yazılmalıdır.

Canlandırılacak kişilerle ilgili isim, yaş, meslek gibi açıklamalarla başlamalıdır.

İki karttaki (eğer iki kişilik kartlar yazılmışsa) bilgiler tutarlı olmalıdır.

Bir dramatik gerilim olmalıdır.

Kartlarda başlangıç cümlesi aynı olmalıdır.

İlgili Araştırmalar

Yükseköğretim Kurulu veri tabanında yapılan taramaya göre öğrencilerin kelime hazinelerinin geliştirilmesinde yaratıcı dramanın yöntem olarak kullanıldığı çalışmaların çoğunlukla yabancı dil öğretiminde (Aldağ, 2010; Ay, 1997; Başören, 2015; Bulut Yılmaz, 2010; Demircioğlu, 2008; Karamanoğlu, 1999; Terzier, 2012) ve okul öncesi eğitiminde (Cömertpay, 2006; Çakır, 2008; Solmaz, 1997; Uyar, 1995) olduğu tespit edilmiştir. İlköğretim ikinci kademe düzeyinde olan öğrencilerin yaratıcı drama yöntemiyle kelime hazinelerini geliştirmeye yönelik yapılmış olan çalışmalar aşağıda verilmiştir:

Dibek (2003)'in “7-11 Yaş Öğretilebilir Zihinsel Engelli Çocuklarda Eğitici Dramanın Kelime Kazanımına Etkisi” adlı çalışmasında 7-11 yaş öğretilebilir zihinsel engelli çocuklarda eğitici dramanın kelime kazanımına etkisinin saptanması amaçlanmıştır. Çalışma, İstanbul'da yaşayan 7-11 yaşları arasındaki öğretilebilir düzeyde zihinsel engelli on sekiz çocukla yapılmıştır. Araştırmaya katılan çocuklara Peabody Resim-Kelime Testi uygulanarak; tanımadıkları kelimeler belirlenmiştir. Araştırmaya katılan çocukların en az %50'sinin bilmediği kelimeler belirlenerek bu kelimeler arasından seçilen ilk yirmi kelime ile ilgili eğitici drama etkinlikleri hazırlanmıştır. Eğitici drama programı öncesinde deney ve kontrol gruplarının kelime dağarcığı arasında fark görülmezken, uygulama sonrasında deney grubundaki çocuklar lehine anlamlı farklar olduğu sonucuna varılmıştır.

Ünsal (2005)'in “İlköğretim İkinci Kademe (6,7, 8. sınıflar) Türkçe Dersinde Drama Yönteminin Çocukların Dil ve Anlatım Becerilerine Katkısı” adlı çalışmasında ilköğretim ikinci kademe Türkçe derslerinde yaratıcı drama yönteminin kullanımı ve bu yöntemin çocukların dil ve anlatım becerilerine katkısı tespit edilmeye çalışılmıştır. Yaratıcı drama yönteminin Türkçe derslerinde kullanılmasıyla başarı oranının artıp artmadığını belirlemek amacıyla random yoluyla seçilen okuldaki 6, 7, 8. sınıf öğrencilerine testler uygulanmış, uygulanan testlerin sonuçları değerlendirilmiş ve yaratıcı drama yönteminin kullanıldığı Türkçe dersinin diğer yöntemlerin kullanıldığı Türkçe dersine oranla daha başarılı olduğu tespit edilmiştir. İlköğretim ikinci kademe Türkçe derslerinde yaratıcı drama yönteminin uygulanmasında karşılaşılan eksiklik ve aksaklıkların sebepleri ve bunların giderilmesi için gerekenler sunulmuştur.

Kazıcı (2008)'nin “İlköğretim İkinci Kademe Türkçe Derslerinde Deyim ve Atasözlerinin Öğretiminde Dramatizasyon Yönteminin Etkililik Düzeyi” adlı çalışmasında ilköğretim ikinci kademe altıncı sınıflarda deyim ve atasözlerinin etkililik düzeyinin belirlenmesi

amaçlanmıştır. 106 öğrenci ile yapılan bu araştırmada ön test sonunda deney gruplarına dramatizasyon yöntemi, kontrol gruplarına ise öykü okuma tekniği uygulanmıştır. Araştırmada “Deyim ve Atasözlerini Algılama Testi”nin atasözü ve deyim bölümleri için deney grubunun son test puan ortalamalarının kontrol grubunun son test puan ortalamasından anlamlı düzeyde yüksek olduğu, “Deyim ve Atasözlerini Algılama Testi”nin atasözü ve deyim bölümleri için hem deney hem de kontrol grubunun son test puanlarının ön test puanlarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu, “Deyim ve Atasözlerini Algılama Testi”nin deyim bölümü için deney grubunda meydana gelen puan artışının kontrol grubunda meydana gelen puan artışından yüksek olduğu ancak atasözü bölümü için deney ve kontrol grubunda meydana gelen artışın anlamlı olmadığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeline, evren ve örnekleme, verilerin toplanmasına ve veri analizine yer verilmiştir.

Araştırmanın Modeli

Araştırmada, planlanan yaratıcı drama yönteminin Türkçe derslerinde kullanıldığı sınıf ile yaratıcı drama yönteminin kullanılmadığı sınıf arasındaki farkı tespit etmek için deneysel modellerden ön test-son test kontrol gruplu yarı deneysel model uygulanmıştır. Deneysel model, değişkenler arasındaki neden-sonuç ilişkilerini keşfetmek amacıyla kullanılan araştırma modelidir. Yarı deneysel modelde de amaç deneysel modelle aynıdır. Aralarındaki farklılık, yarı deneysel modelde deney grubu ile kontrol grubunun tesadüfen değil de ölçümlerle seçilmesidir. Yarı deneysel modelde deney grubu ile kontrol grubunun seçiminde araştırmanın bağımlı değişkeni bakımından grupların ön test sonuçlarının birbirine denk olmasına dikkat edilir. (Büyüköztürk, 2014; Ekiz, 2003; Karasar, 2014).

Araştırma, ilköğretim ikinci kademe 6. sınıf öğrencilerinin yaratıcı drama yöntemi ile kelime hazinesini geliştirme etkinlikleri sonrasındaki görüşlerine de yer vermesi bakımından tarama modelindedir. Tarama modeli, bir durumu olduğu gibi betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları herhangi bir şekilde

değiştirme, etkileme çabası gösterilmez. Önemli olan, onları uygun bir biçimde gözleyip belirleyebilmektir (Karasar, 2014, s. 77).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 2017-2018 eğitim-öğretim yılında ilköğretim ikinci kademe 6. sınıfta öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise 2017-2018 eğitim-öğretim yılında Ankara ili Haymana ilçesinde bulunan orta sosyoekonomik düzeyde olduğu kabul edilen bir okulda öğrenim gören 6. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Örneklem olarak seçilen grupların mevcutlarının aynı ve akademik başarılarının birbirine yakın olmalarına dikkat edilmiştir. Deney grubu ile kontrol grubunun belirlenmesinde öğrencilerin kelime hazinelerini ölçmek için uygulanan ön test sonuçlarının birbirine yakın olmasına ve deney grubu ile kontrol grubu öğrencilerinin kelime hazinelerinin benzer olmasına dikkat edilmiştir.

Verilerin Toplanması

İlköğretim ikinci kademe 6. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatım yapacakları uygulama kâğıdı hazırlanmıştır. Uygulama kâğıdında aşağıdaki bilgilere yer verilmiştir:

Okulunuzun adı:

Sınıfınız:

Cinsiyetiniz: Erkek () Kız ()

Yaşınız:

Lütfen aşağıdaki konulardan birini seçerek bir yazı yazınız.

(Kâğıdın arka yüzünü kullanabilirsiniz.)

1. Gezip gördüğünüz bir yeri ayrıntılı anlatınız.
2. Sevdığınız bir arkadaşınızı ya da değer verdiğiniz birini çeşitli özellikleri ile anlatınız.
3. Sizi çok etkileyen, unutamadığınız bir anınızı anlatınız.
4. Herhangi bir hayvanın ormanda başından geçen olayları hayal ederek anlatınız.
5. Ormanda yalnız kaldığınızı hayal ederek orada yaşadığınız maceraları anlatınız.

6. Sizi diğerk gezegenlere götürebilen bir uzay gemisine sahip olduğunuzu hayal ediniz. Bu uzay gemisiyle yaşadıklarınızı anlatınız.
7. Kendinizi bütün özelliklerinizi dikkate alarak anlatınız.
8. “Anne, şişe, kedi, balık, yapraklar, çocuk” sözcüklerini kullanarak bir öykü (hikâye) yazınız.
9. Yukarıda verilen konuların dışında, istediğiniz herhangi bir konuda, bir yazı yazınız.

Öğrencilerin bireysel farklılıklarının olduğu ve ilgi alanlarının farklılık göstereceğı göz önünde bulundurularak farklı konu başlıkları verilmiştir. Farklı konu başlıklarının verilmesiyle öğrencinin kendini rahat ifade etmesi ve kelime hazinesinin daha doğru bir şekilde ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Öğrencilerin konu seçiminde sıkıntı yaşayacağı düşünülerek konu başlıkları verilmiş ve son maddede de öğrencilerin bu konuların dışında istediğı bir konuda yazı yazabilmesinin önü açılmıştır.

Uygulama kâğıtları araştırmanın örneklemini oluşturan sınıflardaki öğrenci sayısı kadar çoğaltılarak öğrencilere bir ders saatinde ön test olarak uygulanmıştır. Ön testten elde edilen verilen bilgisayar ortamına aktarılmıştır.

Ön test uygulamasından sonra kontrol grubu normal eğitim-öğretim sürecine devam ederken deney grubuna ek olarak yaratıcı drama yöntemiyle eğitim-öğretim yapılmıştır. Deney grubuna, liderlik eğitimi almış araştırmacı tarafından yaratıcı drama yöntemi ile kelime hazinesini geliştirme etkinlikleri hazırlanmış ve uygulanmıştır. Çalışmalar, sınıf ortamı etkinliklere uygun hale getirilerek uygulanmıştır. Yaratıcı drama çalışmalarında rol oynama, doğaçlama, rol içinde yazma, donuk imge, geriye dönüş, fotoğraf anı, bölünmüş ekran, donuk imge, resim yapma, ritim etkinlikleri, fotoğraf kullanma, haber yazısı gibi teknikler kullanılmıştır. Yapılan çalışmaların her birinde yaratıcı dramanın aşamaları olan ısınma, canlandırma ve değerlendirmeye yer verilmiştir.

Yaratıcı drama yöntemi ile kelime hazinesini geliştirme etkinlikleri uzman görüşü alınarak gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Hazırlanan uygulama etkinliklerinin her biri öncelikle Ankara ili Haymana ilçesinde iki farklı devlet okulunda eğitim gören yetmiş iki 6. sınıf öğrencisine uygulanmıştır. Uygulama esnasında yaşanan aksaklıklar veya uygulamada görülen eksiklikler giderilerek araştırmanın daha sağlıklı gerçekleşmesi sağlanmaya çalışılmıştır.

Araştırma sekiz hafta sürmüştür. Sekiz hafta yapılan uygulama çalışmalarından sonra deney grubu ile kontrol grubuna ön test olarak uygulanan uygulama kâğıdı, örnekleme oluşturan öğrenci sayısı kadar çoğaltılmış ve deney grubu ile kontrol grubuna son test olarak uygulanmıştır. Son testten elde edilen veriler bilgisayar ortamına aktarılmıştır.

Öğrencilerin yazılı anlatımlarındaki hatalar Türk Dil Kurumunun hazırlamış olduğu Türkçe Sözlük ve Yazım Kılavuzu'na göre düzeltilmiştir.

Verilerin analizi için kullanılan Simple Concordance Program 4.09 yazılımı “anne, annem, annemi, annemden, annesi, annesinin” gibi aynı kelimenin farklı çekim eki almış şekillerini ayrı ayrı kelime olarak hesapladığı için öğrencilerin yazılı anlatımlarındaki kelimelerin çekim ekleri çıkarılmıştır.

Fiilimsi eki olarak ifade edilen ekler kalıcı isim oluşturmadıkları için çıkarılmıştır. Geldiğinde, süpürmek, gelen gibi. Kalıcı isin olmuş olanlar ise korunmuştur. Yemek, yiyecek gibi.

Olumsuzluk eki almış fiillerin olumsuzluk ekleri silinerek bu fiiller olumsuzluk eki almamış şekillerine eklenmiştir. Alamamak, bilememek, unutmamak gibi.

Pekiştirmeli sözcüklerin pekiştirme heceleri silinerek bu sözcükler pekiştirmeli olmayan şekillerine eklenmiştir. Kıpırmızı, bembeyaz, koskocaman gibi.

Eş sesli olan kelimeleri ayırmak için isim ve fiil olarak farklı kelime gruplarından oluşuyorsa fiil olan kelimenin sonuna “-” işareti konulmuştur. Yüzmek eylemi için “yüz-”, yazmak eylemi için “yaz-” gibi. Ancak aynı kelime grubundan olan farklı anlamdaki kelimelerin aynı kelime olarak hesaplanmaması için kelimenin sonuna yay ayraç içinde kısa açıklama yazılmıştır. Kol, bacak, yüzgeç vb. organların özel hareketleriyle su yüzeyinde ve su içinde ilerlemek anlamını belirtmek için “yüz-(su)”, derisini soyarak anlamını belirtmek için “yüz-(deri)” gibi.

Verilerin analizi için kullanılan Simple Concordance Program 4.09 yazılımı aralarında boşluk bulunan her kelimeyi ayrı hesapladığı için birden fazla kelimedenden oluşan birleşik kelimeler bitişik yazılmıştır.

Verilerin analizi için kullanılan Simple Concordance Program 4.09 yazılımı Türkçe karakterler kabul etmediği için “ç” harfi “c” harfi ile, “ğ” harfi “g” harfi ile, “ı” harfi “i” harfi ile, “ö” harfi “o” harfi ile, “ş” harfi “s” harfi ile, “ü” harfi “u” harfi ile değiştirilmiştir.

Verilerin analizi yapıldıktan sonra deney grubu ile kontrol grubunun kelime listeleri oluşturulurken bu değişiklikler düzeltilerek Türkçe yazım kurallarına uygun hale getirilmiştir.

Özel isimlerin ilk harfleri küçük harfe dönüştürülmüştür. Verilerin analizi yapıldıktan sonra deney grubu ile kontrol grubunun kelime listeleri oluşturulurken bu değişiklik düzeltilerek Türkçe yazım kurallarına uygun hale getirilmiştir.

Araştırma kapsamında belirtilen öğrenci görüşlerine ilişkin veriler öğrencilerin her atölye çalışmasının ardından belirttikleri görüşleri araştırmacı tarafından not edilerek toplanmıştır.

Verilerin Analizi

İlköğretim ikinci kademe 6. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatım yaptıkları uygulama kâğıdından elde edilen ön test ve son test kelime listelerinin analiz edilmesi için Simple Concordance Program 4.09 (<http://www.textworld.com/scp/>) yazılımı kullanılmıştır. Kullanılan bu yazılım sayesinde hangi kelimenin ne sıklıkta tekrar ettiği, öğrenci gruplarının uygulamada kullandıkları toplam kelime sayıları, öğrenci gruplarının uygulamada kullandıkları farklı kelime sayıları, öğrenci gruplarının uygulamada kullandıkları toplam kelime ortalamaları, öğrenci gruplarının uygulamada kullandıkları farklı kelime ortalamaları ve öğrenci gruplarının uygulamadaki kelime hazinesi katsayıları elde edilebilmektedir.

Simple Concordance Program 4.09 yazılımı kullanılarak deney grubu ile kontrol grubunun ön test ve son test kelime hazineleri karşılaştırmaları yapılmış ve elde edilen veriler analiz edilip yorumlanmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, toplanan verilerin istatistiksel tekniklerle yapılan çözümlemeleri sonucu elde edilen bulgulara ve bu bulgular ışığında yapılan yorumlara yer verilmiştir.

Bulgular “Ön Test – Son Test Verileri ve Yorumları” ile “Uygulanan Ders Planları ve Değerlendirmeleri” ana başlıkları altında,

- Deney grubu ile kontrol grubunun ön test kelime hazinelerinin karşılaştırılması
- Deney grubu ile kontrol grubunun son test kelime hazinelerinin karşılaştırılması
- Deney grubu ile kontrol grubu öğrencilerinin ön test-son test toplam kelime sayıları karşılaştırması
- Deney grubu ile kontrol grubu öğrencilerinin ön test-son test farklı kelime sayıları karşılaştırması
- Deney grubu ile kontrol grubu öğrencilerinin ön test-son test toplam kelime ortalamaları karşılaştırması
- Deney grubu ile kontrol grubu öğrencilerinin ön test-son test farklı kelime ortalamaları karşılaştırması
- Uygulanan ders planları
- Uygulanan ders planlarının değerlendirilmesi şeklinde sıralanarak verilmiştir.

Ön Test – Son Test Verileri ve Yorumları

Yaratıcı dramının ilköğretim ikinci kademe 6. sınıf öğrencilerinin sözcük kelime hazinesine etkisini belirlenmek için, öğrencilerin deneye başlamadan önceki ve deney sonundaki kelime hazineleri belirlenmiş; daha sonra da yapılan analizler yardımıyla kelime hazineleri arasında önemli farklar oluşup oluşmadığı incelenmiştir.

Bu bölümde,

Deney grubu ile kontrol grubunun ön test kelime hazinelerinin karşılaştırılması

- Deney grubu ile kontrol grubunun son test kelime hazinelerinin karşılaştırılması
- Deney grubu ile kontrol grubu öğrencilerinin ön test-son test toplam kelime sayıları karşılaştırması
- Deney grubu ile kontrol grubu öğrencilerinin ön test-son test farklı kelime sayıları karşılaştırması
- Deney grubu ile kontrol grubu öğrencilerinin ön test-son test toplam kelime ortalamaları karşılaştırması
- Deney grubu ile kontrol grubu öğrencilerinin ön test-son test farklı kelime ortalamaları karşılaştırmasına yer verilmiştir.

Araştırma sürecinde öğrencilerin kelime hazinelerine yönelik verilerin gösteriminde:

toplam kelime, öğrencilerin toplam kelime kullanımını;

farklı kelime, öğrencilerin toplam kelime içerisinde farklı kelime kullanımını;

toplam kelime ortalaması, toplam kelime içerisinde öğrenci başına düşen toplam kelime kullanımını;

farklı kelime ortalaması, öğrenci başına düşen toplam kelime içerisinde öğrenci başına düşen farklı kelime ortalamasını yansıtmaktadır.

Öğrencilerin ön test sonucu elde edilen kelime hazineleri Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1.

Deney ve Kontrol Gruplarının Ön Test Kelime Haznesi Karşılaştırılması

GRUPLAR	ÖĞRENCİ SAYISI	TOPLAM KELİME	FARKLI KELİME	TOPLAM KELİME ORTALAMASI	FARKLI KELİME ORTALAMASI
DENEY	12	1310	411	109	34
KONTROL	12	1314	412	110	34

Tablo 1 incelendiğinde deney ve kontrol grubu öğrencilerinin ön test kelime hazinelerinin birbirine çok yakın olduğu, deney ve kontrol grubu arasında önemli bir farklılık olmadığı görülmektedir. Yapılan yazı çalışmasında, deney grubu öğrencileri 411 farklı kelime ve toplam 1310 kelime kullanırken kontrol grubu öğrencilerinin 412 farklı kelime ve toplam 1314 kelime kullandığı görülmektedir. Tablo incelendiğinde deney grubunun toplam kelime ortalamasının 109, farklı kelime ortalamasının 34; kontrol grubunun da toplam kelime ortalamasının 110, farklı kelime ortalamasının 34 olduğu görülmektedir. Bu durum deney ve kontrol grubunun birbirine denk olduğunu göstermektedir.

Öğrencilerin son test sonucu elde edilen kelime hazineleri Tablo 2’de verilmiştir.

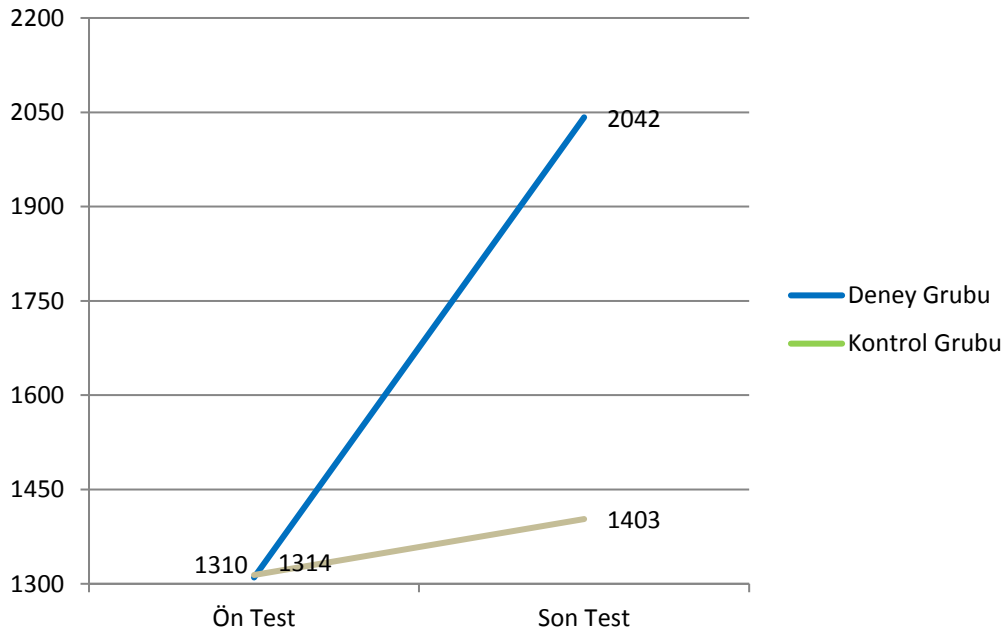
Tablo 2.

Deney ve Kontrol Gruplarının Son Test Kelime Haznesi Karşılaştırılması

GRUPLAR	ÖĞRENCİ SAYISI	TOPLAM KELİME	FARKLI KELİME	TOPLAM KELİME ORTALAMASI	FARKLI KELİME ORTALAMASI
DENEY	12	2042	608	170	51
KONTROL	12	1403	449	117	37

Tablo 2 incelendiğinde deney ve kontrol grubu öğrencilerinin son test kelime hazineleri arasında deney grubu lehine önemli bir farklılık olduğu görülmektedir. Kontrol grubundaki öğrenciler yapılan yazı çalışmasında toplam 1403 kelime kullanırken deney grubu öğrencilerinin aynı yazı çalışmasında toplam 2042 kelime kullandığı görülmektedir. Kontrol grubu öğrencileri yazı çalışmasında toplam 449 farklı kelime kullanırken deney grubu öğrencileri toplam 608 farklı kelime kullanmıştır. Kontrol grubu öğrencileri ortalama 117 kelime kullanırken deney grubu öğrencileri ortalama 170 kelime kullandığı görülmektedir. Ayrıca kontrol grubu öğrencileri ortalama 37 farklı kelime kullanırken deney grubu öğrencilerinin ortalama 51 farklı kelime kullandığı görülmektedir.

Farklı yöntemlerinin kullanıldığı deney ve kontrol grubu öğrencilerinin kelime hazineleri, deney öncesinden sonrasına farklılık göstermektedir. Yani farklı yöntemler öğrencilerin kelime hazinelerinin gelişmesini sağlama noktasında ortak etkilere sahiptir. Ancak kullanılan yöntemler öğrencilerin kelime hazinelerini geliştirme konusunda aynı etkiye sahip değildir. Yaratıcı drama yönteminin kullanıldığı deney grubu ile geleneksel yöntemlerin kullanıldığı kontrol grubunun ön test ve son test toplam kelime sayısı Şekil 1’de verilmiştir.

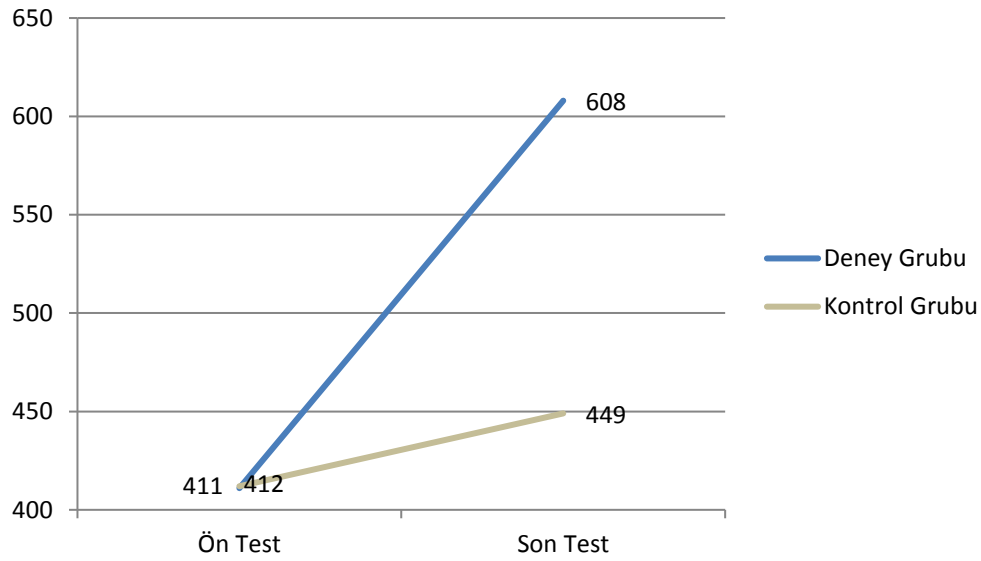

Şekil 2. Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin ön test-son test toplam kelime sayıları

Şekil 1 incelendiğinde deney ve kontrol grubu öğrencilerinin ön test- son test toplam kelime sayıları arasında deney grubu lehine anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Ön

test toplam kelime sayısı 1314 olan kontrol grubunun son test toplam kelime sayısının 1403 olduğu görülmektedir. Ön test toplam kelime sayısı 1310 olan deney grubunun ise son test toplam kelime sayısının 2042 olduğu görülmektedir. Bu veriler her iki grupta da kullanılan toplam kelime sayısında artış gözükmemektedir ancak deney grubundaki artış kontrol grubundaki artıştan anlamlı bir şekilde daha fazla olduğu görülmektedir.

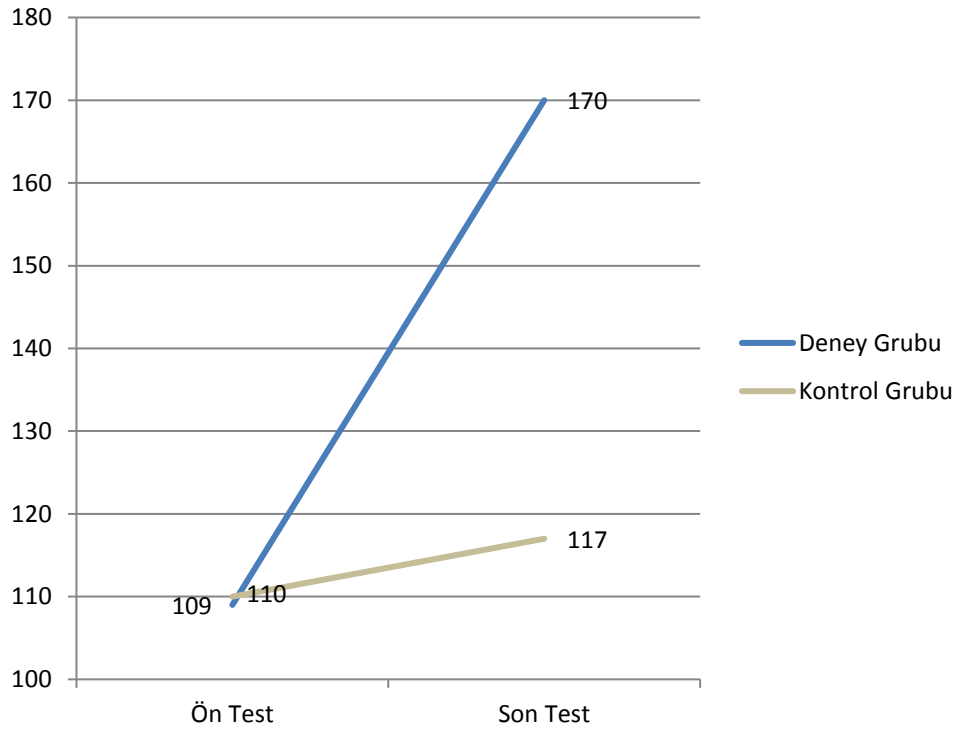
Yaratıcı drama yönteminin kullanıldığı deney grubu ile geleneksel yöntemlerin kullanıldığı kontrol grubunun ön test ve son test farklı kelime sayısı şekil 2’de verilmiştir.

Şekil 3. Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin ön test-son test farklı kelime sayıları

Şekil 2 incelendiğinde deney ve kontrol grubu öğrencilerinin ön test- son test farklı kelime sayıları arasında deney grubu lehine anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Ön test farklı kelime sayısı 412 olan kontrol grubunun son test farklı kelime sayısının 449 olduğu görülmektedir. Ön test farklı kelime sayısı 411 olan deney grubunun ise son test farklı kelime sayısının 608 olduğu görülmektedir. Bu veriler her iki grupta da kullanılan farklı kelime sayısında artış gözükmemektedir ancak deney grubundaki artış kontrol grubundaki artıştan anlamlı bir şekilde daha fazla olduğu görülmektedir.

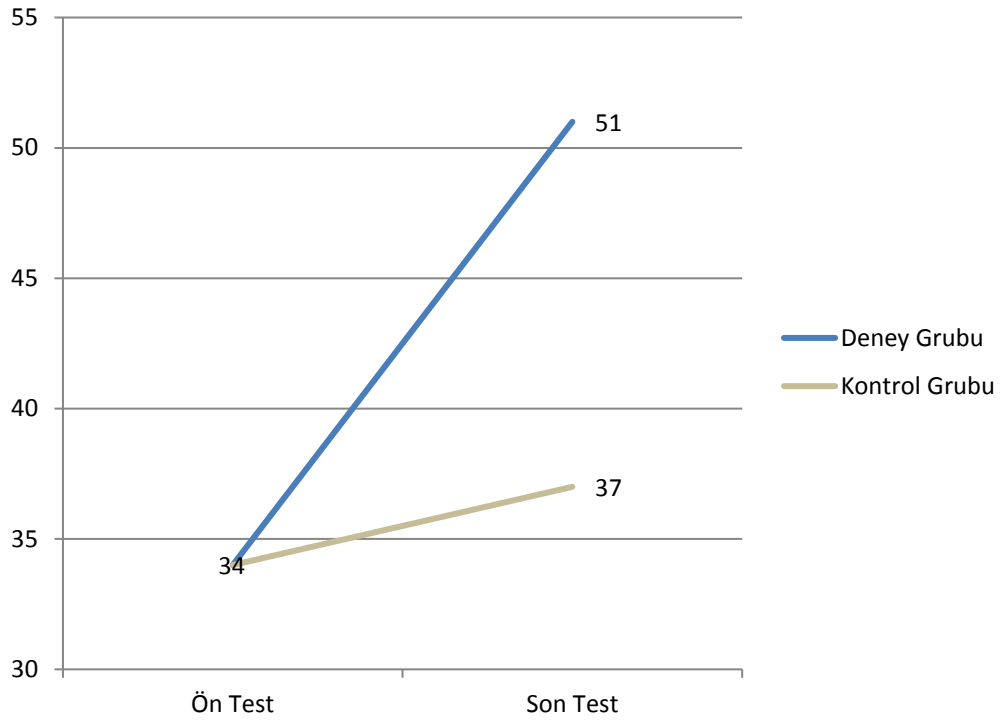
Yaratıcı drama yönteminin kullanıldığı deney grubu ile geleneksel yöntemlerin kullanıldığı kontrol grubunun ön test ve son test toplam kelime ortalamaları şekil 3’de verilmiştir.

Şekil 4. Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin ön test-son test toplam kelime ortalamaları

Şekil 3 incelendiğinde deney ve kontrol grubu öğrencilerinin ön test- son test toplam kelime ortalamaları arasında deney grubu lehine anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Ön test toplam kelime ortalaması 110 olan kontrol grubunun son test toplam kelime ortalamasının 117 olduğu görülmektedir. Ön test toplam kelime ortalaması 1310 olan deney grubunun ise son test toplam kelime ortalamasının 170 olduğu görülmektedir. Bu veriler her iki grupta da kullanılan toplam kelime ortalamasında artış gözükmemektedir ancak deney grubundaki artış kontrol grubundaki artıştan anlamlı bir şekilde daha fazla olduğu görülmektedir.

Yaratıcı drama yönteminin kullanıldığı deney grubu ile geleneksel yöntemlerin kullanıldığı kontrol grubunun ön test ve son test farklı kelime ortalamaları şekil 4’de verilmiştir.

Şekil 5. Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin ön test-son test farklı kelime ortalamaları

Şekil 4 incelendiğinde deney ve kontrol grubu öğrencilerinin ön test- son test farklı kelime ortalamaları arasında deney grubu lehine anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Ön test farklı kelime ortalaması 34 olan kontrol grubunun son test farklı kelime ortalamasının 37 olduğu görülmektedir. Ön test farklı kelime ortalaması 34 olan deney grubunun ise son test farklı kelime ortalamasının 51 olduğu görülmektedir. Bu veriler her iki grupta da kullanılan toplam kelime ortalamasında artış gözükmemektedir ancak deney grubundaki artış kontrol grubundaki artıştan anlamlı bir şekilde daha fazla olduğu görülmektedir.

Uygulanan Ders Planları ve Değerlendirmeleri

Birinci Oturum

Konu: Herhangi bir hayvanın ormanda başından geçen olayları hayal ederek anlatınız.

Süre: 40+40 dakika

Grup: 6. Sınıf

Yöntem: Yaratıcı Drama

Teknikler: Doğaçlama, rol oynama, donuk imge, rol değiştirme.

Araç Gereçler: -

Kazanımlar:

1. Konuşmasında uygun hitap ifadeleri ve nezaket sözcükleri kullanır.
2. Konuşmadaki/ tartışmadaki farklı bakış açılarını fark eder.
3. Kahramanların özelliklerini belirler ve karşılaştırır.

Isınma / Hazırlık

1. Etkinlik

Katılımcılar daire olur. Katılımcılar gözlerini kapatır. Lider “Şimdi bir ormandayız, etrafımızda ağaçlar var, ormandaki diğer varlıkların sesini duyuyoruz, bu ormanın içindeki bir yolun üzerindeyiz, şimdi gözlerimizi açalım ve ormandaki bu yoldaymış gibi yürüelim, yürürken etrafımızda ve bu ormanda neler var gözlemleyelim.” der. Katılımcılar mekânda serbest yürür. Lider "Bu ormanda yaşayan bir varlığız." der. Katılımcılar ormanda yaşayan varlıkmış gibi yürür. Lider "Dev gibi yürüelim. Bu ormanda yaşayan bir deviz. Çok acıktık. Bütün ormanı aradık ama yiyecek bir şey bulamadık. Yemek bulamadığımız için çok sinirlendik." yönergelerini verir. Lider “Dev olurken olabildiğince ve vücudumuzun hepsini kullanarak dev olalım.” Yönergelerini verir. Lider “Don/dur” yönergesiyle katılımcılar diğer devleri de gözlemler, en büyük dev kafasında belirler. Daha sonra lider "Minik bir varlık gibi yürüelim." yönergelerini verir. Katılımcılar minik olurken olabildiğince minik olmaya çalışır. Minik olduktan sonra lider “Minik bir varlığız. Çok mutluyuz. Oyunlar oynuyoruz. Ormanın içinden bir devin sesini

duyuyoruz, bize yaklaştığını görüyoruz, kaçalım ve saklanalım.” yönergelerini verir. Lider “Dev bize çok yaklaştı. Dev şu an başımızın üstünde. Dev bizi yemek istiyor. Ona bir cümle kuruyoruz.” der. Katılımcılar, dev kendisini yiyecekken minik bir cümle söyler. Herkes sıra ile cümlesini söyler. Lider, devin uzaklaştığını ve devin sesinin de uzaklaştığını söyler. Lider katılımcıların mekâna geçmesini ama devin hala ormanda olduğunu söyler.

2. Etkinlik

Katılımcılar mekânda serbest dolaşır. Liderin verdiği yönergedeki sıraya göre mekânda serbest dolaşılır. “Hepimiz bir tilkiyiz, kurduz, ayıyız, keçiyiz, kediye, tavşanlar, serçeyiz, köstebeğiz” daha sonra “Karnımız çok aç dolaşıyoruz, yiyecek kokusu almaya çalışıyoruz, bizden çok büyük bir varlık bize yaklaşıyor, bu varlık bizden uzaklaşıyor.” yönergeleri ile sınıfta dolaşılır.

3. Etkinlik

Lider katılımcılardan ormanda gezinen bir varlık gibi dolaşmalarını ister. Katılımcılar alanda dolaşırken lider “Donalım!” der. Liderin dokunduğu kişi hangi varlık olduğunu söyler. Herkes söyledikten sonra katılımcılar alanda dolaşmaya devam eder. Lider katılımcıların kendini ve gezindiği alanı gözlemlmelerini ister ve donduktan sonra dokunduğu kişinin kendini ve gezindiği yerleri tasvir edeceğini söyler. Sonra Lider “Donalım!” der. Liderin dokunduğu kişi tasvirle nasıl ve hangi varlık olduğunu söyler ve gezindiği ortamı tasvir eder. (Ör. “Yumuşak, uzun, kahverengi yelesi; kocaman pençeleri; güçlü kolları olan bir aslanım. Mekânda gezinirken zıplayan minik tavşanlar, yemyeşil yapraklı kocaman ağaçlar... gördüm.”)

Ara Değerlendirme

Lider, katılımcılara aşağıdaki soruları yönelterek onlardan ara değerlendirme yapmalarını ister.

Kimler duygu ve düşüncelerini paylaşmak ister?

Dev iken, minik iken neler hissettiniz?

İçinde bulunduğunuz orman hakkında ne düşünüyorsunuz?

Karşıınızdaki varlığa nasıl hitap ettiniz?

Canlandırma

1. Etkinlik

Katılımcılar ikili eş olur. İkili A ve B olur. A'lar dev bir varlık B'ler minik bir varlık olur. Karnı aç dev tam miniğin yanındayken doğaçlama başlar. Doğaçlama miniklerin cümlesi ile başlar.

Şekil 6. Birinci oturum canlandırma aşaması 1. etkinlik

2. Etkinlik

Katılımcılar ikili gruplara ayrılır. Lider katılımcılara aşağıdaki metni okur/anlatır ve devamını canlandırmalarını ister.

“Bir aslan vardır. Aslana annesi ve babası avlanmak ile ilgili her şeyi öğretmiştir. Avlanmak ile ilgili çok önemli bir konunun üstünde daima durmuşlardır. Yavrularına küçük, yavru hayvanların avlanmasının hiç iyi, doğru bir şey olmadığını öğretmişlerdir. Sadece yetişkin hayvanların avlanması gerektiğini öğretmişlerdir ve yavru aslan hiçbir zaman yavruları avlamayacağına dair anne ve babasına söz verir. Yavru aslan büyümüş, koca aslan olmuştur. Bir gün çok acıkmış ve ormanda avlanmaya çıkmıştır. Dolaşırken ormanda heyecanla, mutlulukla oradan oraya seken, oynayan bir yavru ceylan görür. Yavru ceylan ne olacağından habersiz bir şekilde oyun oynuyordu. Aslan yavru ceylanı gözlemlerken bir yandan açlığını bir yandan da anne ve babasına verdiği sözü düşünür.

Aslan bunları düşünürken oyun oynayan yavru ceylan -keyifle oyun oynarken- bir anda aslanın önüne zıplar. İkisi göz göze gelir.”

Katılımcılardan bu olayın devamını canlandırmaları istenir.

Şekil 7. Birinci oturum canlandırma aşaması 2. etkinlik

Değerlendirme

Lider, katılımcılara aşağıdaki soruları yönelterek onlardan oturumun değerlendirmesini yapmalarını ister.

Canlandırma esnasında neler hissettiniz?

Diğer grupların canlandırmalarını izlerken neler hissettiniz, neler düşündünüz?

Birinci Oturumun Değerlendirilmesi

Birinci oturumun amaçları “Konuşmasında uygun hitap ifadeleri ve nezaket sözcükleri kullanır. Konuşmadaki/ tartışmadaki farklı bakış açılarını fark eder. Kahramanların özelliklerini belirler ve karşılaştırır.” şeklindedir. Bu amaçlar çerçevesinde etkinlikler yapılmıştır. Katılımcılar ısınma aşamasında minik olduklarında dev kendilerine çok yaklaşmışken kurdukları cümlelerden bazıları şu şekildedir:

“Ne olur, beni yeme!”

“Lütfen beni yeme!”

“Ben küçücüğüm beni yeme!”

“Aaa, hoş geldin! Oyun oynayalım mı?”

“Beni yemeyeceksin değil mi?”

“Lütfen yeme beni, ben miniciğim.”

“Beni yiyemezsin ki! Ben küçüğüm kaçır, saklanırım.”

Oturumun başında uygulanan dev-minik çalışmasında katılımcıların farklı bakış açılarını kullandıkları gözlemlenmiştir. Dev ve minik olurken hissettikleri farklılıkları şu şekilde dile getirmişlerdir:

“Dev iken kendimi güvende hissettim ama minikken kendimi güvende hissetmedim.”

“Dev iken her şeye gücüm yettiğini gördüm. Minikken çok güçsüzdüm.”

“Dev iken çok sinirliydim ve açtım ama küçükken hem toktum hem de çok mutluydum.”

“Devken istediğim yere hemen ulaşıyordum ama minikken her yer çok uzak gibi geldi.”

“Minikken dev belki benimle arkadaş olur diye düşündüm ama olmadı ona kızmıştım. Dev olduğumda ise oyun hiç gelmedi aklıma sadece yiyecek bir şeyler istiyordum.”

Katılımcıların kurdukları bu cümlelerden hareketle etkinlikler sırasında kahramanların özelliklerine uygun bakış açısı geliştirdikleri görülmektedir.

Katılımcıların bazıları ara değerlendirmede dev ve minik iken farklı hitap şekillerini kullandıklarını ifade ettiler. Dev iken ortama hakimmiş gibi ama minikken karşıdakinden ricacı bir şekilde hitap ettiklerini belirttiler. Bu durum üstlendikleri karaktere uygun hitap ifadeleri kullanılması gerektiğinin farkına vardıklarını göstermektedir.

Katılımcılar değerlendirme aşamasında duygu ve düşüncelerini şu şekilde dile getirmişlerdir:

“Ben aslan olduğumda ceylanı yiyemedim çünkü o daha yavruydu. Ayrıca aileme söz vermiştim.”

“Ben aslanken çok acıkmıştım yavru ceylanı görünce yemek istemedim çünkü çok küçük ve çok güzeldi.”

“Ben aslanken ceylanı yedim çünkü çok acıkmıştım. Çok acıkmasaydım sözümü tutardım ama ne yapayım açlık zor.”

“Ben ceylanen aslanı görünce çok korktum. Ne yapacağıma çabuk karar vermek zorundaydım.”

“Ben aslanken ceylanı yedim ama ceylanen kaçtım.”

Birinci oturumun sonunda katılımcıların “Konuşmasında uygun hitap ifadeleri kullanır. Konuşmadaki/ tartışmadaki farklı bakış açılarını fark eder. Kahramanların özelliklerini belirler ve karşılaştırır.” kazanımlarının geliştiği görülmüştür. Katılımcıların bir olayı veya durumu açıklarken tasvirlerden yararlanarak daha fazla kelime kullandığı görülmüştür. Böylece katılımcıların kelime hazinelerinin gelişmesi sağlanmış oldu veya pasif halde var olan kelime hazineleri aktif hale getirilmiş oldu.

İkinci Oturum Ders Planı

Konu: Sevdiğiniz Bir Arkadaşını ya da Değer Verdiği Birini Çeşitli Özellikleri ile Anlatma

Süre: 40+40 dakika

Grup: 6. Sınıf

Yöntem: Yaratıcı Drama

Teknikler: doğaçlama, rol oynama, eş zamanlı doğaçlama, rol içinde yazma.

Araç Gereçler: Katılımcı sayısı kadar kalem, üç adet A4 kâğıdı, makas.

Kazanımlar:

1. Kendisini şahıs ve varlık kadrosunun yerine koyarak olayları, duygu, düşünce ve hayalleri yorumlar.
2. Duygu, düşünce, hayal, izlenim ve deneyimlerini sözlü olarak ifade eder.
3. Grup arkadaşlarını tanır.
4. Grup arkadaşlarını tanıtır.
5. Konuşmanın akışı içinde sorular sorar ve sorulara cevap verir.

Isınma / Hazırlık

1. Etkinlik

Katılımcılar mekânda serbest dolaşırken liderin yönergelerini uygular. Lider “En sevdiğiniz renk hangisidir?” der. Herkes karşılaştığı kişilere en sevdiği rengi söyler. Lider “En sevdiğiniz yemek nedir?” der. Herkes karşılaştığı kişilere en sevdiği yemeği söyler. Lider “Kendinde değiştirmek istediğin özelliğin nedir?” der. Herkes karşılaştığı kişilere kendinde değiştirmek istediği özelliğini söyler. Bu ve benzeri sorular sorularak etkinlik devam ettirilir.

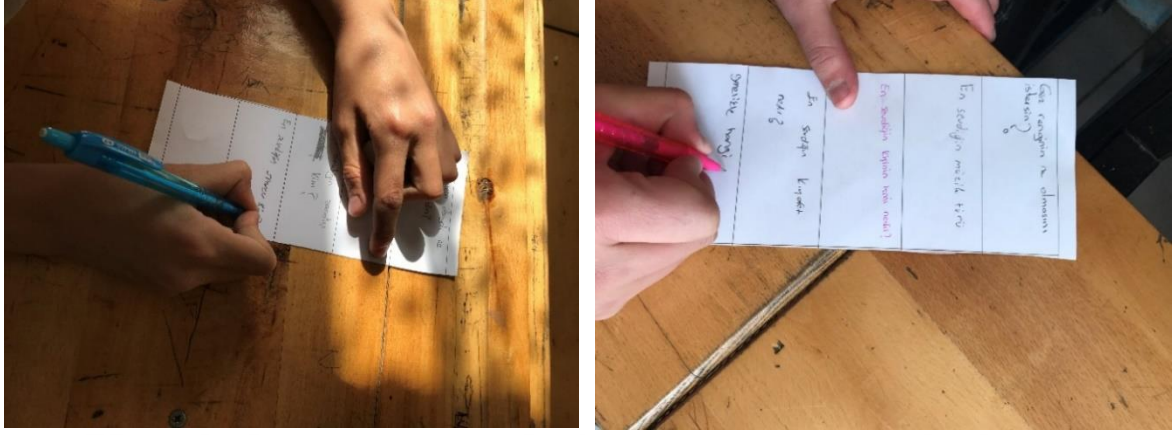

Şekil 8. İkinci oturum ısınma aşaması 1. etkinlik

2. Etkinlik

Lider; önceden hazırlanmış, üzerine kutucuklar çizilmiş A4 kâğıtlarını mekâna dağınık bir şekilde koyar. Lider Katılımcılardan mekânda serbest dolaşırken bu kâğıtlara bir kişiyi tanımaya yönelik az önceki sorulardan farklı sorular yazmalarını ister (Her kutucuğa bir

soru yazılır). Lider soruların yazıldığı kâğıtları toplar. Lider kâğıtları her parçada bir soru kalacak şekilde keser.

Şekil 9. İkinci oturum ısınma aşaması 2. etkinlik

3. Etkinlik

Çember olunur. A, B şeklinde sayılarak iki grup oluşturulur. A'lar iç çemberi B'ler dış çemberi oluşturacak şekilde iç içe iki çember oluşturulur. İç ve dış çemberden birer kişi karşılıklı eş olur. Lider az önce kestiği soru yazılan kâğıtlardan birini rasgele seçmesini ister, herkese birer tane alır. Eşler karşılıklı olarak kâğıtta yazılı olan soruları sorarlar. Cevaplar alındıktan sonra liderin el çırpmasıyla eşler ellerindeki soru kâğıtlarını birbirleriyle değiştirir ve dış çemberdekiler bir sağa kayar. Etkinliğin ortasından itibaren liderin yörengesiyle iç çemberdekiler bir sağa kayarak etkinlik devam ettirilir. Katılımcılar ilk eşlerinin yanına gidinceye kadar bu şekilde sorular sorulur. Seçilen soru sayısı fazla ise soru kâğıtları değiştirilerek etkinlik tekrar edilir.

Şekil 10. İkinci oturum ısınma aşaması 3. etkinlik

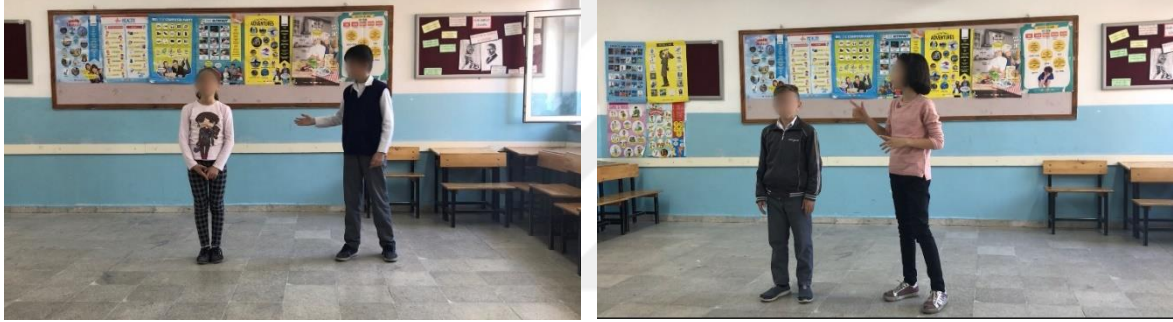
Ara Değerlendirme

Lider şu soruları sorarak katılımcıların birini tanımaya yönelik sorulan soruların sebeplerinin farkına varmalarını sağlar.

1. Soruları yazarken nelere dikkat ettiniz?
2. Neden bu soruları yazdınız?

Canlandırma

İkili eşler olunur. Eşlerden biri A, diğeri B olur. A'lar reklamcı ve B'lerin özelliklerinden yola çıkarak B'lerin reklamını yaparlar. Bütün gruplar eş zamanlı canlandırma yapar. Sonra grupların canlandırmaları sırayla izlenir.

Şekil 11. İkinci oturum canlandırma aşaması

Değerlendirme

Çember olunur.

1. Kendimizi tanıtırken hangi özelliklere dikkat ederiz?
2. Arkadaşımızı tanıtırken nelere dikkat ederiz?
3. Arkadaşımızı tanıtırken hangi özelliklerine dikkat ederiz?

Soruları sorularak kendimizi ve başkalarını tanıtırken dikkat edilmesi gereken noktalar hakkında katılımcılardan cevaplar alınır.

İkinci Oturumun Değerlendirilmesi

İkinci oturum, katılımcıların arkadaşlarını tanıma ve tanıtırma becerisini geliştirmek amacı üzerine kurulmuştur. Katılımcılar birini tanımaya yönelik sorular yazmıştır. Katılımcıların yazdıkları sorular şu şekildedir:

En sevdiğin hayvan nedir?

En sevdiğin nesne ne?

Yaşın kaç?

En sevdiğin arkadaşın kim?

Kendinde değişmesini istediğin şey ne?

En sevdiğin ders nedir?

En sevdiğin sporcu kim?

Ayakkabının hangi renk olmasını isterdin?

Şampuan markan ne?

En sevdiğin kıyafet nedir?

En sevdiğin kişinin ismi nedir?

Hangi takımlısın?

Nerelisin?

En sevdiğin hayvan nedir?

Göz renginin ne olmasını isterdin?

Adın ne?

En sevdiğin sanatçı kim?

Büyüyünce ne olmak istersin?

Hangi özelliğinin olmasını isterdin?

Babanın adı nedir?

Yapmak istediğin şey nedir?

Kaç boyunda olmak istersin?

En sevdiğin müzik türü nedir?

En sevdiğin oyun nedir?

Saçının nasıl olmasını istersin?

Sihirli gücün olsaydı ne olmasını isterdin?

Hangi takımı tutuyorsun?

En sevdiğin film nedir?

En sevdiğin kıta hangisidir?

Büyüyünce hangi mesleği yapmak istersin?

En sevdiğin ülke hangisidir?

Bedenin kaç?

En sevdiğin meyve nedir?

En sevdiğin içecek nedir?

En sevdiğin tatlı nedir?

Bir yere gidersen nereye gitmek isterdin?

Hangi markaları seçersin?

Hangi tarihte doğdun?

En sevdiğin hayvan nedir?

Katılımcılar, bu soruları yazarak bir kişiyi tanımaya yönelik birçok soruyu görmüş ve cevaplamış oldu. Böylece kendini ve grup arkadaşlarını tanımaya yönelik kazanım yerine getirilmiş oldu.

Liderin ara değerlendirmede sorduğu “Soruları yazarken nelere dikkat ettiniz?” ve “Neden bu soruları yazmayı seçtiniz?” sorularına yönelik katılımcıların cevaplarının bir kısmı şu şekilde olmuştur:

“Soruların mantıklı olmasına dikkat ettim.”

“İnsanlarda merak ettiğim özellikleri öğretecek sorular yazmaya dikkat ettim.”

“Sorunun düzgün, özenli olmasına dikkat ettim.”

“Bir kişiyi tanımaya yönelik rasgele sorular yazdım.”

“Yazım kurallarına dikkat ettim.”

“Karşıdakinin cevaplayacağı türden sorular yazdım.”

“Kişiyi daha iyi tanımamızı sağlamasına dikkat ettim.”

“Kendisinde olmayan özelliklerin başkasında olmasını ister mi diye merak ettiğim için...”

Canlandırmalarında katılımcılar; şelale, robot, kalem, telefon, dans robotu, davul, televizyon, şampuan, ev, çorba” reklamları yapmışlardır. Katılımcıların reklamını yapacakları ürün tercihleri gözlemlendiğinde robot ve telefonun diğer ürünlerden daha çok tercih edildiği görülmüştür. On iki katılımcıdan dördünün robot ikisinin de telefon reklamı yaptığı gözlemlenmiştir. Bu durum teknolojiye dayalı ürünlerin katılımcıların dikkatini çektiği ve katılımcılar tarafından tercih edildiği söylenebilir. Katılımcılar bu ürünlerin reklamlarını yaparken bir kişiyi tanımaya yönelik şu sorulara cevap verdikleri gözlemlenmiştir.

Tablo 3.

Deney Grubu İkinci Oturumda Canlandırmalarında Tanıttıkları Ürünler ve Bu Ürünleri Tanıtırken Kullandıkları Kişiyi Tanımaya Yönelik Özellikler

Ürün	Kullanılan Özellikler
Şelale	Yaş Ayakkabı numarası En sevdiği renk
Robot	Göz rengi Yaş Beden numarası Yapmayı istediği şey
Telefon	En sevdiği yemek En sevdiği renk En sevdiği sanatçı Boy
Kalem	Ayakkabı numarası Yaş En sevdiği özelliği En sevdiği renk Saç şekli
Dans robotu	En sevdiği ülke En sevdiği dans türü En sevdiği şarkı türü En çok yapmayı istediği Göz rengi Ayakkabı numarası En sevdiği özelliği

Davul	Boy Ayakkabı numarası Beden Değiştirmek istediği özelliği Sevdiği ayakkabı markası En sevdiği renk
Telefon	En sevdiği araba modeli Ayakkabı numarası En sevdiği renk En sevdiği oyun
Robot	Ayakkabı numarası Yaş En sevdiği renk
Şampuan	Kullandığı şampuan markası En sevdiği sporcu Doğum tarihi Yaş Ayakkabı numarası En sevdiği renk En çok yapmak istediği şeyler
Ev	En sevdiği renk Yaş Ayakkabı numarası Beden
Çorba	Ayakkabı numarası En sevdiği yemek En sevdiği renk Olmak istediği meslek En sevdiği hayvan Yaş En sevdiği içecek
Robot	En sevdiği özelliği En sevdiğin nesne En sevdiğin kişi

Değerlendirme aşamasında lider tarafından katılımcılara sorulan “Ürününüzü tanıtırken nelere, hangi özelliklere dikkat ettiniz?” sorusuna yönelik katılımcıların cevaplarının kir kısmı şu şekildedir:

“Arkadaşımızın boyuna dikkat ettik”

“En sevdiği renge...”

“Dikkat çekebilecek özelliklerini kullanmaya çalıştım.”

“Günlük hayatta karşılaştığımız özelliklerini kullanmak istedim.”

Liderin katılımcılardan bu oturumla ilgili duygu ve düşüncelerini paylaşmalarını istemesi üzerine şu dönütler alınmıştır:

“Kendimizi tanıma ve tanıtma imkânı sağladı.”

“Günlük hayatta yaşadıklarımızı buraya taşıdık.”

“Kendimizi tanıtırken birçok ayrıntı olduğunu fark ettim.”

“Arkadaşıma hediye alırken çok düşünürüm. Acaba doğru hediye aldım mı diye düşünürdüm. Yanlış hediye almaktan korkardım. Ama artık bu arkadaşlardan birine hediye aldığımda çok rahat olacağı. Çünkü hepsini çok iyi tanıyorum artık.”

“Bazen öğretmenlerimiz kendinizi tanıtn, der. Bir şeyler söyler otururuz. Artık daha uzun kendimi tanıtabilirim.”

Katılımcıların etkinlikler sırasında yaptıkları ve değerlendirme aşamalarında katılımcılardan alınan dönütler incelendiğinde öğrencilerin kendini tanım/tanıtma ve arkadaşlarını tanıma/tanıtma becerisinin geliştiği söylenebilir.

Üçüncü Oturum

Konu: Kendini bütün özelliklerini dikkate alarak anlatma

Süre: 40+40 dakika

Grup: 6. sınıf

Yöntem: Yaratıcı Drama

Teknikler: Doğaçlama, rol aynama, müzikle drama, pantomim.

Araç Gereçler: -

Kazanımlar:

1. Kendisini şahıs ve varlık kadrosunun yerine koyarak olayları, duygu, düşünce ve hayalleri yorumlar.
2. Duygu, düşünce, hayal, izlenim ve deneyimlerini sözlü olarak ifade eder.
3. Kendi özelliklerinin farkına varır.
4. Özelliklerini dikkate alarak kendini tanıtır.

Isınma / Hazırlık

1. Etkinlik

1, 2, 3, 4 şeklinde sayarak dörder kişilik eşit grup olunur. Her grup kendi içinde çember durumuna geçer. Sırayla bir kişi ortaya geçer. Ortada herhangi bir durum alır. Çemberden bir kişi ona bu durumla ilgili bir söz söyler. O da bir yanıt verir. Her yanıtına yeni bir kişi bir söz söyler. Ona yanıt veren ortadakinin karşısında olacak biçimde çember sürekli hareket eder. Sırayla çemberdekiler sözünü söylediğinde etkinlik tamamlanır. Hedef, birinci kişiden başlayan sohbetin sonuncu kişide sonlanmasıdır.

Şekil 12. Üçüncü oturum ısınma aşaması 1. etkinlik

2. Etkinlik

Müzik ritmine uygun olarak salınma hareketleri yapılır. Müziğin ritmine uygun olarak önce herkes bedeniyle kendi ismini sonra da sevdiği birinin ismini yazar. Katılımcılar beraber “Yusuf” ismini yazar. Katılımcılar kendilerinden yaşça büyük birinin ismini havaya yazar. Günlük hayatında atasözlerinden çok fazla yararlanan birinin ismi yazılır. Bu kişinin en çok kullandığı atasözü veya onun yapısına en uygun atasözünün tamamı müziğin ritmine uygun yazılır. Atasözünü yazan oturur.

Canlandırma

1. Etkinlik

İkili eşler olunur. Eşlerden biri A, diğeri B olur. “A’lar bir şirketin patronudur. Çalışan almak için bir iş ilanı vermiştir. B’ler işe ihtiyacı olan işsiz bir kişidir. B’lerin temsil ettiği kişi iş ilanını görür ve bu iş için mülakata gider. Ancak bazı aksaklıklar çıkar ve mülakata geç kalır. Şirkete vardığında mülakat sona ermiştir. O esnada patronun kapıdan çıktığını görür. Bu işe çok ihtiyacı olduğundan patronu ‘bu işin tam ona göre olduğuna’ ikna etmesi gerekir. Patron ise disiplinli ve geç kalınmasından hiç hoşlanmayan birisidir.” yönergesi verilir. Bütün gruplar eş zamanlı canlandırma yapar. Sonra grupların canlandırmaları sırayla izlenir.

Şekil 13. Üçüncü oturum canlandırma aşaması 1. etkinlik

2. Etkinlik

Katılımcılar daire olur. 1, 2, 3 şeklinde sayarak dörderli grup olur. Gruplardaki katılımcılar önceki canlandırma belirledikleri iş alanları konuşularak ortak bir iş alanı belirlenir. Önceki canlandırma etkinliği dörderli gruplarla yapılır. Bu canlandırmada katılımcılardan biri patronu, biri iş başvurusunda bulunan kişiyi, biri patronun yanında olacak bir kişiyi, biri iş başvurusunda bulunan kişinin yanında bulunan birini canlandıracaktır.

Şekil 14. Üçüncü oturum canlandırma aşaması 2. etkinlik

Değerlendirme

1. Kendimizi tanıtırken hangi özelliklere dikkat ederiz?
2. Canlandırmada şirketin ne iş yaptığı belirtilmemişti. Ne iş yaptığını belirlerken nelere dikkat ettiniz?
3. Arkadaşınızın işe alınması için çaba gösterirken arkadaşınızın hangi özelliklerine dikkat çekmeye çalıştınız?

Üçüncü Oturumun Değerlendirmesi

Üçüncü oturum “Kendi özelliklerinin farkına varır. Özelliklerini dikkate alarak kendini tanıtır. Özelliklerini dikkate alarak arkadaşını tanıtır.” kazanımları üzerine kurulmuştur. Oturumun ısınma aşamasında yapılan isim yazma etkinliğinde eğlendikleri ve bu etkinliği severek yaptıkları gözlemlenmiştir.

Oturumun canlandırma aşamasında katılımcıların kendi özelliklerini kullanarak karşıdaki kişiye kendinin doğru insan olduğuna ikna etmesi istenmiştir. Böylece hem katılımcıların kendi özelliklerinin farkına varması hem de bu özelliklerini kullanarak karşıdaki kişilere kendini tanıtmaları imkânı sağlanmıştır. Katılımcılar canlandırma esnasında şirketin çalışma alanları olarak “haber, eğitim ve sağlık” belirlemişlerdir.

Katılımcılar değerlendirme aşamasında, canlandırmalarındaki şirketin ne iş yaptığını belirlerken ileride yapmak istedikleri mesleği dikkate aldıklarını belirtmişlerdir. Patronu kendilerini işe alma konusunda ikna etmeye çalışırken de bu işe girmek ve bu mesleğe sahip olmak için gösterdikleri çabayı dile getirmeye çalıştıklarını belirtmişlerdir.

Arkadaşlarının işe alınması için de arkadaşlarının bu işi çok iyi yapacağına yönelik sahip oldukları özellikleri dikkate aldıklarını belirtmişlerdir.

Bu durumda oturumun “Kendi özelliklerinin farkına varır. Özelliklerini dikkate alarak kendini tanıtır. Özelliklerini dikkate alarak arkadaşını tanıtır.” kazanımlarına katkı sağladığı görülmektedir.

Dördüncü Oturum

Konu: Gezip gördüğü bir yeri anlatma

Süre: 40+40 dakika

Grup: 6. sınıf

Yöntem: Yaratıcı Drama

Teknikler: doğaçlama, rol oynama, donuk imge, rol içinde yazma.

Araç Gereçler: on iki adet şehirleri tanıtan resim, kişi sayısı kadar kalem, kişi sayısı kadar kâğıt.

Kazanımlar:

1. İlginçlerinin farkına varır.
2. Gezdiği yerin ayırt edici özelliklerinin farkına varır.
3. Gezip gördüğü bir yeri sözlü olarak anlatır.
4. Tekerleme, sayısmaca, bilmece ve yanltmacaları kullanır.

Isınma / Hazırlık

1. Etkinlik

Lider; önceden hazırladığı, farklı şehirlerle ilgili fotoğrafların/nesnelerin resimlerinin olduğu kağıtları alana dağınık bir şekilde koyar. Lider “Şehirler müzesine hoş geldiniz. Şimdi şehirlere bu müze sayesinde bir geziye çıkacağız.” der. Lider katılımcılara birer kâğıt ve kalem dağıtır. Katılımcılardan alanı (şehirler müzesini) dolaşıp bir fotoğraf/nesne belirlemelerini ve ellerindeki kâğıda o fotoğrafın/nesnenin adı geçmeden nesne hakkında bir şiir veya bilmece yazmalarını ister. Şiir veya bilmece yazdıkları kâğıdın arka tarafına da

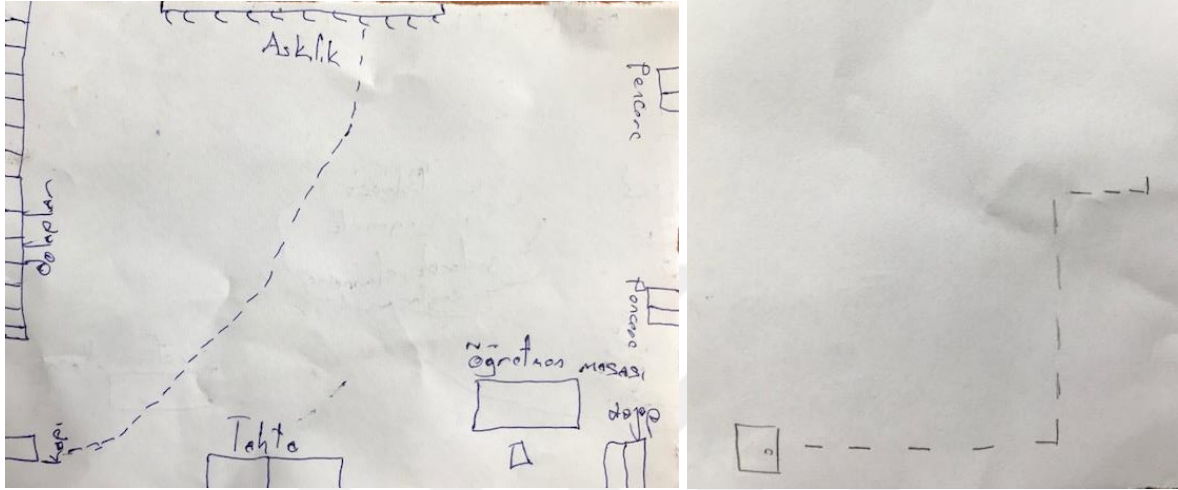
başlama noktasından nesneye kadar olan kısmın krokisini çizmelerini ister. Lider beş dakika süre verir. Beş dakika sonunda herkes başlama noktasına döner.

Şekil 15. Dördüncü oturumda kullanılan bazı şehirlerin resimleri

2. Etkinlik

Lider katılımcıların yazdığı şiirleri, bilmeceleri toplar ve karıştırır. Karışık olarak tekrar dağıtır ve katılımcılar ellerindeki kâğıtta belirtilen fotoğrafı/nesneyi şiir veya bilmece yardımıyla bulmaya çalışır. Daha sonra herkes elindeki şiiri, bilmeceyi okur ve bulduğu fotoğrafı/nesneyi söyler.

Şekil 16. Dördüncü oturumda çizilen kroki örnekleri

Canlandırma

1. Etkinlik

(Bu etkinlikte fotoğraflar değiştirilebilir.)

Lider, katılımcıların ikili eş olmalarını ister. Eşlerden birinin gözü kapalıdır. Diğeri gözü kapalı olanın koluna girerek resimde gördüklerini anlatarak mekânı gezdirir. Liderin yönerge vermesiyle eşler rol değişir. Gözü kapalı olan gözünü açar, diğer eş gözünü kapatır ve geziye devam ederler. Bu gezdirme esnasında gözü açık olan katılımcı beraberinde gezdirdiği gözü kapalı katılımcıya gezdirdiği yerlerin tasvirini yaparak anlatır.

2. Etkinlik

Katılımcılar 1, 2, 3 şeklinde sayarak dörderli gruplara ayrılır. Lider “Bir turist kafilesi şehrinize gelmiştir ancak rehber olduğunu tanıtan bir kişi tarafından kandırılmışlardır. Bu kişi parasını almış ama şehrin hiçbir güzel yerini gezdirmemiştir. Bu yüzden bu şehrin insanlarına karşı önyargılılar ve şehrin güzel olmadığını düşünüyorlar. Siz de bu şehirde

yaşayan, bu şehri çok kez gezen ve bu şehri çok beğenen bir rehbersiniz. Turist kafilesi size bir adres sormak istiyorlar. Durumu anlatıp buradan ayrılmak için hangi yolu kullanacaklarını size soruyorlar, sizden yolu tarif etmenizi istiyorlar.” yönergesini verir. Gruplar sırayla canlandırmalarını sergiler.

Değerlendirme

Resim seçerken nelere dikkat ettiniz?

Resim seçerken sizi neler etkiledi?

Gezdiğiniz yeri anlatırken nelere dikkat ettiniz?

Dördüncü oturumun değerlendirilmesi

Katılımcılara yöneltilen “Resim seçerken nelere dikkat ettiniz? Resim seçerken sizi neler etkiledi?” sorularına verilen cevaplardan bazıları şu şekildedir:

“Daha ilgi çekici olduğu için...”

“Gözüme ilk o çarptığı için seçtim.”

“Rastgele seçtim.”

“Zorlanmamaya ve kişiyi zorlamamaya dikkat ettim.”

“Hem krokisi rahat olsun hem de ikilem yaratmasına dikkat ettim.”

“Oraya gitmek istediğim onu seçtim.”

“Daha önce orayı gezmiştim ve orayı seviyorum. O yüzden o resmi seçtim.”

Katılımcılar canlandırma aşamasında “turist kafilesinin ücretsiz gezdirilmesi teklif edilerek ikna edilmesi, turistlerin hastaneye ihtiyaç duyması sonucu şehrin sağlık imkanlarının iyi olmasıyla ikna edilmesi, turistler hava limanına ücretsiz götürülmesi ve turistik güzelliklerin çok olduğu güzergahtan götürülmesi” gibi farklı canlandırmalar sunmuştur.

Katılımcılara yöneltilen “Gezdiğiniz yeri anlatırken nelere dikkat ettiniz?” sorusuna verilen cevaplardan bazıları şu şekildedir:

“Paralı olan şeyi bile ücretsiz yaptım burayı doğru tanısinlar diye.”

“Çevredeki güzellikleri tanıtmaya dikkat ettim.”

“Daha dikkat çekici bir şekilde anlatmaya çalıştım.”

“İnsanın bol olduğuna dikkat çektim çünkü insan bol olunca turistler gezmek istemektedir.

“Şehrin bazı yerlerinin doğal bazı yerlerin ise betonarme olmasına dikkat çektim.”

Dördüncü oturumda etkinliklerde katılımcıların; ilgilerine hitap eden şehirlerin resimleri seçtikleri, etkinlikler esnasında bilmeceler yazdıkları, gezdikleri yerleri sözlü olarak anlattıkları ve bu anlatım esnasında bu yerlerin ayırt edici noktalarına değindikleri gözlemlenmiştir. Bu durum dördüncü oturumun amaçlarına ulaştığını göstermektedir.

Beşinci Oturum

Konu: Gezip gördüğü bir yeri anlatma

Süre: 40+40 dakika

Grup: 6. sınıf

Yöntem: Yaratıcı Drama

Teknikler: Doğaçlama, rol oynama, müzikle drama, rol kartları, donuk imge.

Araç Gereçler: Katılımcı sayısı kadar rol kartı, üç adet fon karton kâğıdı, renkli boya kalemleri.

Kazanımlar:

1. Kendisini şahıs ve varlık kadrosunun yerine koyarak olayları, duygu, düşünce ve hayalleri yorumlar.
2. Karşıdakini ikna etmek için düşüncelerini destekler gerekçeler ve kanıtlar sunar.
3. Gezip gördüğü yerin ayırt edici özelliklerinin farkına varır.

Isınma/ Hazırlık

Katılımcılar müzik eşliğinde mekânda serbest dolaşır. Lider “Normal yürüyoruz. Beş yaşında bir çocuk gibi yürüyoruz. İki yaşındaki bir bebek gibi yürümeye çalışıyoruz. On sekiz yaşındaki biri gibi yürüyoruz. Yirmi beş yaşındaki biri gibi yürüyoruz. Kırk

yaşındaki biri gibi yürüyoruz. Altmış yaşındaki biri gibi yürüyoruz. Seksen yaşındaki biri gibi yürüyoruz.” yönergelerini verir. Katılımcılar bu yönergeleri uygular.

Canlandırma

1. Etkinlik

Katılımcılar 1, 2, 3, 4 şeklinde sayarak üçerli gruplar olur. Lider gruptaki katılımcılara aşağıdaki rol kartlarını dağıtır.

Yusuf: 12 yaşındasınız. Okul bir gezi düzenleyecek. Bütün arkadaşlarınız bu geziye katılacak. Arkadaşlarınızın hepsinin velisi bu gezi için izin vermiş. Bu geziye katılmayı istediğinizi ailenizle paylaşmak istediniz. Akşama doğru okuldan eve gittiniz. Bu durumu ailenizle paylaşmak için sabırsızlıkla bekliyorsunuz.

Başlangıç Noktası: Akşam yemeğini yiyorsunuz. Sizin “Anneciğim, babacığım size söylemek istediğim bir şey var.” demenizle doğaçlamanız başlar.

Ahmet: 40 yaşındasınız. 40 yaşında olan Sevim Hanım’la evlisiniz. 12 yaşında Yusuf adında bir oğlunuz var. Gezmeyi seven birisiniz ama işlerden gezmeye hiç fırsat bulamıyorsunuz. Ayrıca gezmenin maliyetli olduğunu düşünüyorsunuz. O yüzden gezmeyi pek tercih etmiyorsunuz.

Başlangıç Noktası: Akşam yemeğini yiyorsunuz. Oğlunuzun “Anneciğim, babacığım size söylemek istediğim bir şey var.” demesiyle doğaçlamanız başlar.

Sevim: 40 yaşındasınız. 40 yaşında olan Ahmet Bey’le evlisiniz. 12 yaşında Yusuf adında bir oğlunuz var. Uzun yol seyahatlerinin tehlikeli olduğunu düşünüyorsunuz. Bulunduğunuz şehrin dışına çıkmadınız. Başka şehirlere gezmeye gidenlerin yaptığı bu seyahatin gereksiz olduğunu düşünüyorsunuz. Bu seyahatlerin para israfından başka bir şey olmadığını düşünüyorsunuz.

Başlangıç Noktası: Akşam yemeğini yiyorsunuz. Oğlunuzun “Anneciğim, babacığım size söylemek istediğim bir şey var.” demesiyle doğaçlamanız başlar.

Rol kartlarını alan katılımcılar grup arkadaşlarının rol kartlarını okumaz. Gruptaki katılımcıların hangi karakteri canlandıracağını bilir. Katılımcılar rol kartlarını okur ve gruplar sırayla canlandırmalarını yapar.

2. Etkinlik

Lider katılımcıları 1, 2, 3, 4 diye sayarak dört gruba ayırır. Her gruptan Yusuf'un geziye çıkmak için hazırlık yaptığı andan itibaren neler olduğunu dört donuk imge ile anlatmalarını ister. Beş dakika hazırlanma süresi verir.

Değerlendirme

Lider katılımcıları üç gruba ayırır ve her gruba bir fon karton kâğıdı ve boya kalemleri dağıtır. Katılımcılardan gezdikleri şehrin bir gazetesini veya reklam afişi hazırlamalarını ister ve otuz dakika süre verir. Sürenin sonunda her grup gazetesini okur ve tanıtır.

Beşinci oturumun değerlendirilmesi

Beşinci oturum “Kendisini şahıs ve varlık kadrosunun yerine koyarak olayları, duygu, düşünce ve hayalleri yorumlar. Karşıdakini ikna etmek için düşüncelerini destekler gerekçeler ve kanıtlar sunar. Gezip gördüğü yerin ayırt edici özelliklerinin farkına varır.” kazanımları üzerine kurulmuştur.

Katılımcılar ısınma aşamasında farklı yaş gruplarının duygusuna ve bedensel durumuna büründü. Isınma aşamasından sonra yapılan ara değerlendirmede katılımcıların bazıları duygu ve düşüncelerini şu şekilde ifade etmişlerdir:

“Küçük kardeşlerimizin durumunu fark ettim.”

“Sanki doğmuş, büyümüş, yaşlanmış gibi...”

“Zaman geçtikçe nasıl yürüyeceğimizi gördük.”

“Küçükken kolay yürüyoruz, yaşlandıkça yürümemiz zorlaşıyor.”

“Mesela ben iki yaşındayken az kalsın tır eziyordu beni. O aklıma geldi.”

“Küçükken daha mutlu olduğumu hissettim.”

“Hayat döngüsü...”

“Parka giderken annem ve kardeşim yavaş yürüyor. Annem bana ‘Yavaş yürü, biz senin gibi rahat değiliz.’ der. O aklıma geldi. Bizim yaşlarda daha rahat yürürüz.”

Liderin sorduğu “Canlandırma esnasında karşınızdakini ikna etmek için nelere dikkat ettiniz?” sorusuna bazı katılımcıların cevapları şu şekilde olmuştur:

“Gezi parasını birazcık düşürdük.”

“Babayı ikna etmek kolay oldu.”

“Param olmadığını, maaşımı almadığımı söyleyerek çocuğu ikna etmeye çalıştım.”

“Oralar tehlikeli olduğu için gidemez diye...”

“Ben izin verdim. Ben de çocuğa yardım ettim ve babayı ikna etmeye çalıştık. Babayı ikna etmek için çocuğu ağlatmaması gerektiğini söyledim.”

“Nazik oldum.”

“Gezi yapacağı parayla başka bir şeyler yapabileceğini...”

“Gezmenin ne kadar güzel ve önemli olduğunu anlattım.”

Yapılan son değerlendirmede katılımcıların bazıları duygu ve düşüncelerini şu şekilde ifade etmişlerdir:

“Ben şunu fark ettim: bir kişinin uzak yerlere gittiği halleri ve mutluluğu.”

“Onların yaşadıklarını ve hissettiklerini yaptık.”

“Ben kendimi Yusuf’un yerine koydum. Ben o çocuk olsaydım anne ve babamı geziye gitmem için nasıl ikna ederim diye düşündüm.”

“Okulda düzenlenen gezinin ne olduğunu bilmediğim halde o geziye gitmek istedim. Yaptığımız canlandırmalar bana bunu hissettirdi.”

“En son donarak yaptığımız etkinlikte Yusuf geziye gidiyordu. Bu beni çok sevindirdi.”

“Donarak sanki Yusuf geziye gidip gelmiş gibi yaptık. Güzeldi ve eğlenceliydi.”

Katılımcılardan alınan dönütler incelendiğinde bu oturumun amaçlarına ulaştığını söylenebilir.

Altıncı Oturum

Konu: Sizi çok etkileyen, unutamadığınız bir anınızı anlatınız.

Süre: 40+40 dakika

Grup: 6. sınıf

Yöntem: Yaratıcı Drama

Teknikler: doğaçlama, rol oynama, donuk imge, geriye dönüş, manşet, rol içinde yazma

Araç Gereçler: boyama kalemleri, fon karton kağıtlar

Kazanımlar:

1. Yapacaklarını aşamalı olarak sıralar.
2. Kendini en çok etkileyen anısını belirler.
3. Birden fazla olay veya durumdan yeni bir olay veya durum ortaya çıkarır.
4. Unutamadığı bir anısını arkadaşlarıyla paylaşır.

Isınma / Hazırlık

1. Etkinlik

Öğretmen öğrencilere şu yönergeyi verir: “Bir zaman makinemiz var. Bu zaman makinesiyle zamanda yolculuk edebiliyoruz. Zaman makinesiyle zamanda yolculuk ederken seçtiğimiz anların fotoğrafını çekmek için fotoğraf makinemizi boynumuza astık. Zaman makinesiyle bir yıl öncesine kadar bir zaman yolculuğuna çıkıyoruz. Buradaki en komik anlarımızın fotoğraflarını çekiyoruz.” Öğrenciler o anların fotoğrafını çeker/çeker gibi yapar. Lider “Daha eskilere gidebilmek için zaman makinemizi biraz daha geliştiriyoruz.” der. Katılımcılar zaman makinelerini geliştirir. Lider “Zaman makinemize yaptığımız eklemeler ve geliştirmeler sayesinde bir yıl daha gidiyoruz. Bu yıl içerisindeki en komik anların fotoğrafını çekiyoruz.” der. Daha sonra lider “Zaman makinemizin bizi istediğimiz kadar geçmişe götüremediğini fark ettik. Eksikliklerinin neler olduğuna bakıyoruz. Makinenin eksikliğini gördük. Makinemizin eksikliğini giderdik ve makinemizi geliştirdik. Şimdi zaman makinemizi kullanarak hayatımızın istediğimiz bir anına gidebiliyoruz. Hayatımızda bizi en çok etkileyen bir ana gidiyoruz.” der. Lider burada katılımcıların yaşından dolayı etkilenecekleri üzücü olayları seçmemeleri gerektiğini dile

getirir. Lider “Şimdi bu anımızın fotoğraflarını çekiyoruz.” der. Katılımcılar o anların fotoğraflarını çeker.

Şekil 17. Altıncı oturum ısınma aşaması 1. etkinlik

2. Etkinlik

Öğretmen “Şimdi fotoğraflarımızı düzenlediğimiz stüdyomuzdayız. Anılarımızın çektiğimiz fotoğraflarını düzenliyoruz.” yönergesini verir. Öğrenciler fotoğrafları düzenler. “Şimdi de bu fotoğraflardan, bu anılarımızdan en komik olanını seçiyoruz.”

Şekil 18. Altıncı oturum ısınma aşaması 2. etkinlik

Canlandırma

1. Etkinlik

Öğrenciler dörderli gruplara ayrılır. Grup üyeleri kendi yaşantılarından seçtikleri komik anları birbirleriyle paylaşır. Paylaşılan bu dört anı birleştirilerek yeni bir anı oluşturulur ve bu anı grup üyeleri tarafından canlandırılır.

2. Etkinlik

Yaşamınızdan yola çıkılarak bir film çekilecek. Bu filmde mutlaka olmalı dediğiniz hangi anınızın yer almasını isterdiniz?

Canlandırmada bu film çekilir. (Film canlandırılır.)

(Grubun özelliklerine göre 2. veya 3. Etkinlikten biri tercih edilebilir.)

Şekil 19. Altıncı oturum canlandırma aşaması

Değerlendirme

1. Etkinlik

Gruplardan izledikleri canlandırmalardan yola çıkarak bir gazete haberi yapmaları istenir.

Şekil 20. Altıncı oturum değerlendirme aşaması 1. etkinlik

Şekil 21. Altıncı oturum değerlendirme aşaması 1. Etkinlik

2. Etkinlik

Lider aşağıdaki soruları katılımcılara sorarak bu oturumun değerlendirmesini yapmalarını ister.

Anılarınızı seçerken neye dikkat ettiniz?

Anılarınızı arkadaşlarınıza anlatmak size ne hissettirdi?

Anıları birleştirirken nelere dikkat ettiniz?

Kurguladığınız yeni anıyı canlandırırken ne hissettiniz?

Kurguladığınız yeni anıyı canlandırırken nelere dikkat ettiniz?

Altıncı Oturumun Değerlendirmesi

Altıncı oturum “Kendini en çok etkileyen anısını belirler. Unutamadığı bir anısını arkadaşlarıyla paylaşır.” Kazanımları üzerine kurulmuştur.

Katılımcılar, ısınma aşamasında bir zaman makinesi kullanıyormuş gibi anılarını gezme fırsatı buldu. Bu sayede birçok anılarını hatırlama imkânı buldular. Belirledikleri anılardan birini seçmek için stüdyo ortamındaymış gibi davrandılar. Bu sayede anılarını daha derinlemesine hatırlama ve karşılaştırma imkânı buldular.

Oturumun canlandırma aşamasında katılımcılar belirledikleri anılarını grup arkadaşlarıyla paylaştılar. Böylece katılımcılar hem “Kendini en çok etkileyen anısını belirler.” Kazanımını hem de “Unutamadığı bir anısını arkadaşlarıyla paylaşır.” kazanımına yönelik uygulama yapmış ve bu becerilerini geliştirmiş oldular.

Değerlendirme aşamasında liderin yönelttiği sorulara yönelik katılımcıların bazı cevapları şu şekildedir:

“Anımı seçerken şuna dikkat ettim: O anı yaşarken arkadaşlarım ve ben hem çok korkmuştuk hem de çok eğlenmiştik.”

“Bisikletten düşme anımı seçtim çünkü hastanede yatmıştım ve bisiklet sürmem hala yasak.”

“Bizi köpek kovalamıştı o anı unutmuyorum. O yüzden onu seçtim.”

“Arkadaşlarıma daha önce de anlatmıştım.”

“Arkadaşlarım biliyordu ama bu şekilde farklı oldu.”

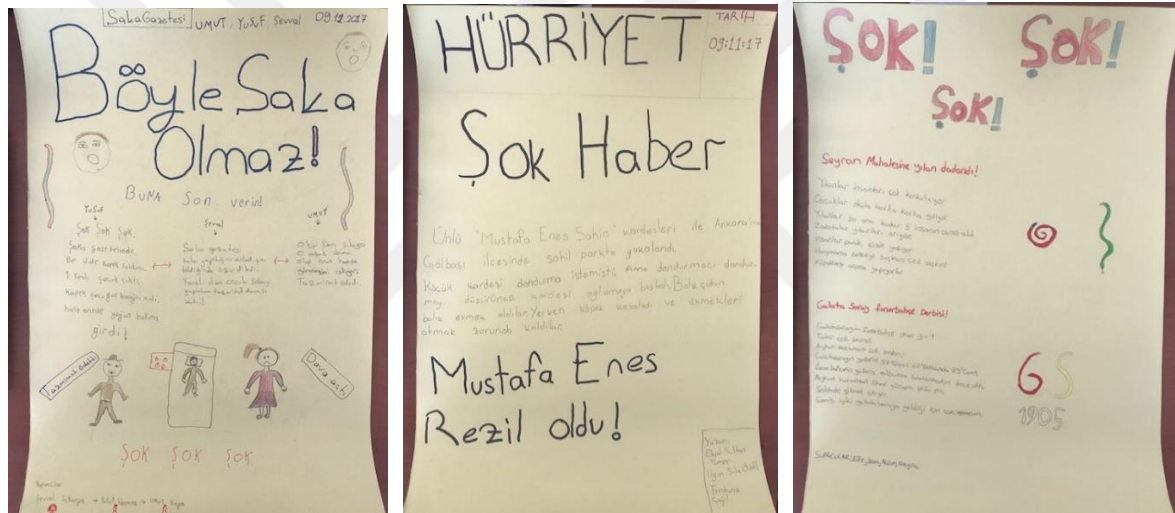
“Arkadaşlarıma anlatırken sanki o anı tekrar yaşadım. O zaman ne kadar eğlendiysem şimdi de o kadar eğlendim. Arkadaşlarım da benimle eğlenmiş oldu. Çünkü ben de onların anılarını dinlerken eğlendim.”

“Anılarımızı birleştirirken hepimizin anısından biraz biraz koyduk.”

“Anılarımızı birleştirirken ortak noktalarına dikkat ettik.”

“Anılarımızı birleştirirken canlandırmasını yapabilecek şekilde olmasına dikkat ettik.”

Bu uygulama ile öğrencilerin “Birden fazla olay veya durumdan yeni bir olay veya durum ortaya çıkarır.” kazanımına yönelik uygulamaları başarıyla yaptıkları görülmektedir.

Şekil 22. Altıncı oturum değerlendirme aşamasında hazırlanan gazete haberleri

Yedinci Oturum

Konu: Kendini diğer gezegenlere götürebilen bir uzay gemisine sahip olduğunu hayal ederek bu uzay gemisiyle yaşadıklarını anlatma

Süre: 40+40 dakika

Grup: 6. sınıf

Yöntem: Yaratıcı Drama

Teknikler: Doğaçlama, rol oynama, eş zamanlı doğaçlama, müzikle drama, manşet.

Araç Gereçler: Kâğıt, boyama kalemleri

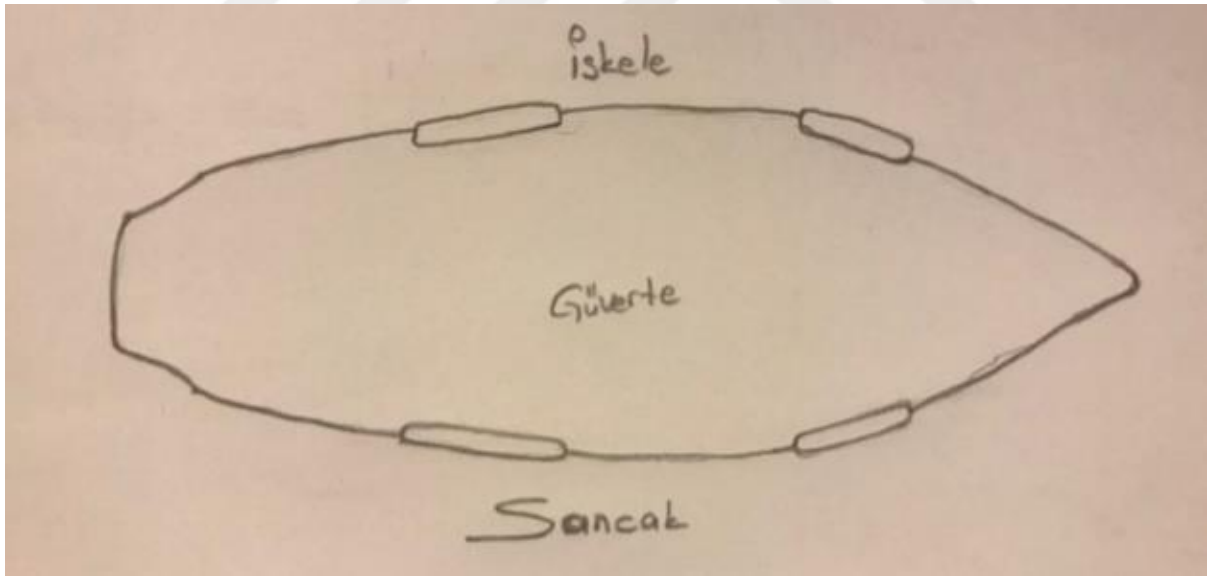
Kazanımlar:

1. Konuşmasında uygun hitap ifadeleri ve nezaket sözcükleri kullanır.
2. Konuşmasını gerekçelere dayandırır.
3. Anlatımında betimlemelerden yararlanır.

Isınma / Hazırlık

1. Etkinlik

Gemi (İskele- Sancak- Güverte Oyunu) oyunu oynanır. Lider “Uzay gemisindeyiz ve geminin hareketlerine ve uzaydaki hava dalgalarına göre geminin belirli yerlerinde olmalıyız. Söylenen yerde olmayan kişi yanar.” der. Mekânın üç noktası belirlenir. Bu üç noktadan biri iskele, biri sancak, biri güverte olur. Katılımcılar liderin adını söylediği noktada olur. Liderin söylediği noktada olmayan katılımcı yanar. Tek kişi kalana kadar etkinlik devam ettirilir. Etkinlik erken biterse tekrar yapılabilir.

Şekil 23. Yedinci oturum ısınma aşaması 1. etkinlik gemi çizelgesi

Şekil 24. Yedinci oturum ısınma aşaması 1. etkinlik

2. Etkinlik

Gazete kapmaca etkinliği yapılır. Tam parça gazete sayfaları yere serilir. Müzik açılır ve katılımcılar müziğe uygun devinim hareketleri yapar. Müzik durduğunda gazetenin üstünde olmayan katılımcılar ilk turda oyun dışına çıkmaz. İkinci turda oyun dışına çıkar. Sonrasında gazete sayfaları ikiye katlanarak oyuna devam edilir. Oyun son bir kişi kalana kadar devam ettirilir.

3. Etkinlik

Lider katılımcılara müzik eşliğinde, parmak uçları üzerinde mekânı eşit şekilde kullanarak yürümelerini söyler. Güçlü bir şekilde yürünür ve müzik kesildiğinde durulur. Katılımcılar kendilerine bir alan belirler ve alanlarını koruyarak yürürler. Katılımcılar birbirlerinin alanına girdiğinde “Benim!” diye bağırlır. Ardından yürüyüşe devam edilir ve kişisel alanlar bedensel tepkiler verilerek korunur.

Şekil 25. Yedinci oturum ısınma aşaması 3. etkinlik

Ara Değerlendirme

Yaptığımız etkinlikler sırasında ne düşündünüz, ne hissettiniz?

Canlandırma

1. Etkinlik

Katılımcılar 1, 2 şeklinde sayarak ikili grup olur. Sırayla birbirlerini fantastik bir mekânda dolaştırırlar. Dolaştırılanın gözleri kapalı olur. Dolaştıran ise mekânı betimleyerek anlatır. Burada fonda müzik verilir.

2. Etkinlik

Katılımcılar üç grup olur. Her grup kendine bir gezegen oluşturur. Her bir kişi bu gezegenin belli rollerini üstlenir. Her bir grup sırayla başka bir grubun gezegenine gider ve gezdirilir. Her gezegene girişin bir kuralı vardır. O kural yerine getirilmeden girilemez. Kural yerine getirildikten sonra girilir ve gezegen gezdirilir. Tüm grupların canlandırmaları izlenir.

Şekil 26. Yedinci oturum canlandırma aşaması 2. etkinlik

Değerlendirme

1. Etkinlik

Her grup kendi gezegeniyle ilgili bir afiş yapar.

Her grup kendi gezegeniyle ilgili bir slogan, bir resim veya tanıtım afişi hazırlar.

2. Etkinlik

Canlandırmalar sırasında neler hissettiniz?

Canlandırma sırasında gözleriniz açıkken ve gözleriniz kapalıyken neler hissettiniz?

Farklılıkları nelerdi?

Gezegene giriş için kuralları belirlerken nelere dikkat ettiniz?

Diğer gezegenden gezegene gelenlere hitap ederken nelere dikkat ettiniz?

Diğer gezegenlere gitmeye giderken nasıl karşılandınız?

Diğer gezegenlere gitmeye giderken koydukları kuralların sebeplerini söylediler mi?

Yedinci Oturumun Değerlendirilmesi

Yedinci oturum “Konuşmasında uygun hitap ifadeleri ve nezaket sözcükleri kullanır. Konuşmasını gerekçelere dayandırır. Anlatımında betimlemelerden yararlanır.” kazanımları üzerine kurulmuştur.

Katılımcılara ara değerlendirmede, “İskele-Sancak-Güverte Oyunu”nda geminin içinde gidip geliyormuş gibi hissettiklerini paylaştılar.

Değerlendirme aşamasında lider tarafında katılımcılara yöneltilen sorulara verilen cevapların bazıları şunlardır:

“Birinci canlandırmada gözüm açıkken çok rahattım. Arkadaşımı istediğim yere götürüyordum. Gözüm kapalıyken o beni istediği yere götürüyordu.”

“Gözlerim kapalıyken arkadaşımın anlattıkları çok değişik geldi, çok merak ettim. Oraları görmek isterdim.”

“Gözüm kapalıyken önce endişelendim ama bir sorun yaşamadığım için ve arkadaşımın anlattıkları güzel olduğu için rahatladım.”

“Gezegeneğimizin kurallarını belirlerken ortak karar aldık.”

“Kuralları koyarken farklı kurallar olsun, dedik”

“Gezegeneğimize geldiklerinde önce nöbetçiyle karşılaştılar. Nöbetçimiz onlara zarar vermedi ama kuralları yerine getirmeden de içeri almadı.”

“Diğer gezegenlere gittiğimizde öncelikle kurallarını bize söylediler. Biz de yaptık.”

“Kuralların sebeplerini söylediler ama bazıları bana mantıklı geldi ama bazıları mantıklı gelmedi.”

“Evet, gittiğimiz gruplar kuralların sebeplerini söylediler.”

Alınan dönütlere göre uygulamanın amacına ulaştığı söylenebilir.

Sekizinci Oturum

Konu: “Anne, şişe, kedi, balık, yapraklar, çocuk” sözcüklerini kullanarak bir öykü (hikâye) yazma

Süre: 40+40 dakika

Grup: 6. sınıf

Yöntem: Yaratıcı Drama

Teknikler: Doğaçlama, rol oynama, rol içinde yazma, katılımcı liderlik

Araç Gereçler: Kâğıt, kalem, tahta kalemi, sepet veya benzeri eşya

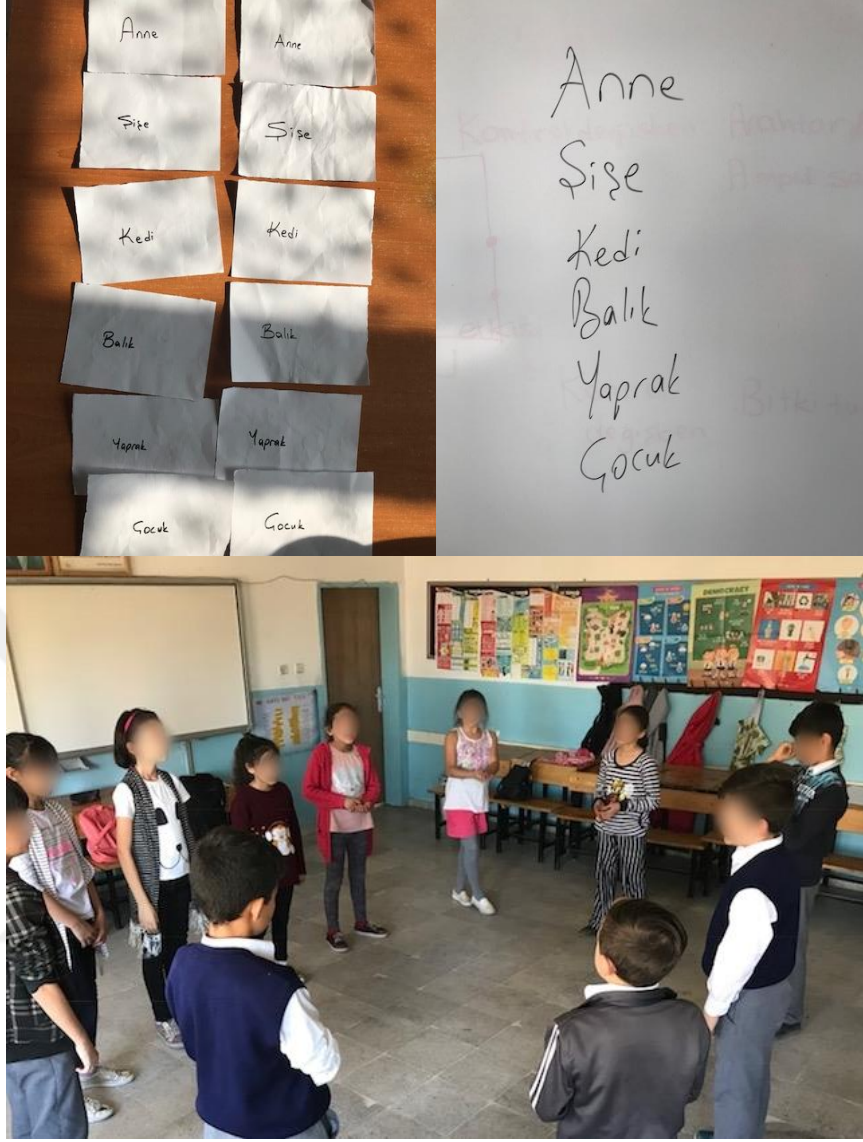
Kazanımlar:

1. Verilen kavramlardan hareketle öykü oluşturur.
2. İzlediklerindeki anahtar kelimeleri fark eder.
3. İzlediklerine ilişkin karşılaştırmalar yapar.
4. Kendisini şahıs ve varlık kadrosunun yerine koyarak olayları, duygu, düşünce ve hayalleri yorumlar.
5. İpuçlarından hareketle dinlediklerine/izlediklerine yönelik tahminlerde bulunur.
6. Olayları ve bilgileri sıraya koyarak anlatır.

Isınma / Hazırlık

1. Etkinlik

Katılımcılar çember olur. Lider önceden hazırlamış olduğu, “anne, şişe, kedi, balık, yapraklar, çocuk” kelimelerinin yazılı olduğu küçük kağıtları katılımcılara rastgele dağıtır. Katılımcıların sayısı çift ise lider de etkinliğe katılır. Liderin katıldığı etkinliğin başlangıcında lider ebe olabilir. Ebe olmak için gönüllü katılımcı varsa başlangıçta katılımcılardan biri de ebe olabilir. Ebede küçük kağıtlara yazılmış kelime olmaz. Ebe çemberin ortasında durur. Her bir katılımcı bir kelime alır. Ebeye kolaylık olması için ve kelimelerin akla gelmesi için lider bu kelimeleri tahtaya yazar. Ebe “anne” dediğinde anne sözcüğünün yazılı olduğu kâğıdı alan katılımcılar yer değiştirir. Ebe hangi kelimeyi söylerse o kelimenin yazılı olduğu kâğıdı alan katılımcılar yer değiştirir. Ebe “şişe, balık, çocuk” derse bu üç kelimedenden birini almış olan bütün katılımcılar yer değiştirir. Ebe hangi sözcük veya sözcükleri söylerse o sözcüklerin yazılı olduğu kağıtları alan katılımcılar yer değiştirir. Ebe “kelime sepeti” derse tüm katılımcılar yer değiştirir. Katılımcılar yer değiştirirken ebe yer kapmaya çalışır. Ebe, yer kaparsa ebelikten kurtulur. Yer değiştirirken yer bulamayan veya aldığı kelime söylendiği halde yer değiştirmeyen katılımcı ebe olur. Ebe değiştiğinde, ebe olan katılımcı kağıdını ebelikten kurtulan katılımcıya verir ve ebelikten kurtulan katılımcı etkinliğe bu kelimeyle katılmaya devam eder. Etkinlik, liderin yeterli gördüğü süre kadar devam eder.

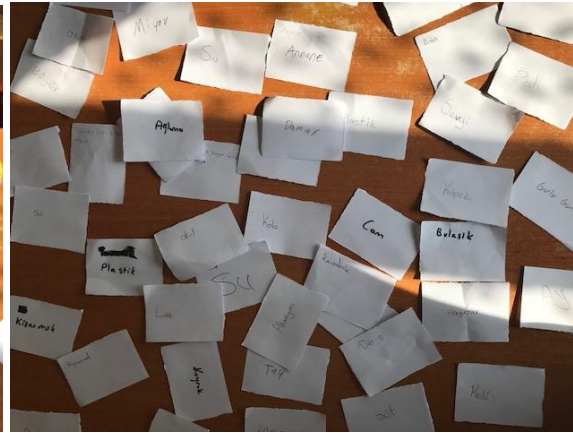

Şekil 27. Sekizinci oturum ısınma aşaması 1. etkinlik

Canlandırma

1. Etkinlik

Lider katılımcılara küçük kağıtlar dağıtır. Lider “Anne kelimesinin size çağrıştırdığı bir kelime yazınız.” der. Katılımcılar anne kelimesinin çağrıştırdığı kelimeyi küçük kâğıda yazar. Bu küçük kağıtlar bir sepette veya benzeri bir eşyada toplanır. Kağıdını sepete koyan katılımcı liderden boş bir küçük kâğıt alır. Bu etkinlik “şişe, kedi, balık, yapraklar ve çocuk” kelimeleri için de yapılır. Bu kelimelerin çağrıştırdıkları kelimelerin yazılı olduğu kağıtların hepsi sepette toplanır. Katılımcılar çember olur. 1, 2, 3 şeklinde sayarak

2. Etkinlik

99

Şekil 29. Sekizinci oturum canlandırma aşaması 2. etkinlik

3. Etkinlik

Çiftler kâğıtlarını çemberin ortasındaki nesnelerin yanına bırakır. Bir katılımcı kendi kâğıdını yerden alır ve eşinin kâğıda yazdığı kelime ya da cümleden yararlanarak doğaçlamaya başlar eşi de doğaçlamaya katılır. (Eşlerden biri sadece kendi yazdığını bilerek doğaçlamaya katılır.) Doğaçlamaların ardından kâğıtların her iki tarafındaki kelimeler ya da cümleler okunur.

Değerlendirme

Etkinlikler sırasında neler düşündünüz, neler hissettiniz?

Kelimelerden yola çıkarak canlandırma yaparken nelere dikkat ettiniz?

Etkinlikler sırasında sizin bakış açınız ile arkadaşlarınızın bakış açılarındaki farklılıklar var mıydı?

Sekizinci Oturumun Değerlendirilmesi

Sekizinci oturum “Verilen kavramlardan hareketle öykü oluşturur. İzlediklerindeki anahtar kelimeleri fark eder. İzlediklerine ilişkin karşılaştırmalar yapar. Olayları ve bilgileri sıraya koyarak anlatır.” kazanımları üzerine kurulmuştur.

Isınma aşamasından sonra yapılan ara değerlendirmede katılımcılar etkinlikle ilgili duygu ve düşüncelerini paylaşmışlardır. Katılımcıların paylaşımlarından bazıları şu şekilde olmuştur:

“Otobüste, otobüs durağında yer kapıyormuş gibi hissettim.”

“İnsanların zekasını geliştiren bir oyun.”

“Böyle, zihnimizi zorlayan oyunları severim.”

Liderin canlandırma aşamasında katılımcılara söylediği altı kelimenin (anne, şişe, kedi, balık, yapraklar, çocuk) çağrıştırdıkları kelimeleri yazmalarını istemesi üzerine katılımcıları yazdıkları yetmiş iki kelimeden altı tanesinin aynı altmış altı tanesinin ise farklı olduğu görülmüştür. Bu durum katılımcıların farklı bakış açılarına sahip olduğunu göstermektedir. Ayrıca anahtar sözcüklerin çerçevesinde öyküyü ve canlandırmaları zenginleştirecek kelime zenginliğini oluşturdukları görülmüştür.

Katılımcıların değerlendirme aşamasında liderin sorduğu “Kelimelerden yola çıkarak canlandırma yaparken nelere dikkat ettiniz?” sorusuna yönelik verdikleri cevapların bazıları şu şekildedir:

“Seçtiğimiz kelimeleri canlandırmaya, kelimelerin anlamlarına ve içeriklerine...”

“Birbiriyle uyumlu olmasına dikkat ettik.”

“Bazıları birbirleriyle uyumluydu, bazıları uyumlu değildi. Bunları gruplandırıp, sıralayıp canlandırdık.”

“Nasıl birleştirebiliriz, hikâye kurabiliriz diye düşündük.”

Katılımcıların değerlendirme aşamasında liderin sorduğu “Etkinlikler sırasında sizin bakış açınız ile arkadaşlarınızın bakış açılarında farklılıklar var mıydı?” sorusuna yönelik verdikleri cevapların bazıları şu şekildedir:

“Bizde aile, onlarda iki kişinin yaşadıkları vardı.”

“Biri aileyi ele aldı, biri doktorun başından geçenler, bir diğeri de başka aile...”

“Her grup farklı olaylar canlandırdı.”

“Herkes verdiğiniz kelimelerden yola çıkarak farklı kelimeler yazmıştı kağıtlara.”

“Kağıtlara yazdıklarımızın bazıları aynıydı ama çoğu farklıydı.”

“Bazı kelimeler söylediniz ama herkes başka şeyler yazdı ve başka olaylar canlandırdı.”

“Ortaya koyduğunuz nesneler aynıydı ama biz farklı şekillerde hayal ettik.”

Değerlendirme aşamasında liderin katılımcılardan oturumla ilgili duygu ve düşüncelerini paylaşmalarını istemesi üzerine katılımcıların cevaplarından bazıları şu şekilde olmuştur:

“Faydalı oldu çünkü insan kafasından beş dakikada öykü oluşturamaz.”

“Kelimelerden yola çıkarak canlandırma yaptık.”

“Karışık kelimelerle bir şeyler oluşturmak...”

“Kâğıda yazdıklarımızı arkadaşım aldığı için o daha rahat olmuştur. Çünkü o nasıl başlarsa ben ona göre devam etmeliydim. Ona göre hareket etmek zorunda kaldım ama sonra bende rahatladım. Onun dediklerini devam ettirebildim.”

Katılımcılar verilen kelimelerden hareketle öykü oluşturup canlandırmıştır. Katılımcılar canlandırmalardan sonra canlandırmalardaki anahtar kelimelerin neler olduğunu tahmin etti ve canlandırmayı yapan katılımcılar anahtar kelimeleri paylaştı. Katılımcılar canlandırmalara ilişkin bakış açılarına yönelik karşılaştırmalar yaptı. Katılımcılar kelimelerden yola çıkarak kurguladıkları olayları sıraya koyarak canlandırdı. Uygulamalar, yazılan kelimeler ve katılımcıların yaptığı yorumlar incelendiğinde oturumun hedeflenen kazanımlara ulaştığı söylenebilir.

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırma boyunca elde edilen nicel ve nitel verilerden hareketle oluşturulan yorumlara yönelik sonuçlara ve bu sonuçlara yönelik önerilere yer verilmiştir.

Sonuç

Yaratıcı drama yönteminin uygulandığı deney grubu ile geleneksel yöntemlerin uygulandığı kontrol grubunun ön test kelime hazineleri arasında kontrol grubu lehine toplam kelime kullanımında 4, toplam kelime içerisinde farklı kelime kullanımında 1, toplam kelime içerisinde öğrenci başına düşen toplam kelime kullanımında 1 kelime fark olduğu; öğrenci başına düşen toplam kelime içerisinde öğrenci başına düşen farklı kelime ortalamasında ise fark olmadığı sonucuna varılmıştır. Bu farklar sayısal olarak anlamlı düzeyde farklar değildir. Bu verilerden hareketle yaratıcı drama yönteminin uygulandığı deney grubu ile geleneksel yöntemlerin uygulandığı kontrol grubunun ön test kelime hazineleri arasında anlamlı bir fark olmadığı sonucuna varılmıştır. Bu sonuç araştırma başlangıcında deney ve kontrol grubu öğrencilerinin birbirlerine denk olduğunu gösterir.

Yaratıcı drama yönteminin uygulandığı deney grubunun ön test ve son test kelime hazineleri arasında son test lehine toplam kelime kullanımında 732, toplam kelime içerisinde farklı kelime kullanımında 197, toplam kelime içerisinde öğrenci başına düşen toplam kelime kullanımında 61, öğrenci başına düşen toplam kelime içerisinde öğrenci

başına düşen farklı kelime ortalamasında 17 kelime fark olduğu sonucuna varılmıştır. Bu farklar yaratıcı drama yönteminin uygulandığı öğrencilerin kullandığı kelime sayılarındaki artışın sayısal olarak anlamlı düzeyde bir artış olduğunu göstermektedir. Böylece yaratıcı drama yönteminin uygulandığı deney grubunun ön test ve son test kelime hazineleri arasında son test lehine anlamlı bir fark olduğu sonucuna varılmıştır. Bu sonuç yaratıcı drama yönteminin öğrencilerin kelime hazinesini geliştirmede etkili sonuçlar verdiğini gösterir.

Geleneksel yöntemlerin uygulandığı kontrol grubunun ön test ve son test kelime hazineleri arasında son test lehine toplam kelime kullanımında 89, toplam kelime içerisinde farklı kelime kullanımında 37, toplam kelime içerisinde öğrenci başına düşen toplam kelime kullanımında 7, öğrenci başına düşen toplam kelime içerisinde öğrenci başına düşen farklı kelime ortalamasında 3 kelime fark olduğu sonucuna varılmıştır. Bu sonuç geleneksel yöntemlerin öğrencilerin kullandığı kelime sayısının artışında etkili olduğunu ancak bu artışın sayısal olarak anlamlı düzeyde bir fark olmadığını gösterir.

Yaratıcı drama yönteminin uygulandığı deney grubu ile geleneksel yöntemlerin uygulandığı kontrol grubunun son test kelime hazineleri arasında deney grubu lehine toplam kelime kullanımında 639, toplam kelime içerisinde farklı kelime kullanımında 159, toplam kelime içerisinde öğrenci başına düşen toplam kelime kullanımında 53, öğrenci başına düşen toplam kelime içerisinde öğrenci başına düşen farklı kelime ortalamasında 14 kelime fark olduğu sonucuna varılmıştır. Bu sonuç yaratıcı drama yönteminin uygulandığı deney grubu ile geleneksel yöntemlerin uygulandığı kontrol grubunun son test kelime hazineleri arasında sayısal olarak anlamlı düzeyde bir fark olduğunu gösterir. Böylece yaratıcı drama yönteminin uygulandığı deney grubu ile geleneksel yöntemlerin uygulandığı kontrol grubunun son test kelime hazineleri arasında yaratıcı drama yönteminin uygulandığı deney grubu lehine anlamlı bir fark olduğu sonucuna varılmıştır. Bu sonuç öğrencilerin kelime hazinelerinin geliştirilmesinde yaratıcı drama yönteminin geleneksel yöntemlerden daha etkili olduğunu gösterir.

Yaratıcı drama yönteminin uygulandığı deney grubu ile geleneksel yöntemlerin uygulandığı kontrol grubunun ön test-son test kelime hazineleri verilerinden toplam kelime kullanımında deney grubunda %55,878, kontrol grubunda %6,773 oranında; toplam kelime içerisinde farklı kelime kullanımında deney grubunda %47,932, kontrol grubunda %8,981 oranında; toplam kelime içerisinde öğrenci başına düşen toplam kelime kullanımında

deney grubunda %55,963, kontrol grubunda %6,364 oranında ve öğrenci başına düşen toplam kelime içerisinde öğrenci başına düşen farklı kelime ortalamasında deney grubunda %50, kontrol grubunda %8,824 oranında artış olduğu sonucuna varılmıştır. Bu sonuç yaratıcı drama yönteminin uygulandığı deney grubu ile geleneksel yöntemlerin uygulandığı kontrol grubunun ön test-son test kelime hazineleri arasında yaratıcı drama yönteminin uygulandığı deney grubu lehine anlamlı bir fark olduğu göstermektedir. Bu durum öğrencilerin kelime hazinelerinin geliştirilmesinde yaratıcı drama yönteminin geleneksel yöntemlerden daha etkili olduğunu, yaratıcı drama yönteminin öğrencilerin pasif kelime hazinesindeki birçok kelimeyi aktif kelime hazinelerine kazandırdığını gösterir.

Kısacası, yapılan bu araştırmada yaratıcı drama yönteminin öğrencilerin aktif kelime hazinelerini geliştirdiği, yazılı anlatımda kullandıkları toplam kelime sayısını ve kullandıkları toplam kelime içerisinde farklı kelime sayısını anlamlı düzeyde artırdığı; geleneksel yöntemlerin ise öğrencilerin yazılı anlatımda kullandıkları toplam kelime sayısını ve kullandıkları toplam kelime içerisinde farklı kelime sayısını artırdığı ancak bu artışın sayısal olarak anlamlı düzeyde olmadığı sonucuna varılmıştır. Böylece öğrencilerin kelime hazinelerini, özellikle aktif kelime hazinelerini, geliştirmede yaratıcı drama yönteminin diğer yöntemlerden daha etkili olduğu sonucuna varılmıştır.

İlköğretim ikinci kademe 6. sınıf öğrencilerinin etkinlikler sonrasındaki görüşlerinden hareketle yaratıcı dramanın; öğrencilerin sürece isteyerek daha etkin katılmalarını, kendi özelliklerinin farkına varmalarını, grup arkadaşlarını daha iyi tanımalarını, farklı duyguları yaşamalarını, empati kurmalarını, düşüncelerini gerekçelere dayandırmalarını, ilgilerinin farkına varmalarını, dikkatlerinin artmasını, çevrelerindeki güzelliklerin farkına varmalarını, bir olayı veya durumu nasıl sunmaları gerektiğini edinmelerini sağladığı; farklı türlerde yazma becerilerini, hayal güçlerini, izlediklerini değerlendirme becerisini, karar verme becerilerini, analiz etme ve sentezleme becerilerini geliştirdiği sonucuna varılmıştır.

Araştırmada öğrencilerin kullandığı kelimelerin sıklıkları belirlenmiştir. Yapılacak araştırmalarda öğrencilerin kelime sıklıklarından faydalanılabilmesi için kelimeler ve kullanım sıklıkları sunulmuştur.

Öneriler

Araştırmada elde edilen sonuçlar doğrultusunda şu öneriler geliştirilmiştir:

1. Türkçe Öğretim Programı'nda öğrencilerin kelime hazinelerinin geliştirilmesiyle ilgili kazanımlara daha geniş yer verilmelidir.
2. Türkçe dersinde öğrencilerin kelime hazinelerinin geliştirilmesiyle ilgili uygulamalara daha geniş yer verilmelidir.
3. Türkçe eğitiminde yaratıcı drama yönteminin kullanıldığı uygulamalara daha geniş yer verilmelidir.
4. Türkçe dersinde yaratıcı drama yönteminin öğrencilerin kelime hazinelerini geliştirmedeki etkilerini daha iyi gözlemleyebilmek için farklı sınıf düzeylerinde çalışmalar yapılabilir.
5. Sınıf ortamının yaratıcı drama yönteminin kullanıldığı etkinliklerine uygun hale getirilmesi zaman kaybına neden olduğu ve sınıf ortamının yapılacak bazı etkinliklere uygun olmadığı için okullarda yaratıcı drama yönteminin rahatlıkla kullanılacağı uygun ortamlar sağlanmalıdır.
6. Kelime hazinesi geliştirme çalışmalarında kelimeler öğrencilere günlük hayatında kullanabileceği şekilde öğretilmelidir.
7. Öğrenciler için hazırlanan kitaplarda kelime hazinesi ile ilgili elde edilen veriler ve öğrencilerin kelime sıklıkları kullanılabilir.

KAYNAKLAR

- Adıgüzel, H. Ö. (1993). *Oyun ve yaratıcı drama ilişkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Adıgüzel, H.Ö. (2006). Yaratıcı drama kavramı, bileşenleri ve aşamaları, *Yaratıcı Drama Dergisi*, 1(1), 17-29.
- Adıgüzel, Ö. (2014). *Eğitimde yaratıcı drama*. Ankara: Pegem.
- Ahioğlu, E. N. (1999). *Sembolik oyunun dört yaş çocuklarının dil kazanımına etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Aksan, D. (2006). *Dil, şu büyüdü düzen*. Ankara: Bilgi.
- Aktaş Arnas, Y., Cömertpay, B. & Sofu, H. (2007). Altı yaş grubu çocukların dil kullanımına yaratıcı dramanın etkisi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 1(3-4), 7-26.
- Akyol, H. & Temur, T. (2007). Kelime hazinesinin geliştirilmesi. A. Kırkkılıç & H. Akyol (Ed.), *İlköğretimde Türkçe öğretimi* (s. 195–232). Ankara: Pegem.
- Aldağ, E. (2010). *The effects of creative drama on enhancement of motivation in language learning (Yaratıcı dramanın dil öğreniminde motivasyonu artırma üzerindeki etkisi)*. Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Arıcı, A. (2010). Türkçe öğretiminde kullanılan strateji-yöntem ve teknikler. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7 (1), 299-307.
- Aslan, N. (2009). *Eğitimde drama. Türkiye 10. drama liderleri buluşması ve ulusal drama semineri*. Ankara: Oluşum.

- Ay, S. (1997). *Yabancı dil öğretiminde dramanın kullanımı*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Aytaş, G. & Çeçen, M. A. (2010). Ana dili eğitiminde dil bilgisi öğretiminin yeri ve önemi. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 27, 77-89.
- Aytaş, G. (2008). *Türkçe öğretiminde tematik yaratıcı drama etkinlik ve uygulamaları*. Ankara: Akçağ.
- Aytaş, G. (2013). Eğitim ve öğretimde alternatif bir yöntem: yaratıcı drama. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(1), 35-54.
- Banguoğlu, T. (2007). *Türkçenin grameri*. Ankara: TDK.
- Baş, B. (2010). Söz varlığının oluşumu ve gelişiminde çocuk edebiyatının rolü, *Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi*, 28, 137-159.
- Başören, M. T. (2015). *Drama öğretim tekniğinin yabancı dil kelime öğretimine ve öğrencilerin kelime öğrenmeye yönelik tutumlarına etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Bayhan, P. S., Artan İ. (2007). *Çocuk gelişimi ve eğitimi*. İstanbul: Morpa.
- Baykoç Dönmez, N. & Arı, M. (1992). 12-30 aylık Türk çocuklarında dilin kazanılması. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(3), 115-161.
- Biroğlu Şahbaz, B. (2013). *Doğu Anadolu Bölgesi'nden derlenen masalların 7-9 yaş çocuklarının dil gelişimi açısından incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Mersin.
- Budak, Y. (2000). Sözcük öğretimi ve sözlüğün işlevi. *Dil Dergisi*, 92, 19-26.
- Bulut Yılmaz, R. (2010). *An investigation into the effects of creative drama activities on young learners' vocabulary acquisition: A case study (Çocukların kelime ediniminde yaratıcı drama çalışmalarının etkileri üzerine bir araştırma: Bir örnek-olay incelemesi)*. Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.
- Büyüköztürk, S. (2014). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı: istatistik, araştırma deseni, spss uygulamaları ve yorum*. Ankara: Pegem.

- Cömertpay, B. (2006). *Dramanın 5-6 yaş grubu çocuklarının dil edinimine etkisi*, Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Çakır, B. (2008). *Anasınıfı Türkçe dil etkinliklerinde yaratıcı drama yönteminin etkililiği*. Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.
- Çat Şahin, A. (2009). *Okul öncesi eğitim kurumuna devam eden 5-6 yaş grubu çocukların dil gelişimi ile annelerin okuma ilgi ve alışkanlıkları arasındaki ilişkinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Çiçek, A. (2002). 0-6 yaş grubu çocuklarda dil gelişimi. *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(1), 115-124.
- Dağabakan, F. Ö. & Dağabakan, D. (2007). Dil ve çocukta dil gelişim kuramları. *Milli Eğitim Bakanlığı Üç Aylık Eğitim ve Sosyal Bilimler Dergisi*, 174, 155-160.
- Demir C. & Yapıcı M. (2007). Ana dili olarak Türkçenin öğretimi ve sorunları. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(2), 177-192.
- Demir Ö.E. & Küntay A.C. (2013). Dil ve iletişim becerilerinin gelişiminde ana baba etkiler. M. Sayıl ve B. Yağmurlu (Ed.), *Ana babalık: kuram ve araştırma* (s. 295-327).
- Demirci, K. (2015). *Kelime Bilgisi El Kitabı*. Ankara: Anı.
- Demircioğlu, Ş. (2008). *Teaching English vocabulary to young learners via drama (Drama yoluyla çocuklara İngilizce kelime öğretimi)*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Demirel, Ö. (2003). *Öğretme sanatı*, Ankara: Pegem.
- Dibek, E. (2003). *7-11 yaş öğretilebilir zihinsel engelli çocuklarda eğitici dramanın kelime kazanımına etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Dirim, A. (2002). *Okul öncesi eğitiminde yaratıcı drama*. İstanbul: Esin.
- Ediskun, H. (1999). *Türk dilbilgisi*. İstanbul: Remzi.

- Ekiz, D. (2003). *Eğitimde araştırma yöntem ve metotlarına giriş: nitel, nicel ve eleştirel kuram metodolojileri*. Ankara: Anı.
- Erdem, İ. (2013). Konuşma eğitimi esnasında karşılaşılan konuşma bozuklukları ve bunları düzeltme yolları. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (Türkçenin Eğitimi Öğretimi Özel Sayısı)*, 6(11), 415-452.
- Erdoğan, S., Şimşek Bekir, H. & Aras Erdoğan, S. (2005). Ankara'nın alt sosyoekonomik bölgelerinde ana sınıfına devam eden 5 6 yaş çocuklarının dil gelişim düzeylerine bazı faktörlerin etkisinin incelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(1), 231-246.
- Ergin, M. (2007). *Türk Dil Bilgisi*. İstanbul, Bayrak.
- Esen, Mustafa (2008). *IX. sınıf coğrafya dersi konularının (yerkürenin günlük hareketi, iklim, iklim bölgesi, toprak coğrafyası ve jeolojik zamanlar) öğretiminde drama yöntemi ile klasik yöntemlerin karşılaştırılması*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Gencan, T. N., (2007), *Dilbilgisi*, Ankara, Tek Ağaç Eylül.
- Göçen, G. ve Okur, A. (2015). Ortaokula yönelik söz varlığı araştırmalarının incelenmesi: tezler. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 3(1), 64-79.
- Göçer, A. (2009). Türkçe eğitiminde öğrencilerin söz varlığını geliştirme etkinlikleri ve Sözlük kullanımı, *Turkish Studies*, 4(4), 1025-1055.
- Göğüş, B. (1978). *Orta dereceli okullarımızda Türkçe ve yazın öğretimi*. Ankara: Gül.
- Gülsoy, T. (2013). *6. Sınıf öğrencilerinin kelime hazinesini geliştirilmesinde eğitsel oyunların etkisi*. Yüksek lisans tezi, Niğde Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Niğde.
- Gürel, Z., Temizyürek, F. & Şahbaz, N. K. (2007). *Çocuk edebiyatı*, Ankara: Öncü.
- Güven, N. & Bal, S. (2000). *Dil gelişimi ve eğitimi 0-6 yaş dönemindeki çocuklar için destekleyici etkinlikler*. İstanbul: Epsilon.
- Güzel, A. & Barın, E. (2013). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi*. Ankara: Akçağ.
- İnce, H. G. (2006). *Türkçede kelime öğretimi*. Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.

- Kara, Ö. T. (2010). *Dramayla öykü oluşturma yönteminin ilköğretim ikinci kademe Türkçe öğretimine etkisi*, Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Karacan, E. (2000). Bebeklerde ve çocuklarda dil gelişimi, *Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Klinik Psikiyatri Dergisi*, 3, 263–268.
- Karadağ, Ö. (2005). *İlköğretim I. kademe öğrencilerinin kelime hazinesi üzerine bir araştırma*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Karadüz, A. (2009). Dil bilgisi öğretimi. A. Kırkkılıç & H. Akyol (Ed.), *İlköğretimde Türkçe öğretimi* (s. 285-317). Ankara: Pegem.
- Karakuş, İ. (2000). *Türkçe Türk dili ve edebiyatı öğretimi. (öğretmen el kitabı)*. Ankara: Ofset.
- Karamanoğlu, Ş. Ş. (1999). *İngilizce öğretiminde yaratıcı drama uygulamalarının hedef kelime bilgisi ve hatırlamaya etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Karasar, N. (2002). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara, Nobel.
- Karatay, H. (2007). Kelime öğretimi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27(1), 141-153.
- Kazıcı, E. (2008). *İlköğretim ikinci kademe Türkçe derslerinde deyim ve atasözlerinin öğretiminde dramatizasyon yönteminin etkililik düzeyi*. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Keklik, S. (2009). *On bir yaşına kadar çocukta dil edinimi*. Doktora Tezi. Marmara Üniversitesi. İstanbul.
- Keskin, F., Ömeroğlu, E. & Okur, A. (2015). 0-6 Yaş Arasındaki Çocuklara Sözcük Öğretimi ile ilgili Çalışmaların İncelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 3(1), 80-95.
- Kurnaz H. & Çeçen M. A. (2016). Ortaokul öğrencilerinin anlamını bilmediği kelimeler üzerine bir araştırma. *Milli Eğitim*. 2010, 287-301.

- Kurt, E. (2014). *TRT çocuk kanalının 4-6 yaş grubu öğrencilerinin dil gelişimine etkisi hakkında öğrenci, öğretmen ve veli görüşleri*. Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Maden, S. (2010). *İlköğretim 6. sınıf Türkçe dersinde drama yönteminin temel dil becerilerinin kazanımına etkisi (sevgi teması örneği)*, Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Maviş, İ. (2006). Çocukta anlambilgisi gelişimi. S. Topbaş (Ed.), *Dil ve kavram gelişimi* (s. 106-122). Ankara: Kök.
- MEGEP (2013). *Çocuk gelişimi ve eğitimi, dil gelişimi*. Ankara: MEB.
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2006). *İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7, 8. Sınıflar) Öğretim Programı*. Ankara: MEB
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2015). *Türkçe Dersi (1-8. Sınıflar) Öğretim Programı*. Ankara: MEB.
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2017). *Türkçe Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar)*. Ankara: MEB.
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2018). *Türkçe Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar)*. Ankara: MEB.
- Morgan, C. T. (2000). *Psikolojiye Giriş*. (S. Karakaş Çev.). Ankara: Hacettepe Üniversitesi Psikoloji Bölümü.
- Önder, Alev (2012). *Yaşayarak öğrenmek için eğitici drama*. İstanbul: Epsilon.
- Özdemir, E. (1983). Türkçe öğretimi: anadili öğretimi (Dil öğretimi özel sayısı). *Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi*, 47(379-380), 18-30.
- Sağır, M. (2002). *Türkçe dil bilgisi öğretimi*. Ankara: Nobel.
- Sever, S. (2011). *Türkçe öğretimi ve tam öğrenme*. Ankara: Anı.
- Şahin, T. & Yıldırım, S. (1999). *Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme*. Ankara: Anı.
- Temiz, G. (2002). *Okul öncesi eğitimin çocuğun dil gelişimine olan etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

- Terzier, C. (2012). *İlköğretim 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin kelime haznelerini geliştirmede yaratıcı dramının bir öğretim stratejisi olarak kullanılması*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Topbaş, S. (2007). *Dil ve kavram gelişimi*. Ankara: Kök.
- Turhan, H. (2010). *8. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin söz varlığı açısından incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Türk Dil Kurumu. (2009). *Türkçe sözlük*. Ankara: TDK.
- Uluçay, M. (2016). *Etkinlik temelli kelime öğretiminin ortaokul öğrencilerinin söz varlığını geliştirme sürecine etkisi*. Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Uyar, N. (1995). *Anaokuluna devam eden 60-72 aylık çocuklara destekleyici olarak uygulanan eğitimde drama programının çocukların dil gelişimine etkisinin incelenmesi*. Bilim Uzmanlığı Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Uyar, N. (1995). *Anaokuluna devam eden 60-72 aylık çocuklarda destekleyici olarak uygulanan eğitimde drama programının çocukların dil gelişimine etkisinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ünsal, B. (2005). *İlköğretim ikinci kademe (6,7, 8. Sınıflar) Türkçe dersinde drama yönteminin çocukların dil ve anlatım becerilerine katkısı*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Üstündağ, T. (2006). *Günümüz Eğitiminde Dramanın Yeri*. H. Ö. Adıgüzel (Ed.), *Yaratıcı Drama (1985-1998 yazılar)*. Ankara: Naturel.
- Yalçın, A. (2006). *Türkçe öğretim yöntemleri: yeni yaklaşımlar*. Ankara: Akçağ.
- Yangın, B. (2002). *Kuramdan uygulamaya Türkçe öğretimi*. Ankara: Dersal.
- Yapıcı, Ş. (2004). *Çocukta Dil Gelişimi*. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*. <https://www.j-humansciences.com/ojs/index.php/IJHS/article/view/101/100> adresinden 28.04.2018 tarihinde edinilmiştir.

Yavuzer, H. (1995). *Çocuk psikolojisi*. İstanbul: Remzi.

Yavuzer, H. (1998). *Çocuğunuzun ilk 6 yılı*, İstanbul: Remzi.

Yıldız, C., Okur, A. Arı, G. & Yılmaz, Y. (2006). *Kuramdan uygulamaya Türkçe öğretimi*.
Ankara: Pegem.

EKLER

EK 1: Deney Grubu Ön Test Kelime Listesi

Kelime	Sıklık				
		ayak	1	birkaç	1
abla	5	az	4	birlik	1
aç	2	baba	22	bit-	1
aç-	2	bağır-	2	bitir-	1
açık	1	bahçe	1	biz	13
açıl-	2	bak-	6	boğul-	2
ad	5	balık	11	Bonbon	1
ağabey	4	barınak	2	boş	1
ağaç	4	Bartın	3	boy	1
ağla-	1	bas-	1	boyunca	1
aile	5	baş	2	bölge	1
aklına gel-	1	başka	2	bu	5
akvaryum	1	başla-	4	bugün	2
al-	7	bayağı	1	bul-	1
alabil-	2	beden	1	bura	4
alış-	1	beğen-	1	burç	2
alışveriş	1	bekle-	1	büyü-	1
alt	1	belgesel	1	can	1
altı	1	belki	1	can simidi	1
ama	8	ben	37	cevap	1
anı	3	beraber	1	çadır	1
anlat-	1	besle-	1	çağır-	5
anne	25	beş	1	çakmak	1
ara	2	bırak-	2	çalı	1
ara-	5	bil-	2	çalış-	1
araba	4	bile	1	çalışkan	3
arka	1	bin-	5	çare	1
arkadaş	15	bir	52	çek-	3
artık	1	biraz	1	çekirdek	1
aşağı	1	birçok	1	çeşme	1
at-	4	birden	2	çık-	5
Atatürk	1	birdenbire	1	çıkar-	1
ateş	1	birinci	1	çırpı	1

çitle-	1	Engin	Altan	1	gün	12
çocuk	4	Düzyatan			güzel	4
çok	24	erte		1	haber	1
çöp	1	ev		12	haber ver-	2
çünkü	2	ez-		1	hafta	1
da/de	34	fakat		1	hala	1
dağ	1	faul		1	harika	1
daha	5	felaket		1	hasta	1
dahi	1	fırlat-		1	hasta(deli)	1
dakika	1	fobi		1	hadi	1
de-	6	futbol		2	haymana	3
değil	4	gece		4	hayvan	3
deniz	12	gece yarısı		1	hem	2
ders	2	geç-		1	hemen	9
devam et-	2	gel-		19	her	1
dışarı	3	geliş-		1	herkes	1
dikkat	1	gemi		4	heyecan	1
direkt	1	gerek-		1	hırka	1
doğ-	1	geri		2	hiç	3
doğru	1	getir-		6	hobi	1
doktor	1	gez-		6	hoşaf	2
dost	1	gezdir-		1	huy	3
dökül-	1	gibi		4	İlgın Sıla	1
dön-	5	gir-		5	ışık	1
dur-	5	git		41	iç	4
durak	1	giy-		2	iç-	4
duy-	4	gizemli		1	içeri	1
düş-	1	göl		3	için	5
düşün-	1	gör-		7	idare et-	1
Efe	4	görebil-		1	iki	6
eğlen-	1	görün-		1	ikinci	1
ekmek	3	görüş-		1	ile	4
en	2	göster-		1	ileri	1
Enes	1	götür-		4	in-	5

insan	1	kork-	5	nere	1
ise	1	korkunç	1	neyse	1
İstanbul	3	koş-	5	nisan	1
iste-	2	koy-	5	niye	1
itekle-	1	köpek	9	o	11
iyi	3	kulu	2	odun	2
izin	1	Kuluçarşı	2	oğul	1
izle-	1	kur-	2	oku-	1
Japon balığı	1	kuş	3	okul	4
kaç-	2	kuşçu	1	ol-	10
kadar	4	küçük	1	olabil-	1
kahvaltı	4	küs-	2	omuz	1
kal-	8	macera	1	on bir	1
kalakal-	1	maç	1	onlar	1
kalk-	1	mağaza	1	ora	14
kalpli	1	mahalle	1	orman	5
kamera	1	martı	1	ortaokul	1
kamp	4	matematik	1	otobüs	1
kamyon	1	memnun	1	oyna-	8
kanka	1	menemen	1	oyun	3
kap-	1	merak et-	1	oyuncu	1
kara	2	merkez	1	öde-	1
Karadeniz	1	metre	1	öğretmen	3
kedi	10	mevsim	1	öldür-	2
kendi	5	meyve	3	ömür	1
Kerem	2	mı/mi/mu/mü	5	ön	2
kız	2	miyavla-	1	önce	1
ki	5	mont	1	öncelik	1
kimse	2	muhabbet	1	örümcek	1
koç	1	mutlu	1	özellik	2
kolye	1	mutlu ol-	1	özle-	2
komşu	3	nasıl	2	pamuk	2
konuş-	4	Nazım	2	pantolon	1
Konya	3	ne	1	para	1

parmak	1	şanslı	1	var	15
patla-	1	şart	1	var-	2
pencere	1	şaşır-	2	vazgeç-	1
pişir-	1	şehir	1	ve	55
sabah	3	şemsiye	1	ver-	3
sadece	1	şey	5	Veysel	1
Samet	1	şimdi	2	vişne	2
sarıl-	1	şişe	6	vur-	1
seç-	1	şu	2	ya(seslenme)	1
sefer	1	tabi	3	yak-	1
sen	1	tane	5	yakışıklı	1
sene	1	tasma	1	yalan	1
servis	1	taş	2	yan	12
ses	5	tatıl	1	yani	2
sev-	15	tek	1	yap-	9
sevin-	5	telefon	1	yaprak	5
sevinç	1	teşekkür et-	1	Yasin	10
sevinçli	2	tırmıkla-	1	yaş	2
sınıf	2	tişört	1	yaşa-	1
simit	1	toka	1	yat-	1
sinirlen-	2	top	1	yavaş	2
soğuk	3	topla-	1	yaz	1
sok-	1	tuttur-	1	ye-	11
son	3	tuzlu	1	yemek	5
sonbahar	2	unutabil-	2	yer	7
sonra	13	uyan-	2	yılan	2
sor-	1	uyku	2	yine	1
sosyal	1	uyu-	3	yirmi	2
söyle-	5	uç	3	yiyecek	1
su	7	üçüncü	1	yok	5
susa-	2	üniversite	1	yol	3
Suzan Çınar	1	üşü-	3	yola çık-	1
süpür-	1	üzgün	1	yorgun	1
sürü	3	üzül-	2	yukarı	1

yurt	2
Yusuf	8
yüz-	1
yüz(sebep)	1
zaman	3
zincir	2
ziyaret et-	1
zor	1

EK 2: Kontrol Grubu Ön Test Kelime Listesi

Kelime	Sıklık				
		avlan-	2	bu	3
abart-	1	avokado	1	bul-	4
acık-	1	aynı	1	bulabil-	1
aç	3	ayrıl-	2	bulun-	3
açıl-	2	az	1	bura	5
açlık	1	baba	4	bütün	2
ad	3	bağır-	1	büyük	1
adam	2	bağlı	1	canavar	1
ağaç	3	bahçe	1	cevap	1
ait	1	bakabil-	1	Cumhuriyet	1
akşam	7	balık	3	Meydanı	
al-	10	barın-	1	çağır-	1
ama	11	baş	2	çalış-	1
Amazon	1	başla-	10	çarpış-	1
amca	8	baygın	1	çek-	1
ananas	1	baykuş	1	çık-	8
ana yol	1	bazı	1	çilek	1
andır-	1	ben	48	çocuk	5
anı	2	benze-	1	çok	23
Ankara	3	besle-	1	da/de	25
anla-	1	beslen-	1	daha	3
anne	21	bırak-	1	dal-	1
anneanne	2	bin-	8	davet edil-	1
Anos	3	bir	63	dayı	1
ara	2	biraz	3	de-	2
araba	5	birden	4	dede	23
arkadaş	1	biri	1	deniz	2
artık	4	birkaç	2	diz-	5
asıl	1	bit-	4	doğru	1
aslan	1	bitkin	1	dolu	4
aşı	6	biz	5	dondurma	3
atla-	1	böğürtlen	1	dön-	1
atv	1	böyle	4	dudak	1

dur-	3	gör-	1	içebil-	1
dut	1	göster-	11	içeri	1
duygulan-	1	götür-	1	için	1
dünya	1	göz	4	ikna et-	10
düş-	1	gözlük	1	ilk	1
düşün-	1	greyfurt	1	insan	1
eğer	2	güç	1	inşallah	1
eğlenceli	1	gün	3	ise	1
el	1	güvercin	14	isim	1
elma	2	güzel	2	İsrail	1
en	1	hadi	1	iste-	2
erik	2	hala	2	iyi	2
ev	1	halamgil	1	iyileş-	1
fazla	20	hareket	1	iyilik	1
findık	1	hastane	1	izin	1
garip	1	hatırlayabil-	1	İzmir	1
gazoz	1	havuç	1	kaç-	2
gece	1	Haymana	1	kadar	2
geç-	1	hayvan	4	kal-	3
gel-	6	hazır	12	kalem	9
gelebil-	1	hazırla-	1	kanguru	2
gemi	22	hazırlan-	1	kapı	1
gerçek	1	hem	1	kardeş	1
gerçekten	1	hemen	3	karın	3
gerek-	1	hep	5	karpuz	1
geri	1	her	2	karşı	1
getir-	2	hey	1	kartal	3
getirebil-	3	hız	1	katı	7
gez-	1	hızlı	1	kavun	1
gibi	5	hiçbir	1	kaybet-	1
gidiş	1	Hitopya	1	kaybol-	1
gir-	1	huzur	2	kaydırak	1
git-	3	iç	1	kayısı	1
gönder-	31	iç-	2	kedi	1

kenar	12	kuzen	2	ol-	20
kendi	2	küçük	2	olabil-	1
kere	2	leyla	1	ora	20
keyfi yerine gel-	1	limon	1	orman	13
kır-	1	lunapark	1	otostop	1
kıyı	10	macera	1	otur-	2
kız	1	mağara	2	oyna-	6
ki	4	mandalina	1	oyun	1
kim	6	Manisa	1	ölü	1
kiraz	1	masal	1	ön	3
kişi	1	merhaba	1	önce	2
kivi	2	mesela	1	öp-	1
Kocaeli	1	mevsim	1	özellik	1
kokulu	1	meyve	1	park	2
koltuk	1	minnoş	1	patla-	1
konuş-	1	mis	1	pazar	4
konuşabil-	2	misafir	1	peş	2
kopar-	1	miyavla-	2	piknik	2
kork-	5	mutfak	1	pipet	2
korkunç	4	mutlu	5	Polatlı	1
korkutucu	1	mutsuz	1	portakal	1
koş-	3	muz	1	resim	1
kovala-	3	nar	1	rüya	5
koy-	5	nazlı	1	sabah	4
köpek	6	ne	5	sadece	4
köy	1	nektarin	1	saklan-	1
kucak	1	nere	1	salıncak	2
kucakla-	3	neredeyse	1	saman	1
kullan-	1	nişan	4	sanki	1
Kurban Bayramı	1	o	21	sar-	1
kurt	8	oda	1	savaş	2
kurtar-	2	oğul	1	say-	2
kurtul-	1	okşa-	4	saygı	1
kutu	2	okul	4	Selena	2

Selin	1	taktır-	1	ve	12
sen	1	tam	1	ver-	64
sepet	1	tamam	2	vişne	8
ses	3	tane	2	vur-	1
sev-	1	tasarla-	1	yabani	1
sevinç	2	tatıl	1	yaklaş-	2
sıcak	1	tavşan	3	yalnız	2
sihirli	2	tek	7	yan	2
siz	1	teker	1	yan-	9
soba	2	teşekkür et-	1	yanak	1
sofra	1	teyze	1	yani	1
soğuk	2	tilki	1	yap-	1
sokak	1	tir tir	2	yapabil-	6
son	4	titre-	1	yaprak	1
sonbahar	3	tutuş-	1	yarın	1
sonra	30	tür	1	yaşa-	2
sonsuz	1	uç-	1	yaşlı	2
sonunda	1	uçak	1	yat-	1
söyle-	4	uyan-	1	yat-	7
su	2	uyar-	1	yatak	1
süre	3	uyku	1	yavaş	2
şaşır-	1	uyu-	1	yaz	2
şeftali	1	uyut-	1	yaz-	1
şekil	1	uzak	1	yazı	1
şey	1	uzaklaş-	2	ye-	6
şırıl şırıl	9	uzun	1	yemek	4
şimdi	3	üç	1	yeniden	1
şişe	1	ürkütücü	1	yenidünya	1
şöyle	4	üst	1	yer	4
şu	3	üzere	1	yerelması	1
ta	1	üzül-	1	yetiş-	1
tabak	2	üzüm	1	yırtıcı	5
tabi	1	valiz	1	yine	1
taksi	2	var	2	yiyebil-	1

yiyecek	2
yol	5
yola çık-	1
yukarı	1
yüce	2
yürü-	3
yüzden	1
zaman	3
zombi	1

EK 3: Deney Grubunun Son Test Kelime Listesi

Kelime	Sıklık	arkadaş	15	bazı	2
acı	1	art-	1	bekle-	2
aç	2	artık	8	belki	2
aç-	1	asıl	2	ben	47
ad	7	asla	1	benzer	1
ağabey	5	aslan	30	beraber	2
ağaç	6	aşağı	1	beş	3
ah	1	at-	3	beyaz	12
Ahmet	1	ateş	1	beygir	1
akıl	1	atıştır-	1	bıçak	1
akıllı	1	atkı	1	bırak-	1
aksi	1	atla-	3	bil-	2
akşamleyin	1	ay	1	bile	2
al-	9	ayak	1	bilebil-	1
alabil-	1	ayakkabı	1	bilgisayar	2
Aleyna	1	ayrı	8	Bilişim	1
alt	1	aynı	1	bilme-	1
ama	18	ayrıl-	2	bin-	4
an	2	Ayşe	2	bir	70
anı	1	az	1	biraz	5
Ankara	1	azıcık	1	birçok	1
anla-	2	baba	6	birden	2
anlaşıl-	1	bağır-	2	birdenbire	1
anlat-	4	bağla-	1	biri	2
anne	14	bahçe	1	birkaç	1
annemgil	1	bak-	4	birlik	1
ara	1	balık	1	bit-	2
ara-	4	barın-	1	biz	15
araba	12	baş	3	boğaz	1
araç	2	başar-	1	boyu	3
arıza	1	başka	1	boyun	1
arızalan-	1	başla-	4	boz	1
arka	2	bayıl-	1	bozul-	2

bu	16	dalgalı	7	düşünceli	1
bul-	6	davran-	1	edebil-	7
bulabil-	1	de-	19	Efe	1
bulun-	1	değil	1	efendi	2
bura	9	demir	1	eğer	2
burun	2	dene-	1	eğlen-	1
buz	1	deniz	10	eğlence	1
bütün	5	dere	1	el	4
cadde	1	deri	1	ela	4
cam	1	ders	1	elektrik	1
can	3	dert	1	elektronik	1
Cevahir	2	devam et-	2	Elif	1
cumartesi	1	dışarı	4	en	9
çağır-	1	diğer	1	enayi	1
Çağlar	1	dikenli	1	eri-	1
çalış-	4	direkt	1	eş	1
çalıştır-	1	dinle-	1	eşya	2
çarpış-	1	dinme-	1	et-	1
çek-	4	diş	1	etraf	1
çığır-	1	diye	1	ev	12
çık-	11	doğru	1	evet	1
çıkabil-	1	dokun-	1	ev hanımı	1
çıkar-	1	doldur-	1	evlen-	1
çılgın	1	dolu	3	fakat	2
çiçek	1	dön-	3	Fordtransittravellilx	1
çocuk	2	dövüş-	1	farklı	1
çok	42	Drama	1	Fenerbahçe	1
çöz-	1	duman	1	fesatlık	1
çünkü	4	dur-	5	Ford	1
da	34	duvar	1	fotoğraf	2
dağıl-	1	duy-	7	Galip	1
daha	6	dükkan	1	geber-	1
dal	1	dünya	3	gece	2
dal-	1	düş-	2	geç-	11

geçebil-	1	güzel	7	için	19
geçmiş olsun	2	güzelce	1	iki bin on yedi	1
gel-	22	güzellik	1	ikinci	1
gelin	1	hacı	1	ilçe	1
gemi	4	hafıza	1	ile	3
genç	1	hal	1	ileri	1
gerek-	3	hâlâ	2	ilk	4
gerekli	1	halat	1	in-	2
geri	3	hasar	1	inan-	2
getir-	1	hasta	2	ince	3
gez-	4	hastalan-	2	İngilizce	1
gezegen	11	hastalık	1	insan	7
gezi	1	hava	1	intikam	1
gezinti	2	havuç	2	ip	1
gıcık	3	hayal	1	İrem	5
gibi	11	hayal et-	1	ise	6
gidebil-	1	hayat	4	isim	5
gir-	5	Haymana	1	İstanbul	6
girebil-	3	hayvan	4	iste-	4
giriş	1	hem	2	iş	1
git-	24	hemen	18	işte	2
giy-	1	henüz	1	iyi	4
giysi	1	hepsi	2	iyileş-	3
göl	1	her	9	izle-	1
gör-	8	herkes	2	kaç-	3
götür-	1	hız	1	kadar	3
göz	12	hızlı	4	kahvaltı	2
gözük-	1	hiç	3	kahverengi	4
gözünü al-	1	hiçbir	2	kal-	4
gri	1	hoca	1	kalem	2
güçlü	1	hopla-	2	kalk-	3
gün	11	ısıt-	1	kalorifer	1
güneş	1	iç	6	kalp	1
güneşli	1	içeri	1	kalpli	1

kan	4	komşu	1	Matematik	1
kanaryalı	1	konuş-	1	mavi	9
kanat	1	konuşabil-	1	Maviş	15
kandırıl-	1	kopar-	1	maymun	1
kapalı	1	kork-	6	merdiven	2
kapı	4	korku	3	merkez	1
kar	6	koru-	1	mermi	1
kararsız	1	koş-	8	meslek	1
karayolları	1	kovala-	1	meteor	1
kardan adam	6	koy-	5	Mevlüt	1
kardeş	7	kömür	1	meyve	2
karışım	1	köpek balığı	1	mı/mi/mu/mü	8
karşı	5	kötü	1	misafir	3
katıl-	1	kötülük	1	misafirlik	1
kaybet-	1	kral	1	mor	1
kemik	3	krallık	2	moral	1
kendi	7	kralsız	1	motor	1
kendiniüstün gör-	1	kumral	2	muhteşem	1
kes-	1	kural	1	mutlu	2
keşfedil-	1	kurnazlık	1	mutlu ol-	1
keşfet-	1	kurt	10	mutsuz	2
keşif	2	kurtar-	2	mümkün ol-	1
kıpır kıpır	1	kurtul-	1	nasıl	6
kırmızı	5	kuş	8	ne	6
kısaca	1	lacivert	7	neden	3
kız	4	lazım	3	nere	1
kızartma	2	lise	1	neşeli	1
ki	7	macera	1	neşesiz	1
kimse	2	mağara	4	neyse	1
kişi	6	mahalle	1	niyet	1
kitap	4	martı	2	numara	2
kocaman	3	masa	1	o	37
koku	1	masumiyet	1	oda	11
kol	1	maşallah	1	oğul	2

oku-	3	rahatla-	1	sıra	1
okul	2	Rakun	3	silin-	1
ol-	55	rastla-	1	sivri	1
onbeş	1	renk	18	siyah	14
ora	20	renkli	6	siz	11
orman	9	saat	1	son	5
orta	1	sabah	1	sonra	23
otobüs	1	saç	5	sonuç	1
otuzaltı	1	saçma	1	sor-	8
otuzyedı	1	sakin	1	sorabil-	1
oyna-	6	sakin(yerleşik)	1	soru	1
oyun	1	sal-	1	Sosyal Bilgiler	1
oyuncak	1	salak	1	soyadı	1
ödev	2	Salih	1	söyle-	3
öğren-	1	salla-	2	süre	1
öğrenci	1	san-	1	sürü	3
öğretmen	1	sanki	1	süsle-	1
öl-	7	sarı	4	şans	1
öldür-	2	sark-	1	şarkı	1
ölme-	2	sarmaşık	4	şart	1
ölüm	1	savaş	1	şaşır-	3
önem	1	say-	1	şaşkın	1
öyle	2	saygıdeğer	1	şehir	1
özellik	2	seç-	1	şekerleme	1
Özkan	2	sefer	1	şekil	2
özle-	1	sen	5	şekilli	1
parça	1	ses	4	şey	8
patates	2	sev-	18	şifa	1
peki	1	sevimli	1	şimdi	3
pembe	1	sevin-	1	şirin	4
pencere	1	Seyran	1	şöyle	1
peş	1	sık-	1	tablet	1
pişman ol-	1	sınav	3	takı	1
post	1	sır	1	takım	1

takır takır	1	unut-	1	yarasa	1
tamam	1	usta	1	yardımcı	1
tamir et-	1	uygun	1	yardımcı ol-	1
tamir ol-	1	uyu-	2	yardım et-	1
tane	2	uyuyakal-	1	yaşa-	2
tanı-	1	uzan-	1	yaşlı	1
tanış-	1	uzay	5	yat-	1
tara-	1	uzun	3	yatak	5
taş	1	üçüncü	1	yavaşı	1
tat	1	ürkütücü	2	yaz-	2
tatlı	9	üst	1	yazar	1
tavşan	8	üşü-	1	ye-	12
tek	2	üzeri	7	yemek	6
telefon	1	üzgün	1	yemyeşil	1
temiz	6	üzül-	4	yeniden	2
tercih et-	2	vakit	1	yer	4
teşekkür et-	1	var	24	yeşil	2
teyze	4	var-	1	yıl	2
tilki	11	ve	41	yılan	9
timsah	1	ver-	1	Yıldırım	1
topla-	1	video	1	yine	2
transitikibinbirlx	1	ya	2	yiiver-	1
tren	4	yağ-	5	yok	3
tut-	1	yağış	1	yol	5
tutun-	1	yağmur	4	yola çık-	1
tüfek	1	yak-	1	yola koyul-	1
tüm	3	yakın	1	yumuşak	1
Türkiye	1	yan	4	yuva	3
türkü	1	yani	3	yüz(soymak)	2
tüy	2	yanlış	1	yüz(sebep)	2
tüylü	2	yanlışlık	1	zaman	7
uçak	2	yap-	10	zayıf	1
uçurum	3	yapabil-	1	zıpla-	1
ufak	1	yaralı	1	zor	1

EK 4: Kontrol Grubunun Son Test Kelime Listesi

Kelime	Sıklık	araba	5	bin-	13
Aaa (ünlem)	1	arkadaş	3	bina	1
abart-	1	artık	2	bir	64
acık-	1	aslan	2	birden	4
aç	1	at-	2	birkaç	3
aç-	1	atari	1	bisiklet	1
ad	3	ateş	3	bit-	3
adam	5	atla-	2	bitir-	1
adres	2	atv	1	biz	15
ağabey	5	avcı	2	boğul-	1
ağaç	3	ay	2	bozul-	1
aile	1	ayak	3	böcek	1
akıl	1	ayır-	1	böyle	2
aklına gel-	1	Ayşe	4	bu	9
akşam	11	baba	12	bugün	1
al-	14	bağır-	1	bul-	4
alan	1	bahçe	1	bulun-	1
alış-	1	bakkal	1	bura	5
alt	1	balık	12	burun	1
ama	14	bas-	2	büyü	4
Amazon	1	baş	3	büyü-	1
amca	10	başla-	5	büyük	1
an	2	bayıl-	1	büyüt-	1
ananas	1	bekle-	3	can	1
anı	2	ben	34	canı sıkıl-	1
Ankara	2	benze-	1	çağır-	1
anlat-	1	beraber	1	çanta	1
anne	20	besleyebil-	1	çarpış-	1
annemgil	2	beş	1	çekici	2
Antalya	1	bırak-	2	çek-	1
ara	1	bil-	4	çık-	6
ara-	3	bile	1	çilek	1

çocuk	3	eğlen-	3	götür-	5
çoğal-	1	eğlenceli	2	götürebil-	1
çok	23	eksik	1	göz-	1
da	23	el	3	göz at-	1
dağıl-	1	elif	5	gözlük	3
daha	6	elmalı	1	greyfurt	1
dakika	1	en	4	gün	13
dal-	1	engel olabil-	1	güzel	2
dalga	1	erik	1	hadi	1
dayanabil-	2	eser	1	hakla-	1
de-	11	ev	20	hâl	1
defa	2	evet	1	hala	1
değ-	1	fil	1	halamgil	1
deniz	6	galiba	1	hareketlen-	1
devam et-	2	garip	3	hatırla-	3
dışarı	2	gece	1	hava	4
dip	2	geç-	1	havalan-	1
direkt	1	geçir-	1	hayır	1
diye	1	gel-	19	hayvan	1
doğru	1	gemi	5	hazır	1
dolaş-	1	getir-	3	hazırla-	2
dolu	4	geyik	2	hem	2
dondurma	2	gez-	5	hemen	14
dökül-	1	gezdir-	1	hep	1
dön-	2	gezi	1	hepimiz	1
dudak	1	gibi	1	hepsi	2
durum	1	gir-	5	her	5
düğme	1	git-	33	herhalde	1
düğün	1	gizemli	1	herkes	2
dünya	2	gör-	12	hey	1
düş-	1	göre	1	hızlıca	1
düşman	3	görebil-	1	hiç kimse	2
düşün-	4	görüntü	1	hikaye	2
eğer	1	göster-	1	hisset-	1

ısın-	1	karşıla-	1	köşe	1
ısır-	1	kase	1	kucak	1
ısrar	1	kasiyer	1	kum	1
iç	8	kat	1	kur-	1
içeri	1	kavurma	1	kurabiye	1
için	6	kavuş-	2	kurt	2
iki	16	kaybet-	1	kurtul-	1
ile	1	kaybol-	2	küçük	2
ilk	1	kedi	19	kükre-	1
ilk yardım	1	kenar	1	laptop	1
in-	1	kendi	3	lütfen	1
ise	1	kesin	1	macera	2
iste-	10	keşke	1	mandalina	1
iyice	1	kır-	5	Manisa	1
iyileş-	1	kırık	1	market	4
iyileştir-	1	kırmızı	1	merak et-	1
izin al-	1	kıskan-	1	mesut	1
izin ver-	2	kış	1	meyve suyu	2
İzmir	3	kıyı	1	mı	2
Jayn	1	kız	1	Mırmır	1
Josin	1	kızır-	2	minik	1
kabul et-	2	ki	11	mucize	1
kaç	1	kilogram	14	muhteşem	1
kadar	5	kiraz	1	mutfak	1
kafa	1	kişi	1	mutlu	1
kahvaltı	1	kitap	5	mutlu ol-	3
kal-	4	kivi	1	muz	1
kaldır-	1	koku	1	ne	4
kamp	1	kork-	3	neden	1
kar	1	korkunç	2	nektarin	1
karakol	3	korkusuz	2	nere	1
karar-	1	koş-	1	net	1
karar ver-	1	koy-	3	neyse	3
kardeş	2	köpek	7	normal	1

o	19	sahip	1	tabi	1
oda	1	sahip ol-	1	tablet	1
oğul	3	salıncak	1	tak-	1
oku-	4	salla-	1	takıl-	1
okul	1	sanki	2	taksici	1
ol-	16	sar-	2	tam	3
olta	1	saye	1	tamam	2
ora	6	sen	4	tamamla-	2
orman	8	serbest	1	tane	5
ormanlık	2	ses	1	taş	1
otur-	1	sev-	2	tatil	2
otuz	1	sevin-	1	tavşan	6
oyna-	5	sıcacık	1	tekil	1
oynayabil-	1	sıcak	1	tekrar	1
oyun	2	sihirli	1	telaşlan-	1
oyuncak	1	sinema	1	telefon	1
öde-	1	soba	1	tembihle-	1
öğle	1	soğuk	3	temizlik	1
öl-	1	sokağa at-	1	tir tir	2
önce	3	sokak	3	tişört	1
öp-	1	son	6	titre-	2
öyle	1	sonbahar	2	Türk Lirası	4
özgürlük	1	sonra	20	toparlan-	1
para	1	sor-	2	torbalı	1
patla-	1	söyle-	2	tren	1
pazar	2	söz ver-	1	tut-	1
peş	1	su	5	tüm	1
pilot	4	sürü	1	uçak	3
Polatlı	3	Şaliy	1	uçur-	1
polis	1	şaşkınlık	1	ulu-	1
portakal	1	şeftali	1	uyan-	3
rüya	1	şey	11	uyandır-	1
saatlerce	1	şişe	10	uzay	10
sabah	4	tabak	1	üst	3

üzüm	1	yırtıcı	1
vakit	1	yirmi beş	1
valiz	1	yiyecek	3
var	7	yok	4
ve	74	yol	4
ver-	4	yola koyul-	1
veteriner	1	yürü-	2
vişne	1	yüz-	3
yağ-	1	zaman	1
yak-	2	zıpla-	2
yakala-	1	zıplayabil-	1
yakalayabil-	1	zıpzip	1
yakın	1	zombi	1
yaklaş-	1	zor	1
yalnız	2		
yan	5		
yap-	5		
yaprak	3		
yardım	1		
yardım et-	1		
yaşa-	3		
yat-	1		
yavru	3		
yavrula-	1		
yaz-	3		
ye-	7		
yemek	4		
yen-	1		
yer	13		
yerleş-	1		
yetiş-	1		
yığın	1		
yıka-	1		
yırt-	1		

EK 5: Yazılı Anlatım Uygulama Kâğıdı

ORTAOKUL 6. SINIF

Okulunuzun adı:
Sınıfınız:
Cinsiyetiniz: Erkek () Kız ()
Yaşınız:

Lütfen aşağıdaki konulardan birini seçerek bir yazı yazınız.

(Kâğıdın arka yüzünü kullanabilirsiniz.)

1	Gezip gördüğünüz bir yeri ayrıntılı anlatınız.
2	Sevdiğiniz bir arkadaşınızı ya da değer verdiğiniz birini çeşitli özellikleri ile anlatınız.
3	Sizi çok etkileyen, unutamadığınız bir anınızı anlatınız.
4	Herhangi bir hayvanın ormanda başından geçen olayları hayal ederek anlatınız.
5	Ormanda yalnız kaldığınızı hayal ederek orada yaşadığınız maceraları anlatınız.
6	Sizi diğer gezegenlere götürebilen bir uzay gemisine sahip olduğunuzu hayal ediniz. Bu uzay gemisiyle yaşadıklarınızı anlatınız.
7	Kendinizi bütün özelliklerinizi dikkate alarak anlatınız.
8	“Anne, şişe, kedi, balık, yapraklar, çocuk” sözcüklerini kullanarak bir öykü (hikâye) yazınız.
9	Yukarıda verilen konuların dışında, istediğiniz herhangi bir konuda, bir yazı yazınız.

EK 6: Deney Grubu Öğrencilerinin Ön Test Yazılı Anlatımları

İstanbul'daki anım

Öncelikle otobüs'e binmiştik. İstanbul'a vardığımızda çok seviniyordum. Ve eve gittiğinizde hemen uyumuştum. Sabah kalktığımda hemen kahvaltı yapıp denize gitmiştik. Denize giderken insanlar çok asıktı. Buradakiler gibi değildi. Ve denize gittik orada bir yer seçip şemsiyeyi açtık.

Ve denize girdik ben baya asıldım. Orada az kalsın boğuluyordum. Ve can simidimi alıp daha çok asıldım. Ve denize bir baktım kendimden başka kimseyi göremedim. Ve korktum. Ve hemen bağırdım. Sesimi duyan Kerem abim hemen yanıma gelip beni götürdü. Götürürken benim haberim yokken başımı suya soktu. Ve ben çok korktum.

Kara göründü ve ben hemen oradan kaştım alttan gelip beni omuzlarına alıp yukarı doğru bir fırlattı ve denizde az kalsın boğuluyordum ve beni denizden çıkarıp karaya götürdü. Ve Kerem abimle beraber birdaha denize gelmedim.

Güneşli bir gün. Benim için çok güzel bir gün.

Canım Arkadaşım

Bir gün Yusuf'la beraber yolda önceden basla
yılanımız bir köpek vardı yanımda da zincir vardı
köpeği daha da gelişmiş gördük ve aldık. Köpeği biraz gezdir
ip. Bıraktık sonra gezerken konuşmaya başladı konuşa
konuşa geziyorduk. Yusuf ben ekme getirmedi gitti
ben köpeğin yanına gittim Yusuf ekme getirmedi köpek ekme
yemedi bu sefer su getirmedi gitti ben de yavaş yavaş üşümeye
başladım
Yusuf suyu getirdi köpek direkt su içmeye başladı zinciri
getirince köpek sevinçten koşmaya başladı köpeği dışarı
çıkardık ben üşüdüm içti heve gitti mertesi gün okuldaydı
suf köpeğin kaftı gıhı söğledi.

So nnn.....

YASIN'IN BALIGI

İstanbul'da 6 yaşlarında Yasin adında bir çocuk varmış. Mevsim sonbaharmış.

Yasin annesi ile yaprakları tırmıklıyorlarmış.

Yasin yaprakların içinden bir miğav kama sesi duymuş. Birde bakmış ki tasmaşı olan bir kedi varmış. Annesine haber vermiş.

Annesi ile Yasin kediyi çok sevmişler fakat yan komşuları gelip "kedin" barada mı?"

Kediyi göstermişler ve komşuları kedinin kendisinin olduğunu söylemiş ve teşekkür edip evine dönmüş. Yasin annesine "Anne bugün

hayvanları ziyaret etmeye gidebilir miyiz?"

Annesi "Eve gidip montlarımızı giyelim ve gidelim."

Hayvanların yanına gittiklerinde Yasin'in

dikkatini bir japon balığı çekmiş. Annesine

"Bunu alabilir miyiz?" diye sormuş. Annesi "Alabiliriz

demis." Yasin 1 şişe akvaryum suyu almış ve

balığın parasını ödeyip eve dönmüşler. Yasin

balığın adını Bonbon koymuş ve Yasin ile

çok iyi arkadaş olmuşlar.

Sizi çok etkileyen hiç unutmadığınız bir anı anlatınız

Bizim anı anlatınız 3-7 Aralık

Benim hiç unutmadığım anım yazın
Yılan göndüm Anka da slamm beni çağırdılar
bi anka da şimda oyun oynama yageliyordu az kalsın yılanı
basıyordu bizi çağırdı bi zaitlik baktık 2 metre boyundaydı.
Kameraya çektik Anka da slamm Atan köldüne ve çalılar korşununu
du geldi; odun aradı o Anan kadan biz taşattık
Abi geldi odunla vurdu anadan zaman geçti
biz eve gittik ve abi de öldünmüş çöpe atmış

... SON ...

7'yi seçtim

Kendini anlat

Adım Efe

Özelliklerim

1. Yakışıklıyım.
2. Doktor değilim ama hastam çok.
3. Çalışkanım.
4. düşmanım yok.
5. Kendime bakarım.
6. Atatürk orta okulunda okuyorum.
7. 11 yaşındayım.
8. 20 nisanı da doğdum.
9. en sevdiğim dersler: Matematik, Sosyal ve beden.
10. Korkam Yusuf Samed
11. Sevmeyişim arkadaşım ilaın sila.
12. hobim oyun oynamak.
13. fobim yılanlar, örümlekten, ariden çok korkarım.
14. en sevdiğim oyuncu engin altın düz yatan.
15. Haymanalıyım.
16. Annem Suzan Çınar
17. Babam Vessel Çınar
18. futbol oynama ması severim
19. ailemi çok severim
20. Sınıfımdan memnunuz
21. burcum koy burcu

Konya'ya gitmek

Konya kulu'ya gitmiştik o zaman ablam orada bir
yurt tutturmuştu yani üniversitede gidecekti
ben de ablam gideceği için üzgündüm çünkü ablam artık
benimle olmayacaktı neyse şimdi biz kulu'ya
gittik ve orada bir kulu ders, diye bir meşare
vardı orada bir de kusu vardı babam bana, bir muhabbet
kusu olacaktı oradaki kuşlar çok güzeldi ama benim
beğendiğim kuş hasta gibiydi o yüzden de almadık
kulu dersine ya sonra Av'm'ye girdik orada kendime kolye
taka taşantı, kurta ve Per talen daha bir çok şey almıştım
Sonra ablam, yurduna bıraktık ve ben o kadar çok
ağladım ki tabi çok üzgünüm ama sonradan
sonrada alışıp gittim. ablam, gelip gidiyordu
boş dersleri olunca tabi sonrada okulu bitti ve evimizi
geldi 2. sınıfı bitirdi.

TATİL GÜNÜ

Bir gün giderken arkadaşlarımı gördüm onlarla bisiklet oyun oynuyorduk. Sonra annem çağırdı. Kızım yemek yapıyoruz dedi. Bende sizler seylenez hemen koştu. Arkadaşlar beni getiriyorum görüyorsunuz dedi ve işe girdi. Annemden el sallayıp baktım babamı gördüm geldiğini hemen koşup babamın yanına gittim soruldum. Babam bizi bir yere götürücekti yemeyimizi yapıp arabaya binip gittik ben babama dedim ki baba biz nereye gidiyoruz dedim babam cevap vererek kızım biz gölün yanına gidiyoruz dedi ben ve annem çok sevindik ben okadar mutlu olduğum ki heyecandan potlucakdım. Sonra göle vardık. Hemen arabadan inip gölün yanına gittik. Ben orda balıklar gördüm annemi ve babamı çağırıp baba anne çağırıp geliyorum dediler. Susamıştım annemden 2 su şişesi istedim hem içmek için hemde balığı şişenin içine koymak için. Annem getirmişti iki tane şişe bir tanesini içmek için bir tanesinde balıkları koyup. Sonra babam annemle beni çağırıp gidiyoruz hayde gelin dedi. Biz annemle hemen babamın yanına gittik. Arabaya binip yola çıktık ordan yapraklar dökülüyordu. Ben şaşkınlıktaydım anneme ve babama diyip babam annemle çok şaşırdılar. Sonra yola devam ettik. Ordan denizimize kedi çıktı. Az daha babam ezcekti babama dur dedim. Babam durdu. Ve kediyi arabaya alıp kediyi sevdik. Sonra yola devam ettik.

Ormandaki Maceram ve Doslarım Hayvanlar

Eüzel bir günde sevinliydim okula gittim.
Okula gittiimde öğretmenim bana.
Sevinli bir haber vereceğini his bilmiyor-
Dum öğretmenim bu sene olduğu gibi.
kamp kuracağız sevinmiştim kamp günüydü.
Anneme ve Babama kamp'a gideğimizi.
Söyledim sonra annem ve babam izin.
vermişti ama bir şartları vardı.
ormanda çok oyalamaman yok dediler.
Servis durağa geldi bindim gitti.
orada kam kurduk korkuntu akşamın.
yarısıydı dışarıda fıktım birde yere.
Düştüm beni herkes arıyordu ben.
Hala uykuylaıdım bile ses dahi duym-
uyordum . Arkadaşlarım ve öğretmen.
lenim benden ve aramaktan vaz geçtiler.
uyandım kimse yoktu ormanın içinde.
kala kaldım Nasıl? buradan çıkacaktım
Nasıl? .Eve dönecektim binden bir.
Ayak sesleri geldi sevinmiştim belki.
Arkadaşlarım beni buldu diye sevinmiş-
tim ama gördüğüm şey bir felaketi.
Ölüme binden bir tilki fıktı tilki.
konuştu niye buradasın? küçük çocuk.
Bilmiyorum tilki merak etme bir kaç.
Eün yanında da bilirsin ömür boğuyasınız.

Gizemli Orman

Bir gün ailem ile birlikte te gemiye binmiştilik adım Enes'i ki deniz çok güzeldi mantıların simitleri karpıyolardı aye bir bir yerde indik babam dedi ki ne! diye bağırdı ben indim sadece ben indim ve konuktum gemi gitti ailem orada kaldı, ben tek ormanda kaldım 20'de ailem gemi belediğim gece oğurd ve evde izlediğim belgesel ailem geldi bir bannale yapmam gerekiyordu çok çabı nevarsa topladım.

Ve 2gün idare edece bir bannale yaptım susamış ve açtım Deniz suyu çok tuzlu da ama başla çarom yoldu içtim şimdi açtım oğkom vardı uyudum gece uyandım ve konukuyordum bir ses duydum gibiydi telefonum abaktım felan yordu ailem'i özlemiştim ve ışığı açıp balık aldım birtane üşüyordum sansliğin yanında çalemale vardı ailem yaptım balığı pişirip yedim Saba oldu ve sonunda bir gemi geldi annem ve babamı gördüm koşak koşak gittim ve eve geri döndük Mutlu son.

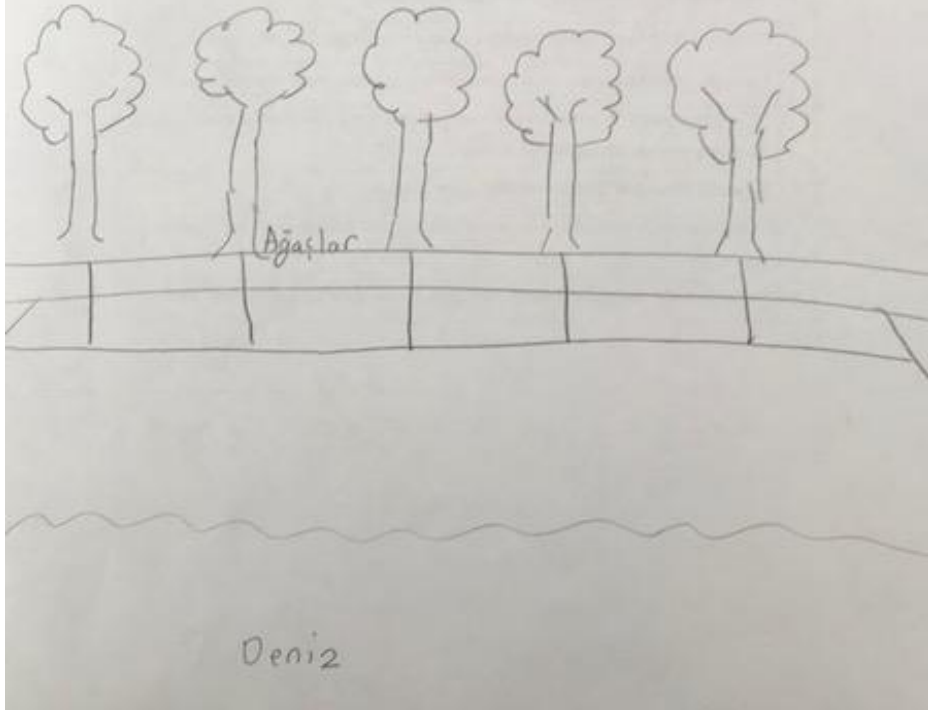
Sevdiğimin Arkadaşının adı Efe
1. Arkadaşının şuhayları (2) sevdiğim futbol oynamayı seviyorum
iyi kalpli, gıcık, her şeyi seviyorum 1 huyunu sevdiğime
o huyunu sevdiğim şey Efe'nin sinirlenmesi o sinirli
3 arkadaşım, sevdiğim 1 Efe 2 Yusuf 3 Nizam Yusuf
Mehmet ile arkadaşım 'Sual veriyorum' Vazımnda bir küstürme bana
ada küstürme 3 arkadaşımı çok seviyorum

1. Efe'nin özellikleri şudur
1. Durduk yere sinir leniyor
2. Gıcık olması
3. İyi top oynaması

Bartın

Bir gün biz Karadeniz bölgesine Bartın diye bir şehire gittik ve gittiğimiz yer soğuk çok ağaç vardı gezdik. Ve binyerde kahvaltı yaptık eylendik gezdik 1 gün orda kaldık dağların aşağıda kaldık ve durduk, şehindek çıktık

Ve denize girdik ileri gittik. Deniz soğuktu Bartın Aile ile gitmek babamın arkadaşlarında çocuklarıyla gittik ve çok gezdik gelirken bir çeşme başında durduk. Ve yemek yedik ve Haymana ya geri döndük. Çadırda kalmıştık ve gece soğuktu ve yine kahvaltı yapmıştık. Haymanada gece yorgundum gelir gelmez uyudum ve sabah oldu kahvaltımı yaptım çıktım oynadım. ve son

Bir Gnlük

Bizim Ev

Anem harika yemek yapar. Bi menemen yapar anem purlaklarını 21 yersiniz. Yemekleri okadar güzel ki yemede yanında yat dersin. Bugün anem visne hoşafı yapıp Sisile koydu. Sonra ben o sıradaki visne hoşafını 1 haftada bitiriyorum. Çünkü ben bişey yedim mi arkasından 1 kanyon yiyecek yemek isterim. Bizim evde 5 balık var. Birde kedi var. Kedinin adı. Pembik kayıptım sonra pembik sen git. Balıklardan 2 tanesini yedi. Ben çok üzül müstüm. Balığıms çok özleyorum. Bahçede bir sürü ağac var bu ağaçta bir sürü meyve var tabi mahalledeki gocuk larıda bu ağaçtaki meyveleri yemek dışı yordu. Sonbahar geldiğinde ise meyve de gül yaprakları künde yüzüyorlardı neredeyse. Ama bu yaprakları bile süpürmek çok zor yacaaa!!!!

Son.....♥.....☺.....

EK 7: Kontrol Grubu Ön Test Öğrencilerinin Yazılı Anlatımları

GEZMEYE

Biz geceniz izmire şimdi biz valizlerimizi
hazırlıyoruz sonra valizlerimizi arabaya koyduk
sonra yollacaktık sonra çok uzun bir yol vardı
sonra aza kaldı yolla sonra geldik
halam gillere orda bigereline yattık
sonra yarin almaya başladı sonra amcam bizi ateye bindik
sonra arpacan arabaya bindik sonra Dondurma yedik
sonra gittik parka oyun oynadım salın çağa bindim
haydramka bindim bssuro seye bindim
sonrada böyle birseybin bitane eve girdim sonra kuttumbara
oturduk sonra gözüm taktırdılar böyle zombiler resmi gördük
çok marmerustu sonra Böyle bir Gemi bindik
salıncağı gibi birseyk vardı yarı aliyin denize
girdik sonra ağa orda pıkmık yaptık Dolu sey
aldık say say bitmez di Bitti

Bir Sonbahar Günü

Bir sonbahar gününde, okulun çıkıp eve
döğru yürürken sokakta bir ağacın kenarında
şeyuktan tır tır titreyen bir kedi gördüm.
Hemen o kediyi alıp eve getirdim. Eve gel-
diğimde annemin o mis kokulu yemeği bütün evi
sarmıştı.

Soba yanıyor, sefra hazır, annem
kucığına aldığı o kediyi görünce önce şaşır-
dı. Daha sonra bir kutu aldı mutfaktan, ve bana:
—Gel kızım, şu kutuyu al kediyi içine koyup
sebanın kenarına bırak ve benim yanına gel. dedi.
Annem elanları anlamıştı. Bende annem ne dediyse
onları yapıp annemin yanına gittim.

Annem bana: —Kızım kedinin ismini ne koymak
istiyorsun?

Ben sevinçle anneme: —Mimmi, diye sevinçle cevap
verdim. Kediyi besledim ve onu adama koyup
uyuttum. O kedi benim olmuştu. Artık hep onunla
oynar ve onunla konuşurdum...

XEDİ

Annen ve ben pazara gidecektik ama taksinin tekere patlamıştı. Onun için yürüyerek gittik. Sonbahar mevsimi olduğu için yollar yerektlerle doluydu. Çocuklar poçkin kıyısında şase şişelerini dizemiş kırıyorlardı. pazara yetişmiştik. Pazarda mandalina, portakal, elma, balık, muz, Bar, Seftal, kiwi, avokado, karpuz, kavun, kiraz, vişne, kayısı, erik, yemidunya, fındık, üzüm, nektar, greyfurt, havuç, ananas, yerelması, limon, dut, bağuitten, Gülek almıştık annen okadar abartmıştı ki neredeyse Pazardaki bütün meyveleri almıştı.

Eve giderken aynı Çocuklar Şişe kırıyorlardı gözüm kalmıştı. Annemde onun içi beni de yonına böndü. Şişe kırmak eğlenceliymiş takti. Akşam olana kadar Şişe kırdık. Annem Sancıdan Coşardı. Hadi oğlum gidelim diye akşam yemeğinde balık vardı yedik ve yattık. Bir kedi miyavlıyordu kedi kapaının önünde baygın bir şekilde miyavlıyordu. Bir tavuk bakk kalmıştı onu da kedi ye verilir kedi de mutlu oldu. Bizde ve gitti yattık.

Saygıyla Osman yıldız

Hitoppyaya gidiş

Bir gün tanı görmek üzere ben bir den kızıma
bir kalem geldi ve şöylece dedi şöyle
benim adımı söyle tu tuşul selena diye 3 kete söyleyin
dedi sonra kalemim için den bir kızı kılı ona
sihirliydi ve dedi ki benim adımı selena dedi ve benim
sihirli güçlerim var hadi gidelim nereye talibi
hitoppyaya ve gittiler güce onasın huzur mış
kılıcı güce onas dedi ki men haba kılanc benim
adımı onas ve size bir güçler vereceğim
onun bu bir sadece iyilik için kullanmanız tam
onun kılıcı hareket gücü vermiş selene hayvanlar
kılıcı bilme özelliği vermiş orada heli kılıcı
e güç vermiş

Bir anı

Bir anım

Küçük bir çocuktum bahçede oynuyordum başlı bir köpeğim
vardı babam köpeğe hem yemek vermeye hemde biraz oynamay
geldi bende babamın yanına gittim bende köpekle oynadım
Sonra babamın yanından öftüm ve köpeki benim üstüne
attı ve o'duğımı kopardı sonra hastaneye gittik bana
birsüre aşı vurular ve böyle bir anım oldu. Bugünden
birsüre katı şeyler içemiydim sadece pipetle birşeyler içe
biliyordum bir süre sonra iyileştim ve pipetle beslenmekten
kurtuldum ve Benî evime döndüm şimdi köpeklerle çok
farkla yaklaşmışorum.

ORMANDA BİR GÜN

Burası dünyanın en büyük Ormanlarından birisi. ve yırtıcı Hayvanların bulunduğu bir Orman. Eğer burada yalnız kaldığını düşünürsen gerçekten korkutucu bir macera olacak. Bir gün Amazon Ormanlarında yalnız kalmıştım. Ve aksesuarları soğuk Sabahları ise çok sıcak oluyor. ve her tür yırtıcı hayvanlar bulunuyor. Kendime barınmak için ağaçtan bir ev tasarlamıştım. Uzaaktan kurt ve Baykus Sesleri geliyordu. gerçekten çok ürkütücüydü. Ve artık suyum da kalmamıştı. Ve aklımdan bitkin düşmüştüm artık yemek aulanması gerekiyordu. Anca yırtıcı hayvanlar bulunduğu için aulanamıyordum. Şiril şiril Sesler geliyordu, uzaaktan ve yavaş yavaş Oraya yaklaştım. Sonunda Su bulmuştum. Keyfimi yerine getirdi. Tam öğleden yutandan uzaak geldi ve beni art olduğunu yere götürdüler. Annem beni birden kucakladı. Ve çok duygulandı.♡

♥ Rüya ♥

Bir gün esediyim. yatmak için hazırlanıyordum. yatağıma girdim ve uymaya başladım. Rüya görmeye başladım. Sadece ben ormandaydım. korkuyordum, yürümeye başladım. hayvanların sesi çok geliyordu, ve kasmaya başladım, bir kurt benim peşimden geliyordu. Ve yolun sonuna gelmiştim. Ama kurt bana hiç birş yapmadı. Sadece beni oksomaya başladı. bir görüp oldum, kurt aslında Prisonları yedi. Bende kurtun yanından ayrılmaya başladım. ama kurt yine benim peşimden geliyordu. önüme bakamıyordum. birden önüme küçük bir tilki çıktı. ben de onu sevmeye başladım. Ama daha kurt beni oksuyordu. Peşimden dedim ki: "İssallah bu bir düğündür dedim". Birden uykumdan uyandım. Anne diye bağırardım. Annem yanıma geldi. oldu kızım dedi. Bende: "Anne bir yura gördüm tek basıyordum. bir kurt beni oksuyor, bir yondanda ben tilkiyi oksuyordum" dedim. Annem: Bir şey olmaz dedi. kızım o bir rüya dedi. Ve sonsuza kadar mutlu yaşadık.

Ormandaki kuyruk tavsarı

Ormandan 1 tavşan gördüm yırtıcı hayvanların avladığını gördüm ve onları avlamak için ne yapayabilirim düşündüm ve buldum ve onları avlamak için tavşanı kurtarmak için tavşanı aldım ve kışım beni kovaladılar bende kışım beni kovaladılar ta ormanın sınırlarına doğru yırtıcı hayvanların doğru gittiğini gördüm ve ormandan çıktık ve ana yola çıktık araba bulamıyorum ve en sonunda otostop çektim ve bir araba durdu ve bindim beni en kura götürdü orda anam otavşanı veremedi anamı ilk kez gördüm oldu yelik tabi tavşanı sonra da liseye kayıtlarına sabah oluca tavşanı öldürdüm ve çok üzeldim

Sair

Kaan Demir

Yaz Tatili

Ankaraya gitmiştik orada luna parka gittik! 1.
Konguruya kardeşlerimle bindim orda akşama
doğru piknik yaptık sonra biraz gezdik
orda bana masaları andıran bir yer
vardı ama şimdi hatırlayamıyorum sonra
arabayla eve geldik yatık sabah oldu aradan
çok zaman geçti okullar açılacağı zaman
anneannem, dedem, teyzem ve kuzerim Kocaeli'ne
gidiceklerdi annem, kardeşlerim gitmedi ben
çok gitmek istiyordum annem izin verdi
ben babam israil'deydi haymanaya gelecekti gelmedi
anneannem ve dedem getirdi ben orada denize
gittik birde cumhuriyet meydanına gittik orada
güvercinleri beledik orada çocuklar güvercinleri
kovaladılar bir onları uyurdık sonra haymanaya
geldik ve biraz zaman geçti okullar açıldı
ve okula gittim.

KORKUNC BİR GÜN

Bir gün ormanda kendi başıma Geziyordum. Bir sürü hayvan vardı, akşam olacaktı ve ben hâlâ Geziyordum. Çok güzel hayvanlar vardı, ama korkunç hayvanlarda vardı, mesela aslan vardı, akşam oluyordu. Çok korkuyordum. Yabani hayvanlar vardı. Korkuma yabani hayvanlar çok mazd. İnşallah çok korkuyordum. Korkuma bir keşek çıkmıştı, Korku Korku Gidiyordum. Ve bir ev görmüştüm hemen oraya gittim. Yaşlı bir adam oturuyordu. Çok iyi bir birtar benziyordu. Adam bana dedi ki: Hey! Çocuğ sen kimsin bende deniştin. Amca sen evimin yolunu kaybettin ve burada bir ev görürce hemen buraya gelatin deniştin. Amca da deniştin. Torun benim evimde misafir olabilişin aciktıysan birşey getirebilir denişt bende deniştin. Aciktin amcam deniştin ve önce bana yiyecek getirmişti. Bende çok acıkmıştım amcamın getirdiği yiyecekleri hemen yenmiştim amca benim evimi bulacaktı ve bulmuştu. Amca da çok teşekkür etmiştim ve artık evdeyim çok mutluydum.

SON

YAZ AKŞAMI

Bir yaz akşamı komşuları Zehra yenge ve kızı Ebrar ve Feyza abla geliyorlardı. Akşam yaralıydık. Ve oturduk, sohbet ediyorduk. Arkamı döndüğümde kap-kara bir adam gördüm çığlık attığım gibi kaçtım ve abimle bana eşlik etmiş. Arkamı döndüğümde evinden çıkan bir adammış. Benimle Ebrar üçü bir aly etti.

MARSA YOLCULUK

Bir gün sabah kalktığımda dünya kaptırmıştı. Gözlerimi açuşturdum ve tekrar baktım ama hala karanlıktı. Ve aklıma uşay gemisi yapmak geldi. Marsa gittim oraya insanlarda götürdüm ve bir kileri kurdum hayat arada güzeldi ama uşay kaptanlarıyla başımız beladaydı. Uşay polisini aradım çünkü ben oranın başkanı idim. Polisler geldi ama onları bulamadı. Bir gün gezegenimize 3 kızı geldi ve halkı kandırdılar. Gezegenimiz mahvolmuştu. Halkla birleştik ve gezegenimizi eski haline çevirdik. Mutlu mesut yaşadık.

EK 8: Deney Grubu Öğrencilerinin Son Test Yazılı Anlatımları

GÜZELİĞİN SİRİ

Bir gün ormana dâimistim orman o kadar güzeldi ki oru hayal bile edemedim. Orda yemyeşil zayıf kanatları olan bir kuş gördüm sanki onlar bir leşon gibi hayal ettiniz. Ama o kuş konuşuyordu ormana arkadaş olduk. Kuş beni yuvaya götürecekti.

Aleyhü!

—Ara ağaç ağaca ben çıkamam dedim.

Sonra benim için merdiven getirdi kuş. hemer çıkıp yuvasını gördüm yuvası bambaz olan duvar, sıyah masası ve mavi yatağı vardı. O yatak kuş tüyü olan bir yatak vardı. O yataktan biraz uzanırım derken orda uyuya kaldım. Tüyü yatak o kadar yumuşaktı ki o tüylere dokunarak uyudum sonra kalkınca kuşu bana katıyordu yapmış hemer kokusunu duyu hemer yemekleri yedim. Yemeklerin tadı çok güzeldi ki hepsini yedim ama hepsini de kuş yapmış. Çok güzeldi çok sevinmiştim hemer onun oyuncaklarıyla oynadık.

Sonra biraz çiçek ve meyve topladık yuvaya gittik yiyip sonra Türkiye'ye döndük.

* KAR YAĞIYOR *

Günlerden Cumartesiydi. İnce ince şakilli
karlar atıştıyordu. Ben bazar karlar insanın
Bözi alıyordu. Odamda hem kitap okudum
hemde karın yağışını izliyordum. Saatler
sonra kar herderi doldurmuş ben kitabıma
demişim kitabımı okuduktan sonra ödevlerimin
başına geçtim. Ödevlerim bitince de hemen bahçeye
gikip kardan adam yapmışım. Bu kardan adamın
bunu havuştan kolları bir ağaç penceresinden,
gözleri kömürden, atkısıda pembe ve bacakları simsiyah,
kardan adamımı yapmam için bana abim yardım
etmişti. Sonrada artık eve girmek gerekiyordu
çünkü ellerimiz çok üşümüşti. Hemen eve
gidip kaloriferin üzerine ellerimi koyup ısıtmışım.
Sonra odamın penceresinden kardan adamıma
bakmışım ama artık sopası, şapkası camış ve
benim benbazar kardan adamım erimisti. Ben
o zaman çok üzülüyordum. Abim de bana
demisti ki üzülmeye. Yeniden yakarsa nasıl olsa
kar daha yağar demisti. Bende artık
üzülmeği bırakmışım. ve yeniden her şeyi yapmışım.
bir kardan adam yapmışım. Bu sefer karnuda
hiç havuştan

İstanbul'u geztim

Yıl 2017 idi ben İstanbul'a gitmiştim.

Orada giderken Masmavi dalgalı olan bir deniz gördüm. Üzerinde bembeyaz martılar vardı. Martılar ufak boylu tatlımı tatlıydı. Otobisten indik dimdirek o masmavi dalgalı ve temiz olan denizin içine girdik. Düz gikiydi. Oranın sirinmi sirin tatlımı tatlı bir tatlısı vardı. Tatlı; mavi, üzerinde sekeler olan, bir tatlı idi. ondan Jed'im taşı çok muhteşimdi. Ve zaman geldi. Yola devam ettik ve artık İstanbul'a vardık. Oranın denizi ise daha farklıydı. O masmavi tertemiz dalgalı deniz yağmur yağınca kıpkırmızı. bir kan gibi olmuştu. Çok şaşırmıştım. Kendi kendime sordum: Bu masmavi, dalgalı, tertemiz olan deniz nasıl olurda kıpkırmızı bir kan gibi olurdu. Oradan geçen yaşlı ve tatlı olan teyzeye sordum: Teyze bu tertemiz, dalgalı ve masmavi deniz nasıl olurda yağmur yağınca kıpkırmızı bir kan gibi olur? diye sordum. Teyze bana: o masmavi, tertemiz, dalgalı olan o deniz de ne canlar gitti ne canlar. oranın içinde hatâ belki insan kemikleri bile vardır. o yüzden her yağmur yağdığında o tertemiz, dalgalı olan deniz

Bu yüzden k p krm z  bir kan b b  olur.
E er bir insan kemigine rastlarsan onu alıp
denizin  sine geri at dem sti. Ben  ok  a ırdım.
Ben elime insan kemigini nasıl alırdım?  ok
 a ırdım. E er  ıkarsa de ilp denizden  ıkm ştım.
hal  anlam   de ilim. Ama aklım da bir soy
vardı. Burada ne sava ı olmu tu?
Buradan ge en bir ki siye sorsam bilemeyecekti-
m ama bunu bile bir ki siye sorsam belki
  renirdim. Ama bunu soramadan istanbul'dan
ayrıldık.

RENKLI DÜNYAMIZ

RENKLI DÜNYAMIZ

Herkesin bildiği gibi uzayda birçok gezegen vardır. Bizim keşifimiz olan

Renkler Dünyası çok güzel bir gezegen. Şimdi sizlere bu gezegeni nasıl keşfettiğimizi anlatayım. Bir gün biz uzay gemimize bindik ve yola koyulduk. Birden bire bir meteor yamuru başladı. Uzay gemimiz hasar almıştı. Biz çok korkmuştuk ama ilk gördüğümüz gezegene yani **RENKLI** gezegene girdik. Burası henüz keşfedilmemişti. Burada uzay gemimizi tamir ettik fakat kendi gezegenimize uzay gemimizin hafızası silindiği için gidememiştik. Buraya uzun süre sonra kimse gelmeyince biz buraya bir isim koyduk ve girişler için bazı kurallar koyduk. Zamanla misafirlerimiz artmaya başladı. İlk misafirimiz Yeşil gezegen sakinleri oldu.

Renkli gezegene girebilmek için yanlılk
kapıdan geçmek için üzerinizdeki giyside beya
bir renk olması lazım. Çünkü ilk odadaki kişinin
en sevdiği renk beyadır. Odasındaki tüm eşyalar
bembeyazdır. 2. kapıdan geçebilmek için giysinizde
Siyah renk olması lazım çünkü oradaki kişi siyah
rengi sevmekte. Odasındaki herşey bu nedenle
simsiyahdır. Şimdi de sıra geldi 3. yani benim kapı
benim kapımdan girebilmek için giysinizde lacivert
renk olması lazım benim odamın tümü lacivert
giysisinde lacivert olan tüm misafirler için, her
şey bulunmaktadır benim odamda. Gelen misafir
mutlu, neşeli olduklarında lacivert odaya ve
beyaz odayı tercih ederler. Fakat aksine mutsuz
neşesiz oldukları zaman ise siyah odayı terci
h ediyorlar. Size anlattığım gibi işte bizim geze
nimiz her marale uygundur. İçerisinde mümkün
olduğunca istediğinizi herşeyi yapabilirsiniz.
İşte bizim gezegeni tanıdınız şimdi üzerinize beyaz, siyah
lacivert renklerinde giysiler giyerseniz, sizide bekleriz....

Renkli Dünyamız kitabından

♥ Kısaca ♥

Kendi keşfimiz olan Renkli
Gözegene girebilmek için üzeriniz
de beyaz, siyah, lacivert renkler olması
gereklidir. Üzerinizde bu renkler
olması şartıyla sizide bekleriz...

Yazar: Ebrar Sultan Tümer.

YILAN KORKUSU

Bir zamanlar biz dışarda oynarken arkadaşım Özkan bize bağırarak buraya gelmeyin burda yılan var'dedi. Sonra hemen koşarak yanına gittik yılanı baktık yılan up uzundu ve çok inceydi. Sonra bağırarak kaçtık. Hemen ben ve kurdası koşarak annemin yanına gittik. Annemde misafirliğe gittim. Hemen anneme söyleyip dışarı çıktık. Annem gitti. Korktular sonra iremde geldi. İrem'in annesi fotoğraf çekiyordu. Benim annem korkudan fotoğraf çekmiyordu. Sonra irem'in annesi Ayşe teyze videde çekmeye başladı. Sonra irem'in abisi geldi yılanı taşı attı. Yılan ölmedi biraz vakit geçti. Özkan büyük taşı yılanın kafasına doğru attı. Özkan'da hiç yılanı korkutmuş. Yılanın kanları akıyordu yılanı öldürmeden önce yılan duvarı çıkıyordu. Hepimiz evlere dağıldık. Yılan korkusundan ağaçlık yere gitmiyorduk. Biraz vakit geçtiğinde evlere dağıldık. Eve girip yemek yedik yemek yedikten sonra yattık. Kattığımızda kahvaltı edip dışarı arkadaşlarımızla oynadık. Sonra Elif kaçırıp dışarıya oynamaya gelirmisin dedik o da tamam gelirim dedi bizle oynadı. Sonra kardeşi gelip. Yılan almışlar yılanın karşısına koymuşlar bizde dükkana inmiştik annemle beraber akşamleyin çıktık yılanın ölmüş halini gördük koşarak oradan ayrıldık ve eve gittik.

Aleyra Nur Bağcı

EK 9: Kontrol Grubu Öğrencilerinin Son Test Yazılı Anlatımları

ben torbalıya gittim ^{Gezdim} halam gillere gittim.
Orda amcam beni gezdirdi. Garpısan arabaya bindik
Sonra bide AMA Dolu Şeylere bindik aklıma Gelmedi
Sonra gıddık odu arabalara bindik herde iki
defa bindik Sonra Zombi Sineması gibi biyere gıddık
Gözlük taktık abim çok korktu bardi

Sonra Düğünlere gittik oyun oynadık
eylendik Dondurma aldık gıddık
Sonra izmire gittik izmirde her yeri
gezdik Sonra Manisaya gıddık
bide ankaraya Gezdik polatluyu gıddık
Daha dolu yri gıddık hatırlamıyorum
bide polatluda halamın yanına gıddık
oyun oynadık abimin ateri ve tabletini oynadık
bide bakıbalan dondurma aldık
Salıncak bindik abim beni salladı
trene bindik bide birşeye bindik hatırladım
böyle Şeye benziyo 2p 2ipa bindik
Çok eylendik daha dolu Şeye bindik
izmirde ve Manisada ankarada ve polatluda
Okadar Şeyde dolu Şeye bindik hatırlamıyorum
Bu kadar bitti

Ayşe ve Minik Kedi

Ayşe, okuldan çıkmıştı. Hava çok soğuktu. Kar yağmıştı. Ayşe sokagın köşesinden dânmekte iken soğuktan tır tır titreyen bir kedi görmiş. Dayanamamış kucagina alarak eve dögeu yola koyulmuş. Eve geldiğinde burnuna en çok sevdiği elmalı kütâbiyenin kokusu gelmiş.

Ayşe annesine kediği gösterdiğinde annesi şaşkınlıkla:—Aaa kızım neden sokakta kediği eve getiriyorsun dedi. Elif:—Anne sokagın başında tır tır titriyordu ve ben dayanamayıp eve getirdim. Lütfen kıs bitinceye kadar bizimle kalsın dedi. Annesi Elif'i kırmadı ve kabul etti. Elif çok mutlu olmuştu. Kediği hemen sıcak sabunın kenarında bir yer hazırladı. Kediği içine koyup mutfığa gitti. Bir kâş seye göz attı. Bir şeyler kâşseye koyup kediye yemesi için götürdü. Kedi açtı. Hemen yedi.

Bir kaç ay geçmişti. Kedi yavıulomıştı. Elif kediği ve yavıulorını çok seviyordu. Annesi ve babasıda artık âlemişti. Tekrar onu yavıulorı ile sokaga atmâk istemiyordu Elif. Kedi ve yavıulorı artık onun olmuştu.

♥ Nadiye nur Hakkılen ♥

Annem yemekten sonra pazara gideceğimizi söylendiği
demeğini kızlıcana bırırdım elimi yukadım Annem dedi ki.

- Hadi ağlum hazır mısın?

- Evet anne geliyorum

Taksiciyi aradığımızda gelmeyince yürüyerek gittik
yolda çocuklar şişe kırıyorlardı ve yolumuza devam ettik
Sonbahar olduğu için yapraklar dökülüyordu pazara
yetişti 2kg balık, 2kg mandalina, 2kg muz, 2kg portakal

2kg kiwi, 2kg çilek, 2kg kiraz, 2kg vişne, 2kg üzüm,
2kg seftali, 2kg nektari, 2kg greyfurt, 2kg çan erik,
2kg ananas almıştık annem çok abartmıştı,
herleyse her şeyi almıştı eve gittik ve annem dedi

- ağlum balıklar kızarcam kadar oynuya bilirsin ve
şişe kıran arkadaşlarımla yanına gittim ve ben de
şişe kırdım şişe kırmak çok eğlenceli idi.

Akadasım taşı atar atmaz kedinin ayağına kaydır
ve ben kediye aldım eve götürdüm babam veter-
iner olduğu için ona bekledik babam geldi olanları
anlattım ve babam kedinin ayağını iyileştirdi ve babam
dedi ki.

- Bu kedi bizim olsun hem sahibi de yok dedi. çok mutlu
oldum ve kedi bizim oldu balıklar kızarmıştı bir tabakta
kediye verdik ve kediye Mırmır adını koyduk.

Son

KORKUSUZ TAVŞAN

Bir varmış bir yokmuş bir tane tavşan varmış yanında bir tane düşmanı varmış. düşmanı da 2 taneymiş odacı da aracı ve köpekmiş. ve bunlar her gün tavşanın peşin dermişler. ama tavşanda hiç kimse çıkalmıyormuş.

Ve en sonunda aracılar daha güçlüymiş, köpeklerde öyle tabi. ve tavşan en sonunda hepsini haklayıp düşmanlarını yenmiş ve ona her kez korkusuz tavşan diyormuş.

Bir anım

Bir gün babam ve ben bahçede kalemle oynarken Ben babamı zıttım ve kalem bir anda üstüne atıldı ve duvarımı isirdi. Herhalde babamı zenden kıskanmıştı.

Şişedeki balık

Bir gün bir çocuk annesinden izin alıp balık tutmaya gitmiş Saatlerce oltasına balık gelmesini beklemiş tam tam toparlanıp gitmeye karar vermişken, Bir anda denizde bir şişe görmüş ve şişenin içindeki kırmızı balığı görmüş hemen şişeyi aldı önce bırakması düşündü ama sonra eve götürüp besleye bileceğini düşündü ama sonra annesinin izin veremeyeceğini düşündü. Ve balığı serbest bıraktı balık özgür lüğe ne kavuştu.

→ SİHİRLİ KİTAP ←

Ben bir gün odamda otururken gözümle bir hikaye
toxıldı. ve hemen açıp okudum. Hikayenin içinde gizemli
bir büyü yazıyordu ve hemen o büyüü okumaya
başladım. Kendimi bir ormanda buldum. Ve bildiğime
göre burası amazon ormanlarıydı. Burada en kork
yıtıcı hayvanların bulunduğu bir ormandı gece
vakti yaklaşıyordu ve ne yapacağımı bilmiyordum.
yakınlarda bir ağaçtan ev gördüm içine girdiğimde
muhtesem bir görüntü beni karşılıyordu
ağaç evin içinde bir sürü kitaplar vardı ve
Kitapların hepsini okumaya başladım. İstedığım
kitabı bulmuştum. Bu büyü kitabıydı hemen
içindeki büyüü okudum. Ama neyseki bu
rüyaymış. Uyandığımda ise herşey normale
dönmişti.

TATİL

Bir gün Antalya'ya gittik. denize girektik. Önce annemi bekledim. Sonra hep beraber denize girdik ve yüzdük, eğledik.

Tam kendimi hazırladım denize atılıcaktım birden büyük bir dalga geldi. Beni kıyıya vurdu. Annem telaşlanıp direkt yanıma geldi. Beni yara kaldırdı yüzmeye devam ettik. Suyun dibine daldım. Suyun altındaki tüm kumları gördüm. Daha net görebilmem için gidip deniz gözlüğümü aldım. Sonra gözlüklerle suyun dibine gittim. Annem boğulurum diye beni yanımdan ayırmadı. Bir kaç dakika sonra hava karardı hemen eve gittik. Akşam hava çok sıcaktı resmen yatamıyorduk.

O derece sıcaktı sabah olup kahvaltı yaptık. annemgil temizlik yaptı ke hemen denize gittik. hemen yüzmeye başladık.

yazan= Arda hakkı biler

YALNIZ BİR GÜN

Bir gün ormana gitmiştim bisikletimle dolaşıyordum. Çok güzel bir yerdi ama ben yalnız başıma değil olsam dıca. Çok korkuyordum çünkü ormanı gelmeseydim ama evde canım sıkılmıştı. Galiba ben kaybolmuşum. Ve akşam olmuştu hava çok soğuktan kurtlar uğulduyordu ben çok korkuyordum. Garip garip sesler vardı. Hiç kimse yoktu burada kesin annem gel beni çok merak etmiştir eve gitmeyi çok istiyordum ama daha ormandaydım. Çok korkunç yerdi bura ama bir ev görmüştüm henüz oraya gitmem evin içine girdim ve bir anca gördüm anca bu evde yaşıyordu. Anca'ya sorduk ki: Heh! anca ben evin yolunu kaybettim anca da demiydi ki: tamam oğlum sana yolun ederim ama sen evin adresini biliyorsun be de demiydim ki: hayır anca ben evin adresini bilmiyorum anca da demiydi ki: o zaman ben seni karakola götürerim be de anca da demiydi ki: tamam anca benim beni karakola götürebilirsin ve sonra saşonda aileme kavuşurum ve karakola gitmişim babam beni almaya gelmişti ve ben çok sevinmişim. Bir daha kendi başıma bir yere gitmeyeceğime söz vermişim.

SON

Markette bir gün

Bir sonbahar günüydü anam benden markete gidip bir şişe meyvesuyu ve bir balık istedi... Yolda giderken çocuklar yaprak yığını yapması üzerine zıplayarlardı ben de zıplamak istedim yapraklar dağıldığı için ben zıplayamadım sonra aklıma anam geldi hem de markete gitmeliydim koşarak markete gittim elime bir şişe meyvesuyu aldım sonra bir balık aldım hem de kasa-gerden kaç TL olduğunu sordum 30 TL tuttuğunu söyledi ama benim yarında 25 TL vardı aradan bir anca gelip benim eksik parayı tamamlamak istedi ben için vermedim ama bu adam ısrarla ödemek isteyince engel olamadım reyse tamamladı bu adam benim binanın üst katına yerleşmişti adamın 5 TL'yi vericem için çok mutlu oldum adamın akşam yemeği için benim eve çağırırım adamın kabul etti reyse akşam oldu kedim tekil bir yemek yerken gelip birde balık istedi ve akşam gataradan önce ben bu yaşadıklarımı yazdım ve son

Ormonda macera

Bir gün Annem, bakanın arabasıyla gidiyordu
ve ben de araba başında ve bir ormona
Bin araba girdik ve telefon, kaseti bile getkmiyordu
Ormona atarda ve akşam oldu ve kurtların
kükremesi geliyordu, bakanın ağzında yarası
nisediyekendi ve o akşam, bir kurtun tala
geçti diyor ve Sabot adı ve babası anısı ve obileri
açık mış ve arabada yicileri yemiştir ve
babası düşünmüş o akşam bile de yicileri
diye düşünmüş ve
ve bir tane geyik yakalamış ve ağız
geyik kurumu yemiştir ve ordan bir tane
Cebici görmüş ve arabaya binip Cebici anını
görmüş ve son...

Anim

Bir gün sabah ayağıyla dışarı çıktık orda gördük ki yılanlar köpek var
oldu. Yaya kırıldı, oraları son bir köpek taşıyor. Yılanlar köpeğe
utadı. Jeyin oldu bir qırıya erkik uçakla uçaklara döşdü
happimiz bayıldı. Sonra kardaşım her kuzin uyanırdı.

ama yılan uyanırdı pilot kuzile kardaşım onu dışarıda
di sonra. İçinde köpek Jeyin kalbi, onuda aldı. Tem
cibiti uçak pehlo di vana. İzzet sen kurtulduk
sonra pilota yarıp. mlyaptık ama ille yarıdım
canlısı yoktu sonra uyanırdı. kardaşım yarıp.
pilotun kafasına sarıldı. Pilot uyanırdı. ve bles
ten bilesdi. eğer ateş yakmaz sonra aslanlar gelir
ateş yakılırsa ateşin büyüklüğü aslanlar
gelmez. Sabah olunca kamp kurca. canız uyan
aramayacak. orda yılan/gördük o bizi eledi.

Bizde onun adını jeyin koyduk. o bizi kurtardı. her yere
gelir. Jeyin kayboldu. onu aradık. aksama kadar
ve bulduk. bu akşam da kurtulduk. Yılanlar
ne su ne yılan kalb ölecek. Dürme qalırlar
polarların birer buldu. su yılanlar verdi. ve bizi anımsatır
geldik bizi.

Tavsan'in Masumiyeti

Bir zamanlar çok sevimli bir mavis adında bir tavşan vardı. Mavis hopla, zıplar çok mutlu oluyor. Annesi mavis'i çok seviyordu mavis de annesini çok seviyor. Yıllar aklar geçti vannes'i oldu. Mavis'in annesinin acısı kalbinden hiç dınmıyordu. Sonra mavis ormandan geçerken çok acı bir aslan vardı. Mavis çok korktu koşarak hoplayarak evine koştu. Birde baktı ki aslan olduğu yerde duruyordu. Mavis aslanın yanına gitti. Aslan "Ne oldu tavşan kurdas ne için koştu?" dedi. Tavşan çok sos. rmişti. "Bilmiyorum sen çok acı gösüküyordun beni yiyeceksin sandım." dedi. Aslan aslında tavşanı yemek istiyor ama kendini tutuyor. Mavis rahatladı aslanla arkadaş olmak istiyor. Aslan ve tavşan arkadaş oldular. Bir gün tavşan çok hastaydı aslan ise çok salaklı idi. Tavşan çok üzgün ve çok mutsuzdu. Ama bir iki gün sonra mavis okadar hasta olduğu yanılslıkla aslanın evine bağılıyor. Aslanda tavşanı yemek için mavis'in evine gidecekti ama mavis onun ayağına gitti. Aslanda mavis'i yedi ama çok pişman oldu. Mavis gibi bir arkadaşını birdaha bulamazdı aslan çok üzgünlü ve kendini de övüldü.

Uzay macerası

Bir uzay gemisine sahip oldum. Sonra uzay gemisine bindim. Uzay gemisinin içi çok güzeldi. Ve hemen uzaya gitmek istiyordum. Birden etim bir düğmeye bastı, ve havalarımıya başladı. Ve uzaya gelmişim. Uzay çok görüp bir yerdi ve hemen uzay gemisinden indim ve Uzayda dünya gördüm ve birden yere bastım dünya hareketlenmeye başladı. İlk defa böyle bir şey görmüştüm çok eğlenceli. Bugün de artık benim günümüde gitmek istiyordum. Orda gitmek zorundaydım uzaya gemisine bindim ve o bastığım düğmeye bastım ve eve gittim ve oyuncaklarımla oynadım ve mutlu mesut yaşadım.

EK 10: Öğrencilerin Araştırmadan Sonra Yaratıcı Drama İle İlgili Görüşleri

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, Adı	ARPAĞ, Mahmut
Uyruğu	T.C.
Doğum Tarihi ve Yeri	07.11.1991 Midyat/MARDİN
Medeni Hali	Bekar
E-posta	Mahmutarp@gmail.com

Eğitim Derecesi	Okul/Program	Mezuniyet Yılı
Lise	Midyat Çavuşlu Lisesi	2009
Üniversite	Çukurova Üniversitesi/Türkçe Eğitimi	2013
Yüksek Lisans	Sakarya Üniversitesi/Türkçe Eğitimi	2016
Yüksek Lisans	Gazi Üniversitesi/Drama ve Eğitim	2018

İş Deneyimi, Yıl	Çalıştığı Yer	Görev
2013-	MEB	Türkçe Öğretmeni

Yayınlar

Gedizli, M., Arpağ, M. & Bora, N. (2016). Ortaokul altıncı sınıf öğrencilerinin okuma becerileri seçmeli dersine ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 12 (5), 1067-1080.

Arpağ, M. (2018). Yaratıcı dramının şiir yazmaya yönelik tutuma etkisi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 6(3).

GAZİLİ OLMAK AYRICALIKTIR..